

Redovisning av uppdraget att stödja genomförandet av Sveriges Digitaliseringsstrategi

2026-02-27

Finansdepartementet dnr Fi2025/01188

Post- och telestyrelsen dnr 26-1460

Myndigheten för digital förvaltning dnr 2025-04543

Sammanfattning

Myndigheten för digital förvaltning och Post- och telestyrelsen har i uppdrag att stödja regeringen i genomförandet av Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030 (Fi2025/01188). Denna första rapport syftar till att ge en nulägesbild av hur Sverige står rustat i förhållande till strategins mål och delmål. Rapporten ska ses som en nollmätning och ett underlag för fortsatt prioritering, styrning, uppföljning och dialog. Här lägger vi grunden för uppföljningen framåt.

Digitaliseringsstrategin pekar ut en tydlig riktning och har höga ambitioner för ett modernt digitalt samhälle. Sverige har i grunden goda förutsättningar att nå strategins ambitioner. Befolkningen uppvisar hög digital mognad, den fasta digitala infrastrukturen är väl utbyggd och näringslivet är i hög grad innovationsdrivet. Dessa styrkor är viktiga att värna och vidareutveckla.

Samtidigt finns det utmaningar framåt. Den mest framträdande slutsatsen är att brister i styrning, samordning och ansvarsfördelning i dag utgör ett större hinder för den digitala omställningen än tekniska begränsningar. Digitaliseringsarbetet präglas i många fall av fragmentering, kortsiktighet och otydliga mandat, särskilt inom offentlig sektor. Detta försvårar skalning av lösningar, effektiv dataanvändning och ett brett införande av ny teknik, inklusive artificiell intelligens. För att öka genomförandekraften krävs tydligare nationella prioriteringar, klargjorda mandat och en mer sammanhållen styrning över sektorsgränser.

Inom infrastrukturområdet har utbyggnaden av gigabitnät kommit långt, men den kommer sannolikt inte att nå alla hushåll och företag på marknadsmässiga grunder. Samtidigt kvarstår betydande investeringsbehov i mobila nät, särskilt längs järnvägar och allmänna vägar. Här aktualiseras avvägningar mellan marknad, statliga insatser och andra styrmedel. Parallellt behöver risker kopplade till cybersäkerhet, kompetensförsörjning och internationell konkurrenskraft inom AI och dataekonomi hanteras mer strategiskt och samordnat.

Flera av strategins mål saknar i dag tydliga indikatorer och systematiska data. Detta begränsar möjligheten att bedöma utvecklingen över tid och följa effekterna av genomförda åtgärder. Fortsatt utveckling av ett mer sammanhållet och ändamålsenligt uppföljningssystem är en förutsättning för arbetet framåt.

Den 20 februari 2026 annonserade Regeringen sin AI-strategi. Mål för regeringens AI-politik är att Sverige ska vara bland de tio främsta AI-nationerna i världen, samt att AI ska användas och utvecklas för att driva samhällsnytta, hållbar utveckling, konkurrenskraft och innovation. Myndigheten för digital förvaltning och Post- och telestyrelsen har även fått i uppdrag att stödja genomförandet av AI-strategin (Fi2026/00398). Uppföljning av strategin ska ske årligen i anslutning till uppföljningen av digitaliseringsstrategin.

Vi ser positivt på att uppföljningen av AI-strategin sker i samband med den årliga uppföljningen av digitaliseringsstrategin. Vår förhoppning är att den samlade uppföljningen kan bli ett viktigt verktyg för inriktningen av Sveriges digitaliseringspolitik under kommande år för beslutfattare inom näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Om målstyrning och indikatorer	5
1.2	Effekten av genomförda åtgärder	6
1.3	Disposition och avgränsningar	7
2	Analys av strategins övergripande mål	8
2.1	Samhällsservice, men inte för alla?	8
2.2	Välfärden som en spegling av digitaliseringspolitiken	9
2.3	Kan vi behålla konkurrenskraften?	9
2.4	Effektivitet och säkerhet bygger på interoperabilitet	10
3	Digital kompetens	12
3.1	Alla är inte delaktiga i det digitala samhället	12
3.1.1	Praktiskt stöd behövs om alla ska inkluderas	13
3.1.2	Oron för digitala bedrägerier ökar	14
3.2	Stort behov av digital kompetens på arbetsmarknaden	15
3.2.1	Kontinuerlig kompetensutveckling behöver följas närmare	16
3.2.1	Digital spetskompetens är en bristvara	16
4	Digitalisering av näringslivet	18
4.1	Svårt att få en helhetsbild av samverkan	19
4.2	Svenska företag är förhållandevis digitalt intensiva	20
4.3	Kontakten med statliga myndigheter kan bli enklare	21
5	Digitalisering av den offentliga förvaltningen	24
5.1	Långsiktig styrning och infrastruktur	25
5.1.1	Förbättrad styrning och samordning av den offentliga förvaltningen krävs	26
5.1.2	Ena behöver fortsätta utvecklas	28
5.2	En sammanhållen och effektiv datadriven offentlig förvaltning	29
5.2.1	Väl utformad styrning möjliggör en datadriven offentlig förvaltning	29
5.2.2	Offentlig förvaltning kan bli bättre på att dra nytta av data	32
5.2.3	Effekterna av AI och ny teknik är svårbedömda	33
5.3	Gränssnittet mot privatpersoner och företag	34
5.3.1	Användaren behöver stå i centrum för utvecklingen	34
5.3.2	En gemensam digital ingång saknas idag	36
6	Välfärdens digitalisering	38
6.1	Användningen av ny teknik ökar i välfärdstjänster	38
6.2	Teknik kan både öka och minska administration	41
6.3	Förutsättningarna för välfärdens digitalisering behöver stärkas	43

7	Konnektivitet	45
7.1	Investeringar och konkurrenskraft.....	46
7.1.1	Utbyggnad av samhällsekonomiskt motiverade gigabitnät	46
7.1.2	Ett nytt strategiskt fokus på infrastruktur för mobila tjänster	48
7.1.3	Satellitjänster dröjer för grundläggande kapacitet för mobila tjänster.....	48
7.1.4	Vägar och järnvägar saknar god kapacitet för mobila tjänster	49
7.1.5	Uppföljning av nuvarande och framtida branschens behov av mobil konnektivitet	50
7.2	Tillförlitlighet och säkerhet	51
7.2.1	Mänskliga faktorn är vanligaste skälet till incidenter, men elbortfall får större konsekvenser.....	51
7.2.2	Det saknas tillförlitliga indikatorer för att följa målen idag	52
7.3	Samhällsplanering och hållbar utveckling i hela landet	53
7.3.1	Energieffektiv konnektivitet	53
7.3.2	AI, moln och datacenter står för en ökande energikonsumtion	55
7.3.3	Regionerna har en naturlig roll inom konnektivitetsområdet	55
8	Förutsättningsskapande horisontella områden	56
8.1	Säkerhet - hög digital motståndskraft och tillförlitlighet.....	56
8.1.1	Säkerhetsrelevans och autenticitet	57
8.1.2	Motståndskraft och beredskap	58
8.2	Data – en robust och säker nationell datainfrastruktur	59
8.2.1	Data som nationell strategisk tillgång.....	59
8.2.2	Datadelning behöver fungera i praktiken.....	60
8.2.3	Frivillig samverkan och ambition räcker inte	60
8.2.4	Utveckling av en långsiktig uppföljning.....	61
8.3	AI och ny teknik – samhällsnytta, hållbar utveckling, konkurrenskraft och innovation	62
8.3.1	Användning och utveckling av AI växer snabbt.....	62
8.3.1	Uppföljning av utvecklingen inom AI	63
8.3.2	Ny och framväxande teknik behöver egna indikatorer	64

1 Inledning

Myndigheten för Digital Förvaltning (Digg) och Post- och telestyrelsen (PTS) har i gemensamt uppdrag att stödja genomförandet av Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030 (Fi2025/01188). Inom uppdraget ska myndigheterna:

- sammanställa och vid behov utveckla eller föreslå indikatorer för att följa upp målen i strategin
- följa upp mål och delmål
- vid behov föreslå åtgärder för att uppfylla målen
- anordna en digitaliseringskonferens

Myndigheterna ska även analysera effekter av åtgärder som har vidtagits för att nå strategins mål och delmål. Myndigheterna ska senast den 28 februari varje år perioden 2026–2030 lämna en gemensam skriftlig redovisning till Finansdepartementet inom Regeringskansliet.

Digitaliseringsstrategin syftar till att ange en tydlig inriktning för regeringens digitaliseringspolitik genom att identifiera utmaningar och ange målsättningar inom strategiskt viktiga områden. Strategin ska också underlätta för alla berörda aktörer att enskilt eller tillsammans arbeta för att uppnå gemensamma målsättningar, bidra till den digitala omställningen och möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet. Samtidigt ska Sveriges säkerhet säkerställas.

Bakgrunden till myndigheternas uppdrag är regeringens ambition att stärka digitaliseringspolitikens samordning och målstyrning. Detta inkluderar att ytterligare operationalisera de riksdagsbundna målen för digitaliseringspolitiken¹ genom målen i regeringens digitaliseringsstrategi. I budgetpropositionen för 2026 framgår att Digg och PTS ska gå samman för att skapa en stärkt myndighet för digitaliseringsfrågor, säker och tillgänglig infrastruktur, AI och data.²

Vi bedömer att uppdragets långsiktighet är en nyckel för att framgångsrikt genomföra digitaliseringsstrategin och regeringens politik, eftersom det sträcker sig över fem år. Strategins spännvidd förutsätter samverkan med många andra aktörer, inte minst kring hur näringslivets och välfärdens aktörer förhåller sig till digitaliseringen och dess utmaningar. En iterativ och lärande process mellan de årliga rapporterna ser vi därför som nödvändigt. Slutsatser och behov som lyfts i dag kommer att behöva omprioriteras, justeras och ibland även avskrivas i takt med nya behov.

Rapporteringen är uppdelad i en huvudrapport och två bilagor.

1.1 Om målstyrning och indikatorer

Målstyrning genom en strategi är ett verktyg för att koordinera flera aktörer i en gemensam riktning. Väl utformade mål har en viktig funktion att skapa legitimitet och visa handlingskraft. En strategi och dess mål kan därför ses som ett kontrakt för att driva utveckling.

¹ Se [prop. 2011/12:1 utg.omr. 22 sid 84, bet. 2011/12:TU1, rskr. \(2011/12:87\)](#)

² [Regeringen slår ihop myndigheterna PTS och Digg - Regeringen.se](#)

Inom bredbandspolitiken har målstyrningen bland annat gjort statens och marknadens olika roller i utbyggnaden av infrastruktur tydliga. Eftersom utbyggnaden är relativt förutsebar har den politiska ambitionen även kunnat omformuleras i tydliga kvantitativa målbilder. Det har gjort det möjligt att jämföra utbyggnaden i olika delar av Sverige, analysera de bakomliggande hindren och mobilisera aktörer både lokalt och nationellt för att påskynda utvecklingen.

Samhällets digitala omställning i sin helhet är dock betydligt mer komplex. Förutom teknisk utveckling och infrastrukturfrågor finns många andra förutsättningar som inte alltid är direkt mätbara. Det handlar till exempel om organisatorisk och individuell förmåga, finansieringslösningar, samverkan, samordning, styrning och ledarskap. Att den digitala omställningen dessutom sker i ett sammanhang som ständigt är i rörelse gör det svårt eller omöjligt att helt fånga förutsättningarna innan de förändras igen.

En något otydlig målbild gör det möjligt att bygga in flexibilitet för lokala förutsättningar. Ett mål som är alltför otydligt eller komplext formulerat blir däremot svårt att mäta och enas kring. Om en sedan länge identifierad indikator får för mycket fokus kan det också leda till att styrningen koncentreras till ett målvärde på bekostnad av helheten. En annan risk är att ett för stort antal mål leder till en fragmenterad och därmed svagare styrning.³ Balansgången mellan dessa dimensioner visar på de utmaningar som digitaliseringspolitiken i sin helhet står inför, och påverkar genomförandet av strategin.

Tillgången till kvantitativa indikatorer varierar mellan strategins områden och delmål. För många mål och delmål behöver kvalitativa indikatorer utvecklas.

1.2 Effekten av genomförda åtgärder

I uppdraget ingår också att i den årliga redovisningen analysera effekter av åtgärder som har vidtagits för att nå mål och delmål. Vi konstaterar att åtgärdernas utformning och de förväntade effekterna varierar kraftigt. Vissa åtgärder är avgränsade och tydligt definierade, andra är mer långsiktiga och har en helt annan karaktär.

Vår slutsats är därför att det inte kommer att vara möjligt att mäta effekterna av olika åtgärder på ett och samma sätt. Beroende på de föreslagna åtgärdernas utformning, förutsättningar för datainsamling och andra omgivande faktorer kommer olika metoder och ansatser för analys och effektmätning att behövas. För vissa åtgärder kommer det vara möjligt att använda kvantitativa metoder, medan andra kräver mer kvalitativa och lärande angreppssätt.

I samarbete med andra myndigheter och kommuner har Digg sedan tidigare utvecklat en vägledning i nyttorealiserings. Den finns tillgänglig på digg.se och innehåller metoder, mallar och en arbetsprocess för nyttorealiserings som kan vara till hjälp för att värdera resultatet av vissa typer av åtgärder. Som tillägg till vägledningen har Digg också tagit fram ett beräkningsverktyg för att kunna beräkna nyttor och kostnader av olika digitala initiativ. PTS har under många år arbetat med samhällsekonomiska analyser inom sitt kärnuppdrag och Digg har i många regeringsuppdrag beräknat nyttor och effekter av olika typer av digitaliseringsinitiativ.

³ [Digg \(2022\) Självmål i målstyrningen? Dnr 2022-3147](#)

Att många åtgärder pågår parallellt i ett samhälle under förändring gör att det är utmanande att visa tydliga orsaks- och verkanssamband mellan en åtgärd och vilka effekter den har på mål och delmål. För att hantera denna variation och komplexitet tar modellen stöd i Cynefin-ramverket⁴.

Det ramverk för effektanalys som presenteras i bilaga 2 är ett första stöd för att identifiera lämpliga analysvägar baserat på åtgärdens karaktär och komplexitet.

1.3 Disposition och avgränsningar

I denna första årsrapport fokuserar vi på att ge en nulägesbeskrivning av Sveriges digitalisering utifrån strategins mål och delmål och redovisa vår inventering av indikatorer för uppföljningen av dessa.

Vi har valt att inte föreslå några nya åtgärder för strategins genomförande. Strategin innehåller redan relevanta åtgärder som i stor utsträckning stämmer överens med de åtgärder som tidigare har föreslagits av båda myndigheterna, men som ännu inte har genomförts eller i vissa fall beslutats.

Huvudrapporten inleds med en övergripande analys som sätter de strategiska områdena i relation till strategins huvudmål. Analysen baseras på slutsatser inom de strategiska områdena där referenser återfinns. Därefter går vi igenom strategins fem sakområden med huvudmål och delmål, och diskuterar befintliga indikatorer, beskriver nuläget utifrån dessa och problematiserar kring utmaningar där indikatorer saknas. I sista kapitlet görs motsvarande för de tre horisontella målen.

I det fortsatta arbetet behöver vi tydligare integrera de horisontella målen i de strategiska områdena för att lättare kunna identifiera relevanta åtgärder. De strategiska horisontella målen – säkerhet, data, samt AI och ny teknik – hänger tätt ihop och bygger på varandra. Tillsammans bidrar de till att samhällets digitala omställning präglas av trygghet och tillit i vardag, kris och krig.

I Bilaga 1 redovisar vi den inventering av befintliga indikatorer som myndigheterna har genomfört. Bilaga 2 redovisar läget i arbetet med att ta fram ett ramverk för att analysera och följa upp effekter av åtgärder.

⁴ [Cynefin – En introduktion till vad som är komplext. Och inte. – Vålva.se](#)

2 Analys av strategins övergripande mål

Sveriges digitala omställning ska ge ökad medborgarnytta, bättre välfärd, stärkt konkurrenskraft, höjd säkerhet och minskad administration

Det svenska samhället genomgår en omfattande omvandling som bland annat drivs av digitalisering, artificiell intelligens (AI) och annan ny teknik. Omvandlingen sker i en komplex omvärld som bland annat präglas av utdragen lågkonjunktur, klimathot, konflikter i närområdet, organiserad brottslighet och ökade cybersäkerhetsrisker.

Regeringens digitaliseringsstrategi är ambitiös och syftar till att åtgärda flera grundproblem. För att mål och delmål ska kunna nå måste dock även styrning och samordning på högsta nivå stärkas. Denna övergripande analys fokuserar på de samhällseffekter som digitaliseringspolitikens översta strategiska mål ska bidra till.

2.1 Samhällsservice, men inte för alla?

Digital inkludering är en viktig förutsättning för att digitaliseringens möjligheter ska komma hela samhället till del. Något fler än två tredjedelar av befolkningen känner sig idag delaktiga i det digitala samhället. Bland personer med funktionsnedsättning är andelen bara drygt hälften. För att stärka medborgarnytta, demokrati och tillit behövs digitala tjänster som fungerar bra för fler – och i fler situationer. Bristfälligt utformade digitala tjänster, otydliga arbetsflöden och svåra inloggningslösningar gör att människor exkluderas från den digitala världen.

Förutom brister i den digitala miljön finns också utmaningar kopplade till individens olika förutsättningar att kunna delta digitalt. Möjligheten att få praktiskt stöd i fysiska miljöer varierar. Var tredje folkbibliotekarie uppskattar att mer än hälften av arbetstiden går åt till att hjälpa besökare med olika typer av samhällsservice som myndighetskontakter, blanketter och bankärenden. Även folkbildningens verksamheter, civilsamhällesorganisationer och servicekontor är viktiga för den digitala inkluderingen. Mycket av detta arbete görs trots att det inte finns formella uppdrag och statsbidragen till folkhögskolor och studieförbund har minskat kraftigt trots att behoven är desamma.

Ur ett demokratiskt perspektiv behöver privatpersoner och företag kunna hantera både rättigheter och skyldigheter på ett likvärdigt sätt, i både digitala och analoga kanaler. I dag saknar Sverige en gemensam ingång till digitala offentliga tjänster. Det saknas också en strategi för hur digitala och analoga kanaler ska integreras för att skapa sömlöshet och enhetliga kvalitetsnivåer – oavsett hur kontakten med den offentliga förvaltningen sker. Digitala tjänster för bland annat ombudshantering är också en viktig del för att öka inkluderingen.

Trots att Sveriges digitala baskompetens är relativt hög i ett europeiskt perspektiv är förutsättningarna för att använda digitala tjänster ojämnt fördelade. Detta gäller både mellan individer och var man bor i landet. Det kan handla om skillnader i uppkoppling, men också tillgång till digitala tjänster och assisterande teknik, som förskrivna hjälpmedel och konsumentelektronik med stödjande funktionalitet. Mätningar av webbplatser och appar visar att det fortfarande finns stora brister i tillgänglighet i både offentlig och privat sektor. Sammantaget innebär dessa brister på olika nivåer risk för att de med störst behov av samhällsservice använder digitala tjänster minst.

I dag förväntar sig den enskilde en hög grad av mobil konnektivitet, både i hemmet och på övriga platser. Det bör också gå att driva företag oavsett geografisk plats. Detta förutsätter att det finns

infrastruktur som möjliggör uppkoppling – även inom områden med mycket få eller inga fastboende, och längs med vägar och järnvägar. Politikens strategiska fokus på fiberutbyggnad har gjort att Sverige internationellt sett har en mycket hög tillgång till gigabitnät, både i tät och gles bebyggelse. Det kommer dock att bli svårt att nå alla hushåll och verksamhetsställen med gigabituppkoppling till 2030. Trots flera åtgärder finns också fortfarande brister i mobiltäckning med god kapacitet, till exempel längs med järnvägar och allmänna vägar.

Alla hushåll och fasta verksamhetsställen som saknar bredband via fiber, mobilnät eller radiolänk bedöms i dag kunna få tillgång till ett grundläggande internet för enklare tjänster via satelliter i låg omloppsbana. Sannolikheten är dock låg att satellitnätverken medger gigabithastigheter eller tillgång till grundläggande mobila tjänster fram till 2030. Risken är också stor att satellittäckning inte når stora delar av Sverige, eftersom detta kräver satelliter i särskild omloppsbana över polarområdet.

2.2 Velfärden som en spegling av digitaliseringspolitiken

Vi bedömer att det är inom velfärden som resultatet av regeringens digitaliseringspolitik visar sig tydligast för Sveriges invånare. Det är här som individen oftast har kontakt med det offentliga. Velfärden står dessutom för en stor del av den offentliga budgeten.

Många kommuner har gjort framsteg i användningen av ny teknik inom velfärden, främst inom individ- och familjeomsorgen, inklusive äldreomsorgen. Därutöver finns en stor potential inom medicinska och administrativa områden. Det finns dock fortfarande utmaningar och hinder som beror framför allt på bristande kompetens, brist på personal och finansiering samt begränsad förmåga att använda data. Bättre integration – särskilt för datautbyte och användbarhet – och riktad automatisering för att dokumentera och schemalägga kan öka möjligheten för AI att ge större nytta. Även standarder och gemensam infrastruktur är viktiga komponenter. Lika viktigt är att förenkla och samordna krav och processer så att digitala lösningar frigör tid för kärnuppgdraget och inte fortsätter skapa betungande administration.

Vår analys visar att ansvarsfördelningen mellan regeringen och övriga offentliga aktörer är formellt reglerad, men otydlig och delvis överlappande i praktiken. För att bygga en digital och datadriven offentlig förvaltning som är robust, legitim och anpassningsbar krävs en tydlig styrnings- och samordningsmodell. Den distribuerade förvaltningen kan då bli en styrka som bidrar till att Sverige närmar sig målet att bli “bäst i världen” på att använda digitaliseringens möjligheter.

Flernivåstyrningen kring digitalisering, data och digital infrastruktur behöver designas så att vissa gemensamma grundelement är obligatoriska eller starkt vägledande. Exempel på sådana är standarder, infrastrukturkomponenter och principer för datastyrning. Med tydliga ramar kan det kommunala självstyret lägga fokus på lokal anpassning, prioritering och innovation. Vi måste börja använda den distribuerade förvaltningen som en styrka i stället för ett hinder, om Sverige ska bli “bäst i världen” på att använda digitaliseringens möjligheter.

2.3 Kan vi behålla konkurrenskraften?

Framgångsrik digital omställning och ökat välstånd hänger tätt ihop med svenska företags förmåga att dra nytta av digitaliseringens möjligheter. Genom att använda digital teknik för att

förändra verksamheten kan företag öka affärsnyttan, höja produktiviteten och stärka lönsamheten. Det bidrar till ökad konkurrenskraft, ökad innovationsförmåga, fler arbetstillfällen och tillväxt.

I internationell jämförelse har svenska företag kommit relativt långt i sin digitala omställning, även om det finns undantag inom till exempel dataanalys, och är också mycket innovativa. Det visar sig också i ett förhållandevis dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv.

Stärkt digital kompetens hos medborgarna är en grund för att öka användningen av ny teknik på arbetsplatsen samt stärka innovations- och konkurrenskraften. Andra förutsättningar är forskning och utveckling, riskvilligt kapital, investeringar, data och infrastruktur. Därutöver krävs test- och utvecklingsmiljöer, samverkansmöjligheter samt smidiga och enkla digitala myndighetstjänster. Lagar och regler behöver vara tydliga och enkla att förstå, så att de inte skapar onödigt osäkerhet eller är för begränsande. Bilden av hur förutsättningarna utvecklas är idag fragmenterad.

Mer än hälften av de svenska företagen anger att de har svårt att tillsätta lediga tjänster med krav på digital spetskompetens. TechSverige bedömer att antalet yrkesverksamma med digital spetskompetens behöver öka kraftigt fram till 2028. Bristen på utbildad arbetskraft är oroande – inte minst eftersom de innovativa företagens innovations- och konkurrenskraft utgör en motor för näringslivets digitala omställning. Högskolan har en central roll i att möta behovet av spetskompetens genom att utbilda fler. Den snabba teknikutvecklingen gör också att det livslånga lärandet blir avgörande för att kunna följa med, i takt med att kraven på digitala färdigheter i arbetslivet höjs, men vi saknar data för att följa utvecklingen. Samtidigt kommer behovet av breddad kompetens att öka i takt med den accelererande digitala omställningen – både i näringslivet och i det offentliga.

På EU-nivå växer en gemensam struktur fram i form av europeiska dataområden. Det förstärker behovet av nationell samverkan genom krav på interoperabilitet, tillitstjänster och gemensamma arbetssätt. Europeiska kommissionen bedömer att tillgång till den ständigt växande mängden data och förmågan att använda den är en förutsättning för innovation och tillväxt. Det är därför centralt att göra offentliga data tillgängliga brett och i stor omfattning, med säkerhet som grund.

Stora mängder värdefulla data är fortfarande isolerade eller underutnyttjade, inte minst på grund av ett komplext lapptäcke av dataregler. Parallellt agerar globala konkurrenter allt snabbare för att nyttja data för tekniska och industriella fördelar. För många organisationer krävs ett kulturskifte där dataområdet erkänns som en strategiskt viktig verksamhet.

Internationella undersökningar beskriver Sverige som ett land med goda strukturella förutsättningar för, och en snabbt växande användning av, AI och annan digital teknik. Det finns stora förhoppningar om att AI kan effektivisera processer, höja kvaliteten på tjänster och spara resurser. Samtidigt finns luckor i effektoppföljning och i den detaljerade bilden av AI-ekosystemet. För att förhoppningarna ska infrias krävs investeringar i organisatorisk förmåga, infrastruktur, försöksverksamhet, med mera. Den 20 februari 2026 annonserade regeringen Sveriges AI-strategi.

2.4 Effektivitet och säkerhet bygger på interoperabilitet

Ett förändrat säkerhetsläge, hög grad av konnektivitet och ett ökande beroende av digitala tjänster ställer allt högre krav på den digitala infrastrukturens funktionalitet och prestanda. Oavsett orsak behöver beredskap för att hantera kriser och störningar byggas in i samhällsstrukturen, och därmed i hela den digitala infrastrukturen.

För att Sverige ska uppnå målet om en robust och säker nationell datainfrastruktur behöver arbetet med den mjuka infrastrukturen intensifieras. En sammanställning av viktiga förutsättningar för Ena – Sveriges digitala infrastruktur, visar ett resurs- och ambitionsgap jämfört med Enas strategiska färdplan. Brister i ansvarsfördelning, finansiering och prioritering skapar dessutom stuprör mellan olika initiativ och försvårar de horisontella lösningar som strategin förutsätter. OECD:s modell för *digital public infrastructure* betonar samlad styrning, stark och flerårig finansiering, tydliga mandat och tvärsektoriell användning. I detta perspektiv framstår Enas förutsättningar som underfinansierade och splittrade.

Behovet av informationsutbyte under kriser är avgörande. Beredskapsarbetet bör därför omfatta robusta strukturer för både uppkoppling och informationsutbyte av samhällsviktig information. Detta är inte begränsat till offentliga aktörer, utan berör alla som deltar i hanteringen av en kris. För detta krävs interoperabilitet vid datadelning, men fler och bredare perspektiv behöver beaktas när olika organisatoriska system ska fungera effektivt tillsammans. Det handlar bland annat om att utveckla gemensamma normer, stärka kapaciteten för datastyrning och skapa en mer etablerad och långsiktig samverkan mellan statliga myndigheter, regioner, kommuner, näringsliv och ideella organisationer.

Bristande interoperabilitet leder till att den offentliga förvaltningen blir mindre effektiv och får svårt att möta berättigade behov från privatpersoner och företag. Gemensamma infrastrukturer som Ena, nationella vård- och välfärdslösningar samt centrala data- och identitetstjänster är bärande för interoperabiliteten. Hur dessa infrastrukturer utformas, styrs och följs upp över tid påverkar därför i hög grad motståndskraften mot störningar i vardag, kris och krig.

Den tekniska infrastrukturen är sårbar om den inte är rätt uppbyggd, och hela leverantörskedjan kan utgöra en risk om beroenden inte hanteras. En ökande kravbild och regelbörda för nätsäkerhet på grund av det förändrade säkerhetsläget är dock kostnadsdrivande. Miniminivån är att fortsätta stärka ledningsgruppers kunskap och förmåga att prioritera säkerhetsfrågor, både i offentlig och privat verksamhet.

Både klimatförändringar och samhällets digitalisering är globala fenomen. Samtidigt är det mycket svårt att säkert beräkna och uttala sig om digitaliseringens nettoeffekter på klimat- och miljöömrådet. Även om de direkta klimateffekterna går att ungefärligt uppskatta, är de indirekta mycket svårare. De kan vara både positiva och negativa för till exempel energiförbrukning, klimat och miljö. Inom en snar framtid blir det sannolikt aktuellt att räkna på klimat- och miljöeffekter i alla nyetableringar och nya projekt. Detta gäller allt från hård digital infrastruktur, till exempel datacenter, till mjuk infrastruktur så som lösningar inom Ena.

3 Digital kompetens

Sverige ska stärka bas-, bredd- och spetskompetensen hos medborgarna med syfte att öka den digitala inkluderingen, öka användningen av ny teknik på arbetsplatsen samt förbättra innovations- och konkurrenskraften.

- Det finns god tillgång till indikatorer för att följa delmålet om baskompetens och digital inkludering. Däremot är indikatorutbudet mer begränsat när det gäller möjligheten att skaffa sig grundläggande digitala färdigheter.
- Det finns indikatorer för hur breddkompetens utvecklas på arbetsmarknaden. Vi ser dock att den kontinuerliga kompetensutvecklingen behöver följas närmare.
- För digital spetskompetens finns i dag etablerade indikatorer. Samtidigt behöver begreppet operationaliseras utöver delmängden IKT-specialister.

Digitaliseringsstrategin beskriver digital baskompetens som grundläggande digitala färdigheter och menar att digital baskompetens innebär att ha förmåga att använda digitala verktyg för exempelvis kommunikation och samarbete, säkerhet eller problemlösning. Digital breddkompetens innebär att ha generell digital kompetens, det vill säga att kunna hantera det ökande antalet system och applikationer som krävs för olika arbetsuppgifter. Digital spetskompetens inbegriper specialistkompetens inom till exempel AI, programmering, cybersäkerhet och andra relevanta områden för samhällets digitalisering.

Digital kompetens i arbetslivet är kunskap och färdigheter som behövs för att kunna arbeta med hjälp av digital teknik och för att utveckla, implementera och driva sådan teknik. I ett bredare sammanhang berör detta inte bara ren teknisk kompetens, utan också samverkan, problemlösning, anpassningsförmåga, ledarskap och förmåga till nya etiska överväganden med mera.⁵

I dag är arbetslivet till stora delar digitalt, och digital kompetens är en grundförutsättning för nästan all verksamhetsutveckling. Bristande tillgång till rätt kompetens är ett av de största hindren för att svenska företag ska kunna växa och ställa om, och för att Sverige ska kunna attrahera utländska investeringar.⁶ För att kunna dra nytta av den digitala omställningen och möta behovet av digital kompetens inom både näringsliv och offentlig förvaltning finns det därför ett behov av ökad bredd- och spetskompetens på arbetsmarknaden. Den snabba teknikutvecklingen gör också det livslånga lärandet avgörande för att kunna följa med i takt med att kraven på digitala färdigheter i arbetslivet höjs.

Teknisk specialistkompetens efterfrågas i första hand inom sektorer som utvecklar och implementerar ny teknik. Däremot är behovet av bred kompetens mer jämnt fördelat mellan olika branscher och företag.⁷

3.1 Alla är inte delaktiga i det digitala samhället

Alla ska vara digitalt inkluderade, vilket innefattar att alla ska ha möjlighet att skaffa sig grundläggande digitala färdigheter.

⁵ Digg (2024). Ett samhälle i förändring - Underlag till regeringens strategiska prioriteringar

⁶ [Strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft](#)

⁷ Tillväxtanalys (2020). Framtidens digitala kompetensbehov – en delphiinspirerad studie & Wernberg, J. & Andersson, M. (2022). Kompetensförsörjning under en pågående industriell revolution, kapitel 3.5.

För att uppnå delmålet om digital inkludering krävs att alla kan skaffa sig de grundläggande digitala färdigheter som behövs för att söka information, kommunicera och använda digitala tjänster säkert och självständigt. De digitala miljöerna ska vara tillgängliga och användbara så att de inte hindrar individer. Centrala förutsättningar som att ha tillgång till internet och ändamålsenlig utrustning krävs också. Här spelar ekonomiska förutsättningar en viktig roll: kostnader för utrustning, abonnemang och eventuella hjälpmedel kan vara ett hinder, särskilt för hushåll med låga inkomster.

Grundläggande digitala färdigheter handlar också om säkerhetsaspekter som att förstå risker, känna igen bedrägerier och kunna agera tryggt i en digital miljö. Detta minskar även den samlade sårbarheten i samhället. Sammantaget behöver många faktorer samspela för att öka den digitala delaktigheten i samhället. Det räcker inte med digital baskompetens: helheten är avgörande för att den ska kunna omsättas i verklig digital inkludering.

Drygt 70 procent av befolkningen som helhet uppger att de känner sig delaktiga i det digitala samhället, medan siffran för människor med funktionsnedsättning bara är drygt 50 procent.⁸ Många personer känner sig alltså fortfarande inte delaktiga. Det digitala utanförskapet kan bero på flera olika faktorer. Individer med olika funktionsnedsättningar som försämrad syn, hörsel, motorik eller kognitiv förmåga kan i många fall uppleva ett större utanförskap. Sannolikheten för sådana nedsättningar ökar med stigande ålder. I takt med att livslängden ökar och andelen äldre blir större finns därför en risk att graden av digital inkludering på sikt minskar om inte insatserna anpassas bättre till äldres behov.

Data om digitala färdigheter går att jämföra mellan EU-länder. Även om Sverige har en relativt hög nivå i ett europeiskt perspektiv når 30 procent av befolkningen inte upp till grundläggande digitala färdigheter enligt DSI 2.0 (Digital Skills Indicator)⁹. SCB:s senaste mätning för 2025 visar att cirka 280 000 personer i Sverige antingen aldrig använder internet eller inte har använt internet under de senaste tre månaderna. Det är en minskning med omkring 100 000 individer mot föregående år. Statistiken visar att det i stort sett bara är personer över 85 år som aldrig använder internet.¹⁰ Samtidigt når ungefär 30 procent i åldern 16–74 år inte upp till grundläggande kompetensnivå. Dessa riskerar att hamna i ett underläge när allt fler samhällsfunktioner digitaliseras. För dem räcker det inte att tjänsterna finns tillgängliga – utan riktat stöd, alternativa lösningar och väl utformade digitala miljöer finns en påtaglig risk att dessa individer hamnar i ett ofrivilligt digitalt utanförskap.

3.1.1 Praktiskt stöd behövs om alla ska inkluderas

Även när människor har grundläggande digitala färdigheter kan bristfälligt utformade digitala tjänster, otydliga flöden eller svåra inloggningslösningar göra att de avstår. Digitala miljöer som i stället är tillgängliga, begripliga och konsekvent utformade – med klarspråk, tydlig struktur och hanterbara steg – sänker trösklarna. Då kan fler genomföra sina ärenden självständigt. Utöver detta är fungerande internetuppkoppling och ändamålsenlig utrustning grundförutsättningar –

⁸ [Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2023](#)

⁹ DSI är baserat på EU:s DigComp-ramverk, och med grundläggande digitala färdigheter avses invånarnas förmåga att hantera digitala verktyg och tjänster. Se [JRC Publications Repository - Measuring Digital Skills across the EU: Digital Skills Indicator 2.0](#), samt [Digital Competence Framework \(DigComp\) - The Joint Research Centre: EU Science Hub](#).

¹⁰ [Befolkningens it-användning](#)

både för utvecklingen av den digitala miljön och för individers möjligheter att använda digitala tjänster.

Digital kompetens byggs och upprätthålls inte bara genom utbildning och information, utan också genom praktiskt stöd i vardagliga användningssituationer. På platser som bibliotek, verksamheter inom folkbildning, civilsamhällesorganisationer och kommunala verksamheter kan människor få hjälp med sådant de är osäkra på och prova digitala verktyg i en trygg miljö. Genom statsbidragen till folkhögskolor och studieförbund skapas förutsättningar för att folkbildningen ska kunna ge stöd nära individer på lång sikt, särskilt till grupper som står längre från formell utbildning och arbetsmarknad. Mycket av detta arbete görs trots att det inte finns formella uppdrag och statsbidragen till folkhögskolor och studieförbund har minskat kraftigt trots att behoven är desamma.

DIK:s¹¹ biblioteksrapport från 2025 visar att var tredje folkbibliotekarie uppskattar att mer än hälften av arbetstiden går åt till att hjälpa besökare med olika typer av samhällsservice som myndighetskontakter, blanketter och bankärenden. 67 procent svarar att de under de senaste fem åren i allt högre grad ombeds att hjälpa till med denna typ av service. I rapporten kopplas utvecklingen till minskad lokal och fysisk närvaro hos myndigheter och andra aktörer.¹²

Det kommer alltid att finnas personer som inte kan eller vill hantera sina egna ärenden digitalt. För dem behöver det finnas rättssäkra alternativ. Som komplement till praktiskt stöd behövs därför fungerande lösningar för digitalt företrädskap, så att digitala ärenden kan hanteras rättssäkert genom ombud. Regeringens lagrådsremiss *Ett ställföreträdskap att lita på* om ett centralt ställföreträdarregister är en viktig förutsättning för att sådana lösningar ska få bred och likvärdig effekt.¹³

3.1.2 Oron för digitala bedrägerier ökar

Tillit är en förutsättning för att människor ska våga och vilja använda digitala tjänster. När risken för nätbedrägerier upplevs som hög minskar viljan att använda digitala lösningar – även när infrastruktur och grundläggande färdigheter finns på plats. AI används i många sammanhang – och även i bedrägerier och desinformationskampanjer. Det ställer krav på kompetens för att känna igen och hantera risker samt kunna värdera information, avsändare och innehåll. En ökad oro för digitala bedrägerier, desinformation eller otydliga AI-tjänster riskerar dessutom att slå hårdare mot grupper som redan upplever hinder i det digitala rummet, till exempel personer med funktionsnedsättning.

I Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning uppger 39 procent att de ganska eller mycket ofta oroar sig för att utsättas för bedrägerier på internet, och utvecklingen visar en ökande trend.¹⁴ Under perioden mars–juni 2025 uppgav 37 procent av de personer som var 16 år och äldre att de använder generativa AI-tjänster. Inom åldern 16–24 år var andelen 67 procent.¹⁵ En undersökning från Nordiska ministerrådet visar att 51 procent är oroliga för AI och dess

¹¹ DIK – fackförbundet för kultur, kommunikation och kreativ sektor.

¹² [DIK \(2025\). Samhällets sista utpost – en rapport om läget för biblioteken och bibliotekariernas arbetsmiljö.](#)

¹³ [Se regeringens lagrådsremiss Ett ställföreträdskap att lita på - Regeringen.se](#)

¹⁴ [Nationella trygghetsundersökningen | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)

¹⁵ [Generativa AI-verktyg tar plats i svensk vardag, scb.se](#)

påverkan på medieinnehåll, och att oron är ungefär lika stor oavsett om man använder AI-verktyg eller inte.¹⁶

Enligt en rapport från Insight Intelligence uppgår 25 procent att de helt saknar förtroende för att AI hanterar personlig information säkert, medan 15 procent anger att de har högt förtroende. Den främsta oron gäller att avgöra vad som är sant och falskt, följt av oro för felaktiga beslut eller rekommendationer. Knappt 30 procent känner sig bekväma med att AI används som stöd för beslutsfattande inom kommuner, regioner och statliga myndigheter. Resultaten pekar på låg tillit och begynnande oro.¹⁷ Siffrorna ligger även i linje med Nordiska ministerrådets undersökning, där svårigheten att avgöra vad som är sant och falskt framträder som en central del av oron kopplad till AI.¹⁸

I dag saknas en tydligt utpekad aktör med samlat och långsiktigt ansvar för att informera allmänheten om säkerhet på nätet. Informationsinsatser bedrivs genom kampanjer, till exempel *Tänk säkert*¹⁹ för företag och allmänhet. Parallellt stärker initiativ inom medie- och informationskunnighet individers motståndskraft mot desinformation och stödjer ansvarsfull digital användning.

3.2 Stort behov av digital kompetens på arbetsmarknaden

Flera studier visar att digitaliseringen påverkar nästan hela arbetslivet och alla delar av företagens och andra organisationers verksamhet. Behovet av breddkompetens (generell digital kompetens) genom rekrytering eller kompetensutveckling är överlag stort, men ser olika ut beroende på bransch. De flesta arbetstagare kommer därför att behöva någon form av generell digital kompetens för att använda och dra nytta av tekniken i det dagliga arbetet framöver.²⁰

Sverige ligger efter flera andra jämförbara länder när det gäller andelen som har mer än grundläggande färdigheter. Utrikesfödda, personer utan eftergymnasial utbildning och personer utanför storstäderna ligger generellt sett lägre än övriga delar av befolkningen. Den digitala kompetensen bland de yngre är också låg. Det gör att Sverige ligger i riskzonen för att tappa sin position som ett land med relativt hög digital kompetens jämfört med övriga Europa inom en nära framtid. Detta påverkar både näringslivets och det offentliga möjligheter att rekrytera personal med relevant digital kompetens.²¹

Breddkompetens är nödvändig för att kunna ta tillvara på möjligheterna att använda digital teknik som till exempel AI. Kompetensen behövs också för att skapa tillit och ett sunt förhållningssätt till digital teknik och innovationer. En mer utbredd användning av generativ AI kan sänka kompetenströskeln för vissa arbetsuppgifter inom de kommande åren. Samtidigt behövs en högre grad av förståelse för vad den digitala tekniken kan bidra med för att kunna se potentialen i och fatta strategiska beslut inom områden som verksamhetsutveckling, affärsmodeller, tjänster och

¹⁶ [Nordic Media Literacy Survey](#), Nordiska ministerrådet

¹⁷ [Insight Intelligence, \(2025\) Svenska folket och AI 2025 – Svenska folkets attityder till Artificiell Intelligens.](#)

¹⁸ [Nordic Media Literacy Survey](#), Nordiska ministerrådet

¹⁹ [Tänk säkert](#), som vidareutvecklas under 2025-2027 och enligt plan ska överföras till Nationellt cybersäkerhetscentrum vid Försvarets radioanstalt.

²⁰ Arbetsförmedlingen (2021). Kompetensutvecklingen på arbetsmarknaden till 2030.

²¹ Digg (2024). Mot ett digitalt Sverige 2030. [Eurostat](#).

produkter med koppling till digitalisering. Kompetensutveckling kommer därför att vara fortsatt viktig.

3.2.1 Kontinuerlig kompetensutveckling behöver följas närmare

Yrkesverksamma ska ha möjlighet att kontinuerligt utveckla sin digitala kompetens.

I den digitala omställningen försvinner arbetsuppgifter, nya tillkommer och existerande förändras.²² Sysselsättningen har dock ökat under 2000-talet parallellt med ökade investeringar i automatisering. Detta kan tyda på att yrkesroller förändras snarare än försvinner.²³

Vi har identifierat två indikatorer för att följa möjligheten till vidareutbildning i syfte att öka den digitala breddkompetensen, men ingen av dem fångar helt kärnan i delmålet. Den första indikatorn mäter förekomsten av vidareutbildning i samhället, men gör ingen distinktion mellan olika typer av utbildning. Detta gör att det inte går att utläsa i vilken grad vidareutbildningen avser just digital kompetens. Indikatorn visar att över en tredjedel av befolkningen deltar i någon form av vidareutbildning varje månad, vilket är anmärkningsvärt många jämfört med övriga Europa.²⁴ Den andra indikatorn avser digital kompetens, och beskriver andelen företag som uppger att de erbjuder IKT-utbildning till sina anställda.²⁵ Hur många som faktiskt går dessa utbildningar eller vad dessa utbildningar innehåller framgår dock inte.

För att långsiktigt följa delmålet om kontinuerligt lärande ser vi behov av fördjupad analys och utveckling av mer specifika indikatorer.

3.2.1 Digital spetskompetens är en bristvara

Tillgången till digital spetskompetens ska öka för fortsatt stark innovations- och konkurrenskraft.

Digital spetskompetens (inklusive IKT-specialister²⁶) efterfrågas i första hand av sektorer som utvecklar och implementerar ny teknik²⁷ men innefattar också kompetens inom dataområdet kring till exempel standarder och datastyrning. Behovet av digital spetskompetens ökar sannolikt i takt med den digitala omställningen inom både näringsliv och offentlig sektor.²⁸

²² Se exempelvis Näringsdepartementet, 2017, För ett hållbart digitaliserat Sverige –en digitaliseringsstrategi; Tillväxtanalys. 2020, Framtidens kompetensbehov för digital strukturomvandling; Frey, C. B. & Osborne, M. 2013, 2017, The future of employment. How susceptible are jobs to computerization, Fölster, S., 2014, Vartannat jobb automatiseras inom 20 år - utmaningar för Sverige och Wernberg, J., 2019, Människor, Maskiner och Framtidens Arbete.

²³ Arbetsförmedlingen (2021). Kompetensutvecklingen på arbetsmarknaden till 2030. Analys 2021:2. Dnr: Af-2020/0046 0653.

²⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/trng_ifse_02/default/table?lang=en

²⁵ [Statistics Enterprises that provided training to develop/upgrade ICT skills of their personnel by size class of enterprise | Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/trng_ifse_02/default/table?lang=en)

²⁶ IKT-specialister är arbetstagare som har förmåga att utveckla, driva och underhålla IKT-system, och för vilka IKT utgör den huvudsakliga delen av deras arbete. Definitionen bygger på OECD (2004).

²⁷ Tillväxtanalys (2020). Framtidens digitala kompetensbehov – en delphiinspirerad studie, Wernberg, J. & Andersson, M. (2022). Kompetensförsörjning under en pågående industriell revolution, kapitel 3.5.

²⁸ Digg (2023). Nationell färdplan för det digitala decenniet & Digg (2023). Digital kompetens. Perspektiv på digitalisering utgåva 2. Dnr. 2023-5198.

Enligt de flesta bedömare råder det sedan länge brist på digital spetskompetens på arbetsmarknaden, där efterfrågan är större än tillgången.²⁹ Mer än hälften av de svenska företagen anger att de har svårt att tillsätta lediga tjänster med krav på digital spetskompetens.

Branschorganisationen TechSverige bedömer att antalet yrkesverksamma i techsektorn med digital spetskompetens behöver öka med 28 procent mellan år 2024 och 2028. Utanför techsektorn förväntas behovet av samma kompetenser öka med 15-17 procent.³⁰ Jämfört med övriga EU har Sverige en mycket hög och ökande andel IKT-specialister i arbetskraften (knappt 9 procent), även om de senaste årens utveckling skulle kunna tyda på en viss mättnad.³¹

Utländsk arbetskraft är en viktig resurs inom området. Omkring 12 400 personer från utanför EU/EES beviljades arbetstillstånd för att arbeta inom IKT i Sverige 2019, varav 56 procent var förstagångstillstånd.³² Data tyder på att den utomeuropeiska arbetskraftsinvandringen inom IKT legat relativt stilla, medan antalet förlängningstillstånd har ökat.³³

TechSverige anger att högskoleutbildning är grunden för techsektorns kompetensförsörjning, och att högskolan behöver utbilda fler för att möta kompetensbehovet inom techsektorn. Samtidigt har resurserna till högskoleutbildning länge urholkats bland annat beroende på ökade besparingskrav i sektorn. De eftergymnasiala utbildningarnas förmåga att förse arbetsmarknaden med digital spetskompetens har förbättringspotential. Sverige ligger inte i topp i EU gällande andelen examinerade inom IKT-området i förhållande till totalt antal examinerade, även om andelen ökat över tid.³⁴ TechSverige visar att mellan 65 och 80 procent av alla studenter som påbörjar en högskoleutbildning inom it hoppar av. Nästan 40 procent klarar inte mer än en fjärdedel av studiepoängen.³⁵

Knappt 30 procent av de som påbörjade högskolestudier vid svenska lärosäten 2023 var så kallade inresande studenter.³⁶ Dessa etablerar sig dock sällan på den svenska arbetsmarknaden efter examen. Vi har inte identifierat data specifikt för IKT-området, men av de cirka 7 900 inresande studenter som examinerades 2019/20 bodde cirka en tredjedel kvar i Sverige 2021. Två tredjedelar av dessa var etablerade på arbetsmarknaden, det vill säga cirka en femtedel totalt sett.³⁷ Två anledningar som uppges bidra till den låga etableringsgraden är problem med uppehållstillstånd och bristande kontakter i arbetslivet.³⁸ Detta har också noterats av Produktivitetskommissionen som anger att en stor andel av utomeuropeiska doktorander vid svenska lärosäten inte stannar i Sverige (och därmed inte utgör en resurs för svenskt näringsliv) efter examen.³⁹

²⁹ IT- och Telekomföretagen, 2020, IT-kompetensbristen; Wernberg, J. & Andersson, M., 2022, Kompetensförsörjning under en pågående industriell revolution; SCB, 2021, Trender och Prognoser 2020; Arbetsförmedlingen, 2021, Yrkesprognoser En utblick över åren 2022 och 2026; och EU-kommissionen, 2024, Digital Decade Country Report 2024: Sweden. TechSverige (2024). Kompetensbehoven inom tech.

³⁰ TechSverige (2024). Kompetensbehoven inom tech.

³¹ Digg (2023). Nationell färdplan för det digitala decenniet

³² Tillväxtverket & UKÄ (2022). Flöden av digital spetskompetens.

³³ <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Arbete.html>, besökt sept. 2024

³⁴ Digg (2024). Ett samhälle i förändring – underlag till regeringens strategiska prioriteringar

³⁵ TechSverige (2024). Kompetensbehoven inom tech.

³⁶ UKÄ, 2024, Universitet och högskolor Årsrapport 2024.

³⁷ UKÄ, 2023, Etablering på arbetsmarknaden efter studier i högskolan.

³⁸ Svenskt näringsliv, 2021, Utländska masterstudenter och doktorander lämnar Sverige.

³⁹ [Fler möjligheter till ökat välbefinnande, SOU 2025:96](#)

4 Digitalisering av näringslivet

Näringslivets digitala omställning ska öka för att stärka företagens innovationsförmåga, säkerhet, konkurrenskraft och hållbarhet

- Etablerade indikatorer för digital intensitet finns i dag, men det saknas indikatorer som fullt ut fångar den digitala omställningen och dess effekter.
- De indikatorer som finns behöver kompletteras med mer omfattande kvalitativa studier, enkätdata och dialog med näringslivet om utmaningar utifrån strategins mål och delmål. Detta gäller inte minst delmålet om samverkan.
- Det saknas indikatorer avseende företagens administrativa kostnader i kontakten med myndigheterna. Företagens upplevelse av offentlig service fångas till viss del av befintliga indikatorer.

Framgångsrik digital omställning och ökat välbefinnande hänger nära ihop med hur bra svenska företag är på att dra nytta av digitaliseringens möjligheter. Genom att använda digital teknik för att förändra verksamheten kan företag öka affärsnyttan, höja produktiviteten och stärka lönsamheten. Detta bidrar till ökad konkurrenskraft, ökad innovationsförmåga, fler arbetstillfällen och tillväxt. Även om tekniskiften inte är något nytt, är tempot i dag betydligt högre. Medan stora globala företag ofta har resurser att hantera den snabba förändringen, ställs små och medelstora företag inför helt andra utmaningar. Digitaliseringen av näringslivet handlar inte bara om att försvara Sveriges nuvarande konkurrenskraft, utan om att skapa förutsättningar för svenska företag att vara konkurrenskraftiga även i framtiden.

Näringslivets digitalisering följs upp bland annat inom ramen för EU:s digitala decennium genom indexet för digital intensitet med fokus på teknikanvändning och användning av molntjänster, dataanalys och AI.⁴⁰ Näringslivets digitala omställning är dock ett bredare begrepp än ren teknikanvändning. Det handlar om företagets förmåga att dra nytta av digital teknik i verksamheten, till exempel genom användning av business intelligence/dataanalys, e-handelsförsäljning, nivån på informations- och it-säkerhet i företaget, aktivt arbete inom IKT- eller miljöområdet, och den egna personalens (inklusive chefers) kompetens. Vi ser därför att de indikatorer som finns behöver kompletteras med kvalitativa studier, enkätdata och dialog för att belysa detta bredare perspektiv på företagets digitala omställning.

Näringslivets förmåga att utveckla innovativa digitala lösningar som kan bidra till omställningen i samhället som helhet är också avgörande för svensk konkurrenskraft. De innovativa företagen omfattar allt från startups till stora globala företag som driver innovation och förändrar andra branscher. Deras innovations- och konkurrenskraft utgör därmed en motor för den digitala omställningen i hela näringslivet.⁴¹

Ur ett uppföljningsperspektiv blir det därför också viktigt att följa utvecklingen av innovativa företag, till exempel med indikatorer som andelen innovativa företag⁴² och företagets patentering inom digital teknik. För en större bild av det svenska näringslivets konkurrenskraft skulle

⁴⁰ [Det digitala decenniet – policyprogram | Shaping Europe's digital future](#)

⁴¹ Se till exempel [Visioner krävs för techsektorn - Framtidens karriär IT & Data](#), [Techbranschen](#), [Startsida - TechSverige](#)

⁴² [Community innovation survey - Microdata - Eurostat](#)

uppföljningen kunna kompletteras med delar av olika innovationsindex som till exempel European Innovation Scoreboard⁴³ och Global Innovation Index⁴⁴.

För en mer genomgripande analys av näringslivets digitalisering bedömer vi att ett mer heltäckande angreppssätt för området behöver utvecklas och tillämpas. Det ska inte bara fokusera på digital omställning och innovation och dess potentiella effekter, utan även på nödvändiga förutsättningar. Detta är i linje med digitaliseringsstrategin som klargör att ”*regeringens roll är att skapa goda förutsättningar som underlättar för företagens digitalisering, fortsatta innovation och utveckling*”.

Sådana förutsättningar inkluderar faktorer som digital bredd- och spetskompetens, forskning och utveckling, riskvilligt kapital, investeringar, tillgång till digital och institutionell infrastruktur (som test- och utvecklingsmiljöer) och möjlighet att dela och vidareutveckla kunskap. Även tillgång till data, datorkraft och stabila digitala nätverk är centrala förutsättningar tillsammans med samverkansmöjligheter och smidiga, enkla digitala myndighetstjänster. Dessutom behöver regler och lagar vara tydliga och enkla att förstå så att de inte skapar onödig osäkerhet eller är för begränsande.

Vi har redan noterat att det finns relativt gott om indikatorer för vissa aspekter av digital omställning, till exempel digital intensitet, och innovation. Samtidigt saknas indikatorer för andra aspekter, till exempel faktisk verksamhetsförändring och företagsinterna förutsättningar som ledarskap, koppling till affärsstrategier och kompetensförutsättningar. Effekter är relativt väl täckta av indikatorer, men sambanden mellan digital omställning och effekter är mindre väl utvecklade.

Preliminära observationer baserade på tillgängliga indikatorer tyder på att svenska företag internationellt sett har kommit relativt långt i sin digitala omställning och är mycket innovativa. Det visar sig också i ett förhållandevis dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv. Vad gäller förutsättningar är bilden fortfarande mer fragmenterad. Analysen behöver utvecklas genom att ta fram fler indikatorer, och de som redan finns behöver analyseras i större detalj. Det kan till exempel röra internationell jämförelse, utveckling över tid, mer detaljerad analys av vissa indikatorer, uppdelning per bransch, företagsstorlek eller region eftersom förutsättningarna kan skilja stort mellan olika grupper av företag.

4.1 Svårt att få en helhetsbild av samverkan

Samverkan mellan stat, näringsliv och organisationer ska bidra till fler effektiva insatser för företagens digitala omställning, utveckling och användning av ny teknik, såsom AI.

Sverige har en tradition av att stat, näringsliv och andra aktörer samarbetar när det kommer till att införa ny teknik. Det saknas dock mätningar och indikatorer som följer upp samverkan på en samlad nivå och i enlighet med målet i digitaliseringsstrategin. För att förstå i vilken omfattning samverkan bidrar till effektiva insatser behöver vi en övergripande förståelse för hur samverkan bedrivs och vad den resulterar i. Det är dock svårt att få en helhetsbild av all samverkan som sker, och ännu svårare att på en aggregerad nivå överblicka och följa upp insatserna.

⁴³ [European innovation scoreboard 2025 - Research and innovation](#)

⁴⁴ [Global Innovation Index](#)

Det finns ett behov av att systematiskt kartlägga vad samverkan konkret handlar om (innehåll, aktörstyper, områden), hur omfattande den är och vilka effekter den får för företagens digitala omställning och utveckling, samt för användning av AI och ny teknik. Vi har hittills inte kunnat identifiera indikatorer som mäter omfattningen av samverkan ur företagens perspektiv. Diggs uppföljning av statliga myndigheters digitalisering⁴⁵ visar att drygt en femtedel av de svarande myndigheterna samverkar med privata aktörer inom teknisk utveckling av digitala tjänster eller lösningar kopplat till utveckling och upphandling. Inom andra områden samverkar omkring en tiondel av myndigheterna med privata aktörer⁴⁶.

Svenska innovationsaktiva företag⁴⁷ samverkar i högre utsträckning än övriga europeiska företag med andra aktörer. Resultaten indikerar att dessa företag i allmänhet är benägna att samverka, och det lär då även gälla för digitalisering och användning av ny teknik.⁴⁸ Kvantitativa indikatorer och kvalitativa uppföljningar som visar vad samverkansinitiativ hittills resulterat i när det gäller effektiva insatser för digital omställning och användning av ny teknik i näringslivet saknas dock.

Vi ser också att det behövs långsiktig dialog med aktörer som har erfarenhet av olika former av samverkan för digital omställning och användning av ny teknik. Det gäller såväl samverkan mellan företag, offentliga aktörer och civilsamhällets organisationer som mellan olika typer av kommersiella aktörer – beställare, leverantörer, klienter och kunder. Exempel på relevanta aktörer är Tillväxtverket och Tillväxtanalys.

4.2 Svenska företag är förhållandevis digitalt intensiva

Andelen företag med hög digital intensitet, som är internationellt konkurrenskraftiga och har förmåga att växa genom innovation och hållbarhet, ska öka.

På detta område finns väl etablerade indikatorer, framför allt genom SCB:s undersökning av företagens it-användning⁴⁹ och EU:s policyprogram för det digitala decenniet⁵⁰. EU:s index för digital intensitet ger en tydlig, om än förenklad, operationalisering av begreppet digital intensitet, där olika nivåer av användning av digital teknik kan följas över tid och jämföras mellan länder, branscher och storleksklasser.⁵¹ Dessutom finns etablerade indikatorer för användning av molntjänster, dataanalys, AI och andra typer av digital teknik som kompletterar bilden av företagens digitala intensitet.

Svenska företag har relativt hög digital intensitet enligt EU:s digitala intensitetsindex (DII).^{52,53} I en EU-jämförelse använder svenska företag molntjänster och AI i mycket hög utsträckning, men

⁴⁵ Opublicerad, Diggs undersökning av statliga myndigheters digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 76 procent.

⁴⁶ Livshändelser, standarder/specifikationer, juridiska aspekter, riskanalyser.

⁴⁷ Ett företag är 'innovationsaktivt' om det under en referensperiod har arbetat med en innovation som antingen introducerats, fortfarande är under utveckling, eller inte fullföljts. Att ett företaget är innovativt innebär i sin tur att det har introducerat en ny eller väsentligt förbättrad produkt eller process under perioden. Större andel innovativa företag under 2022–2024

⁴⁸ Community innovation survey - Microdata - Eurostat

⁴⁹ It-användning i företag

⁵⁰ Det digitala decenniet – policyprogram | Shaping Europe's digital future

⁵¹ Glossary: Digital Intensity Index (DII) - Statistics Explained - Eurostat

⁵² Det digitala decenniet – policyprogram | Shaping Europe's digital future

⁵³ [isoc_e_dii] Digital Intensity by size class of enterprise

presterar sämre inom dataanalys. I absoluta tal är användningen av molntjänster hög, medan långt ifrån hälften av företagen använder AI och dataanalys.

Delmålets bivillkor att företagen ska vara internationellt konkurrenskraftiga och kunna växa genom innovation och hållbarhet har ett mer fragmenterat kunskapsläge än övriga delar. Det finns många indikatorer och index som belyser innovationsförmåga, konkurrenskraft och hållbarhet på systemnivå, till exempel innovationsindex, digitala konkurrenskraftsindex och olika mått på forskning och utveckling, patent och riskkapital. Samtidigt fångar dessa inte nödvändigtvis företag med hög digital intensitet. Sammantaget visar dessa indikatorer att Sverige i ett EU-perspektiv har ett relativt konkurrenskraftigt näringsliv med hög innovationsgrad, och en relativt stor andel företag med förmåga att växa.⁵⁴

Även kopplingen mellan digitalisering och företagens prestationer är delvis belyst i forskning och olika analysrapporter. Studier pekar generellt på positiva samband mellan hög digital mognad och till exempel produktivitet, exportbenägenhet, innovationsförmåga och tillväxt.⁵⁵ Flera genomgångar visar att företag som investerar i digital infrastruktur, kompetens och datadrivna arbetssätt oftare har bättre lönsamhet och högre motståndskraft vid ekonomiska störningar. För sambandet mellan orsak, kortsiktig verkan och långsiktiga effekter är kunskapsläget däremot betydligt tunnare, liksom för hur effekterna varierar mellan olika typer av företag, branscher och regioner.⁵⁶

Kopplingen mellan digital intensitet på företagsnivå och bredare mått på konkurrenskraft och hållbar utveckling är därför bara kartlagd till viss del, även om SCB pekar på ett samband.⁵⁷

4.3 Kontakten med statliga myndigheter kan bli enklare

Företagens kontakter med statliga myndigheter ska vara smidiga och enkla samtidigt som deras administrativa kostnader ska minska genom digital omställning och användning av ny teknik, såsom AI.

Målet indikerar att det finns ett samband mellan smidiga och enkla myndighetskontakter och företagens administrativa kostnader, vilket det troligen också gör. Digitaliserade myndighetstjänster kan leda till enklare myndighetskontakter som i vissa fall resulterar i minskade administrativa kostnader. Att en myndighetskontakt är smidig och enkel på grund av digitalisering innebär dock inte att den med automatik leder till minskade kostnader.

Delmålets formulering att *företagens kontakter med statliga myndigheter ska vara smidiga och enkla* överlappar i stor utsträckning med förvaltningens mål att *den offentliga förvaltningen ska tillhandahålla smidiga och enkla tjänster till medborgare och företag*. För att hantera de överlappande målen i strategin fokuserar vi här på två saker, dels hur företagen upplever sina myndighetskontakter och dels om de administrativa kostnaderna minskar genom digital omställning och användning av ny teknik, som AI.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_e_dii_custom_11870113/default/table?lang=en

⁵⁵ Se exempelvis Tillväxtanalys (2017), *Digital mognad i svenskt näringsliv* samt Vinnova m.fl. (2021), *Sveriges förutsättningar i den digitala strukturuomvandlingen, Att mäta digitalisering i företag*.

⁵⁶ Se SCB:s rapport *Digitalisering och innovation* 2024, samt SCB:s rapport *Förnyare och andra utvecklare*, 2014, [innovationsnivaer-och-tjansteproduktion.pdf](#).

⁵⁷ [innovationsnivaer-och-tjansteproduktion.pdf](#), samt SCB:s rapport *Förnyare och andra utvecklare*.

I dag finns ingen undersökning som mäter om företagen upplever att kontakterna med statliga myndigheter är smidiga och enkla, men det finns indikatorer som bidrar till att belysa måluppfyllelsen utifrån olika aspekter. Exempel på dessa är handläggningstider, avsaknad av enkla digitala myndighetstjänster, service och bemötande samt befintliga digitala tjänsters användbarhet.

Tillväxtverket lyfter att nästan en femtedel av tillfrågade små och medelstora företag anser att långa handläggningstider är ett stort problem för att driva företag. Detta påverkar sannolikt upplevelsen av myndighetskontakterna negativt. De branscher med flest företag som anger handläggningstiderna som ett stort problem finns inom energi och vatten samt jordbruk, skogsbruk och fiske. Det är dock positivt att bara en mindre andel av företagen i mätningen, nio procent, anger att avsaknaden av enkla digitala tjänster och bemötandet hos myndigheterna är ett stort problem för att driva företag.⁵⁸

Ändamålsenlig digitalisering anses kunna bidra till enklare myndighetskontakter och minskade administrativa kostnader.⁵⁹ Enligt Tillväxtverkets uppskattningar uppgick näringslivets totala årliga regelkostnader till knappt 390 miljarder kronor år 2024 vilket motsvarade sex procent av Sveriges BNP.⁶⁰ Näringslivets Regelnämnd, som företräder företagen i regelförbättringsfrågor gör en årlig rapport, Regelbarometern. Årets rapport visar att antalet företag som upplever att det blivit krångligare att följa statliga regler under det senaste året är betydligt fler (28 procent) än de som upplever att det blivit enklare (4 procent). Det är främst medelstora och stora företag som upplever ökat regelkrångel. Upphandlingsregler upplevs som det största tillväxthindret, följt av miljö- och arbetsrättsregler.⁶¹

Flera parallella uppdrag som syftar till att följa upp och i viss mån minska företagens administrativa kostnader pågår, och kan bidra till att belysa utvecklingen.⁶² Till exempel fick flera myndigheter⁶³ 2024 i uppdrag att, med stöd av Tillväxtverket⁶⁴, se över och förenkla egna föreskrifter och allmänna råd. Dessutom ska de lämna förslag om lagar och förordningar inom sina verksamhetsområden för att minska regelbördan för företag. Majoriteten av myndigheterna beskriver digitaliseringen som det främsta verktyget för att minska företagens administrativa kostnader, men med lite olika fokus. Som exempel lyfter Skatteverket automatisering av ärenden som det mest direkta sättet att minska tidsåtgång och fel.⁶⁵ SCB framhåller samverkan och datadelning som ett naturligt nästa steg i det fortsatta förenklingsarbetet.⁶⁶ Myndigheterna har

⁵⁸ Företagens villkor och verklighet 2023 - Tillväxtverket

⁵⁹ Se till exempel Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft 2024.

⁶⁰ Tillväxtverket, Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft, 2022, 2023, 2024, Företagens regelkostnader - Tillväxtverket

⁶¹ Regelbarometern-2025.pdf

⁶² Tillväxtverkets mätningar sedan 2016 av de administrativa kostnader och fullgörandekostnader som följer av nya eller ändrade regler. [Nytt Förenklingsråd ska minska företagens regelbörda - Regeringen.se](#), [Regeringens nya implementeringsråd ska stärka svensk konkurrenskraft - Regeringen.se](#), [uppdrag-till-naturvårdsverket-folkhälsomyndigheten-lansstyrelserna-tillvaxtverket-och-livsmedelsverket-om-vagledning-stod-och-standardiserade-underlag-for-utveckling-av-e-tjanster-hos-kommuner.pdf](#). Se också Förenklingsrådets årsrapport 2024

⁶³ Arbetsmiljöverket, Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Skatteverket, Statens jordbruksverk, SCB, SWEDAC, Sveriges geologiska undersökning (SGU)

⁶⁴ [Uppdrag att förenkla regelverk i syfte att minska regelbördan för företag - Regeringen.se](#) – Hämtad 2025-10-15

⁶⁵ Skatteverket – förenkla regelverk i syfte att minska regelbördan för företag – delredovisning (KN2024/01546) dnr: 8-85828-2025. s.5

⁶⁶ SCB – delrapport handlingsplan avseende (KN2024/01546). s.15

också kommit olika långt i sitt uppföljningsarbete, där vissa har etablerade mätningar medan andra anger att de planerar att utveckla indikatorer för att följa effekter över tid. Vi anser att dessa parallella uppföljningar behöver sammanställas på en högre nivå för att visa vilka åtgärder som faktiskt kan minska de administrativa kostnaderna för företagen.

Digital omställning och ökad användning av ny teknik hos myndigheterna kan troligen underlätta företagens myndighetskontakter, men detta ställer också i viss mån krav på omställning hos företagen. Det saknas dock mätningar avseende i vilken utsträckning näringslivets digitala omställning påverkar de administrativa kostnaderna.

5 Digitalisering av den offentliga förvaltningen

Sverige ska ha en offentlig förvaltning som förenklar och bidrar till minskad administration genom användarvänliga, säkra och trygga digitala tjänster som effektiviseras med hjälp av AI- och datadriven utveckling.

- Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är komplex, och linjära samband mellan mål, åtgärder och effekter saknas. Både kvalitativa och kvantitativa indikatorer som speglar den inneboende komplexiteten behöver utvecklas för att kunna ge en rättvis bedömning.
- Indikatorer för både styrningsdimensionen och uppföljning av gemensamma infrastrukturer saknas i dag.

Sveriges offentliga förvaltning består av statliga myndigheter, regioner och kommuner, och den offentliga verksamheten är omfattande ur flera perspektiv. Till exempel står de offentliga utgifterna för cirka 50 procent av BNP, och sektorn sysselsatte omkring en tredjedel av alla förvärvsarbetande år 2024. Av dessa var knappt två tredjedelar sysselsatta inom kommunala verksamheter, medan den återstående tredjedelen fördelades relativt lika mellan statlig och regional verksamhet. I den offentliga förvaltningen finns funktioner som alla medborgare använder och har nytta av. Det gäller allt från skola, vård och omsorg till brandskydd, försvar och underhåll av gatunät med mera. Trycket på att effektivisera det offentliga är stort. Samtidigt visar prognoser att behovet av offentlig service ökar inom bland annat vård, hälsa och omsorg i takt med att befolkningen blir äldre.⁶⁷

Statliga, regionala och kommunala myndigheter styrs bland annat av förvaltningslagen⁶⁸ som anger att förvaltningsmyndigheter ska se till ”att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla” (§6). Lagen anger också att myndigheterna ska samverka med andra myndigheter inom sitt verksamhetsområde (§8) och att ”Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts” (§9). I myndighetsförordningen⁶⁹ anges att ”Myndigheten skall verka för att genom samarbete med myndigheter och andra ta tillvara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet” (§6). I statsskickets grunder⁷⁰ framgår att det är viktigt att sätta upp mål utifrån den offentliga verksamhetens grundläggande syfte där den enskildes välbefinnande sätts i fokus (1 kap. 2§). Digitaliseringen är ett verktyg bland andra för att nå dessa mål.

Den offentliga förvaltningen har en lång tradition av effektivisering med hjälp av digitalisering, men har fortfarande utmaningar.⁷¹ Under många år fokuserade utvecklingsarbetet dels på att effektivisera det myndighetsinterna arbetet, dels på enskilda digitala tjänster riktade till privatpersoner och företag. I huvudsak användes den svenska förvaltningsmodellen som ett

⁶⁷ Startside - Ekonomifakta

⁶⁸ Förvaltningslag (2017:900) | Sveriges riksdag

⁶⁹ Myndighetsförordning (2007:515) | Sveriges riksdag

⁷⁰ Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform | Sveriges riksdag

⁷¹ Ett samhälle i förändring - underlag till regeringens strategiska prioriteringar

”alibi” för att inte i någon större utsträckning samordna och optimera förvaltningen ur ett helhetsperspektiv.^{72,73}

Ena, Sveriges digitala infrastruktur på nationell nivå, lanserades formellt 2024⁷⁴ och intresset för interoperabilitet ökar⁷⁵. Trots detta återstår mycket arbete om det strategiska målet för förvaltningens digitalisering ska nås. Det handlar om att realisera gemensamma samhällsnyttor och nyttja de möjligheter som vår svenska förvaltningsmodell⁷⁶ faktiskt erbjuder – men detta kräver styrning och samordning på högsta nivå. Förvaltningens digitala omställning så som den beskrivs och målsätts i digitaliseringsstrategin är ett stort steg på vägen som har potential att åstadkomma förändring avseende helheten.

Den svenska förvaltningsmodellen behöver inte vara en begränsning för att bygga en robust och sammanhållen digital och datadriven offentlig förvaltning. I linje med Produktivitetskommissionen⁷⁷ menar vi att flernivåstyrningen kring digitalisering, data och digital infrastruktur behöver designas så att vissa gemensamma grundelement är obligatoriska eller starkt vägledande. Exempel på sådana är standarder, infrastrukturkomponenter och datastyrningsprinciper. Inom dessa ramar kan självstyret användas för lokal anpassning, prioritering och innovation. Ena är en början med standarder, lösningar och ramverk för datadelning, men Ena behöver användas bredare och inom hela förvaltningen. Staten och självstyrelsenivåerna bör vara överens om hur ansvar, kostnader och beslutsmakt ska delas i de frågor där beroendena är störst.

Vår bedömning är att styrning, samordning och gemensam infrastruktur utgör grunden för att skapa förutsättningar för robusta system och data som strategisk resurs. Interoperabilitet, tillgång till data och hållbara informationssystem möjliggör sammanhållna och användarvänliga digitala tjänster och myndighetskontakter, förstärkta genom AI och ny teknik. Vår analys av området och dess behov utgår från detta.

5.1 Långsiktig styrning och infrastruktur

De största hindren för den offentliga förvaltningens digitalisering är primärt institutionella – inte tekniska. Riksrevisionen pekar på att regeringens styrning av digitaliseringsfrågor är splittrad och att samordningen mellan departement är bristfällig. Staten saknar en helhetsbild av myndigheternas digitaliseringsarbete och dess effekter, vilket försvårar prioriteringar och styrning.⁷⁸

Analysen visar också att ansvarsfördelningen för förvaltningens digitalisering formellt sett är reglerad. I praktiken är den dock otydlig och delvis överlappande, även när det gäller myndigheternas och i synnerhet Diggs samordnande roll. Finansieringen av förvaltnings-gemensam digital infrastruktur är kortsiktig och fragmenterad. Det saknas tydliga regleringar och en långsiktig modell för finansiering av de gemensamma lösningar som ligger till grund för flera av delmålen. Denna bild ligger i linje med Diggs tidigare analys där det konstateras att Sverige, trots höga ambitioner, inte närmat sig målet att vara ”bäst i världen” på att använda

⁷² Uppföljning av statliga myndigheters digitalisering - en enkätundersökning (2021)

⁷³ Viss samordning har skett, till exempel inom ramen för regionernas verksamhet med gemensam utveckling av journalsystem, 1177 och en tjänsteplattform för informationsutbyte som driftas av Inera.

⁷⁴ Sverige har en digital infrastruktur – delta i invigningen av Ena | Digg

⁷⁵ En reform för datadelning, SOU 2023:96

⁷⁶ Den svenska förvaltningsmodellen - Regeringen.se

⁷⁷ Fler möjligheter till ökat välbefinnande, SOU 2025:96, s. 174 ff. Besökt 2026-01-21.

⁷⁸ RiR 2023 6 master.pdf

digitaliseringens möjligheter inom offentlig förvaltning. Istället har vi snarare tappat mark jämfört med andra länder i flera avseenden.⁷⁹

Ur ett tvärgående perspektiv betyder detta att dagens styrningsgrund inte kan beskrivas som sammanhållen eller effektiv. Brister i ansvarsfördelning, finansiering och prioritering skapar stuprör mellan olika initiativ – exempelvis mellan utvecklingen av Ena, inkluderat gemensam digital ingång, datainfrastruktur och sektorsspecifika satsningar – och försvårar skapandet av de horisontella lösningar som strategin förutsätter.

5.1.1 Förbättrad styrning och samordning av den offentliga förvaltningen krävs

Sverige ska ha en sammanhållen och effektiv styrning av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen, där en tydlig ansvarsfördelning, långsiktig finansiering och gemensamma prioriteringar möjliggör en innovativ, effektiv, samordnad och användarvänlig verksamhet som levererar hög samhällsnytta

I sitt slutbetänkande pekar Produktivitetskommissionen på att digitaliseringens potential i offentlig förvaltning är stor, men att genomförandet går för långsamt. Detta antyder att nuvarande styrning och förutsättningar inte räcker för att realisera nyttorna.⁸⁰ Det är därför centralt att följa upp om vi går mot tydligare ansvarsfördelning, mer långsiktig finansiering och tydligare gemensamma prioriteringar under strategins femårsperiod. Rimligen behöver ytterligare faktorer utforskas för att följa upp delmålet.

Att följa upp delmålets aspekter är förenat med betydande utmaningar i fråga om mätbarhet. Begrepp som *sammanhållen*, *effektiv*, *tydlig*, *långsiktig* och *gemensamma* är svåra att definiera entydigt eller enhetligt.

Vi tolkar delmålet som en styrning för att

- tydligt ange *vem* som ansvarar för vad i tvärgående digitaliseringsfrågor och i förvaltningsgemensamma lösningar
- ha en finansieringslogik som möjliggör flerårig utveckling och förvaltning av gemensam digital infrastruktur
- ha fungerande former för gemensamma prioriteringar och uppföljning av resursfördelning, regelutveckling och genomförande över myndighets-, sektors- och förvaltningsnivågränser.

Vi bedömer att nuläget präglas av tre strukturella glapp som samverkar och förstärker varandra. För det första är ansvar och mandat för att *hålla ihop* digitaliseringen i praktiken ottydliga eller otillräckliga i situationer då digitalisering kräver gemensamma beslut mellan flera aktörer. Statskontoret beskriver till exempel att bara ett begränsat antal aktörer har ett direkt utpekat ansvar för den offentliga förvaltningens digitalisering – i övrigt är den utspridd på många. Detta gör samordningsuppgiften svår.⁸¹

⁷⁹ Ett samhälle i förändring - underlag till regeringens strategiska prioriteringar

⁸⁰ Fler möjligheter till ökat välbefinnande, SOU 2025:96

⁸¹ Regeringens styrning i tvärssektoriella frågor - En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter, se också Digital public infrastructure for digital governments (EN)

I linje med tidigare analyser har Digg en formell samordningsroll, men saknar ofta mandat att fatta eller utlösa bindande beslut i centrala tvärgående frågor. Detta försvårar arbetet med att motverka fragmenterad implementering och otydlig riktning.⁸² Samtidigt bedömer vi att Regeringskansliets interna förutsättningar för att driva sammanhållen tvärsektoriell styrning ofta blir avgörande. Generellt är tvärsektoriella frågor svåra att styra inom ordinarie styrkedja när inriktning, roller och återkoppling inte är tillräckligt tydliga.⁸³

För det andra bedömer vi att glappet till långsiktig finansiering är betydande, särskilt för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen.⁸⁴ Detsamma gäller gemensamma investeringar som kräver nyttorealiserings i många organisationer över flera år.⁸⁵ Statskontoret pekar på att frågor om finansiering och ansvarsfördelning är centrala hinder för förvaltningsgemensamma satsningar och att regeringens styrning inom detta behöver stärkas och förtydligas.⁸⁶

Vi menar att en central orsak är att gemensamma satsningar behöver en finansieringsmodell som kombinerar utveckling, drift/förvaltning och incitament för anslutning och användning, men att sådana mekanismer är inte tillräckligt etablerade. Digg har tidigare dragit slutsatsen att statens strategiska styrning behöver stärkas, och att nya finansieringslösningar behövs för att realisera potentialen i en sammanhållen digital infrastruktur.⁸⁷

För det tredje bedömer vi att glappet till gemensamma prioriteringar är stort. Det saknas tillräckligt verksamma, återkommande och förutsebara processer som kan väga olika sektors behov mot varandra, skapa en gemensam logik för tvärsektoriell utveckling och koppla prioriteringar till finansiering, regelutveckling och uppföljning. Statskontoret beskriver att det ibland saknas tillräcklig kunskap på rätt nivå om *vad* som ska samordnas och på vilket sätt. Detta gör samordningsinsatser svåra att prioritera och kan skapa risk för uteblivna resultat. Man lyfter också att regeringen behöver styra myndigheterna mer långsiktigt i tvärsektoriella frågor, där frågornas karaktär ofta innebär att det tar tid för myndigheterna att samla kunskap och skapa samarbeten.⁸⁸ Riksrevisionen bedömer också att den tvärsektoriella styrningen av digitaliseringspolitiken har brister, bland annat för att mål kan vara svåra att tolka och följa upp. Dessutom kan systematisk uppföljning och gemensamma diskussioner mellan departement om genomförande och resultat saknas eller vara otillräckliga.⁸⁹ Sammantaget gör detta att styrningen i praktiken riskerar att bli mer projekt- och uppdragsdriven än samordnad och effektstyrd. Detta försvårar i sin tur långsiktighet, ansvarsutkrävande och konsekvent prioritering.

Glappen blir särskilt tydliga i gränslandet mellan statlig och kommunal/regional nivå. Digitalisering av välfärdstjänster, datautbyte och interoperabilitet kräver samverkande lösningar och gemensamma spelregler, medan den svenska förvaltningsmodellen innebär att det politiska ansvaret är fördelat mellan olika nivåer. Styrningen behöver därför balansera nationella behov mot kommunal självstyrelse. Även utredningen *Statens samverkan med kommunsektorn*

⁸² Ett samhälle i förändring - underlag till regeringens strategiska prioriteringar

⁸³ Regeringens styrning i tvärsektoriella frågor - En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter

⁸⁴ Digg, s. 28, Budgetunderlag 2025-2027 (2024-0931) - Myndigheten för digital förvaltning, besökt 2025-11-28.

⁸⁵ Riksrevisionens rapport om digitala tjänster till privatpersoner

⁸⁶ Regeringens styrning i tvärsektoriella frågor - En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter

⁸⁷ Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena - Slutredovisning

⁸⁸ Regeringens styrning i tvärsektoriella frågor - En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter

⁸⁹ Statliga strategiska digitaliseringsprojekt – stora gemensamma utmaningar (RiR 2025:8)

konstaterar att samverkan mellan staten och kommunsektorn är nödvändig för att samhällsapparaten olik nivåer ska fungera demokratiskt, effektivt och rättssäkert.⁹⁰

För att sammanfatta bedömer vi att det finns stora skillnader mellan nuläge och önskat läge som rör mandat och ansvarsfördelning i tvärgående beroenden, långsiktig finansiering av förvaltningsgemensam digital infrastruktur och gemensamma investeringar samt gemensamma prioriterings- och uppföljningsformer som får genomslag över sektorer och förvaltningsnivåer. Vi menar vidare att regeringens åtgärdsinriktning i digitaliseringsstrategin är väl riktad mot flera grundproblem som till exempel samordningsfunktion, samordning av Ena, rapportering och nollmätning. Samtidigt kan det önskade läget endast nås om åtgärderna omsätts i ordinarie styrkedja med tydliga mandat, resurskoppling och en varaktig finansierings- och samordningslogik som gör att gemensamma prioriteringar fungerar i praktiken.⁹¹

Vi ser inte att det idag finns några existerande indikatorer som klarar av att spegla delmålet komplexitet. Kvalitativa och kvantitativa indikatorer behöver utvecklas över tid för att ge en rättvis bedömning av framdriften inom ramen för delmålet.

5.1.2 Ena behöver fortsätta utvecklas

Ena – Sveriges digitala infrastruktur, ska byggas med gemensamma standarder och hög säkerhet för att möjliggöra AI- och datadriven utveckling, säkerställa effektiv datadelning, skapa en gemensam väg in till den offentliga förvaltningen samt främja samverkan mellan offentliga och privata aktörer.

Sverige har under flera decennier haft ett stort underskott av förvaltningsgemensamt och samordnande digitaliseringsarbete nationellt, både jämfört med andra liknande länder och i relation till vad många sett som önskvärt och nödvändigt.⁹² OECD lyfter till exempel att myndighetssamverkan inom digitaliseringsområdet är relativt vanlig, men att horisontell samordning och styrning behöver stärkas.⁹³ Brister i interoperabiliteten bidrar till att begrepp som gemensamma standarder och hög säkerhet inom detta delmål inte är entydiga, vilket försvårar uppföljningen.

Syftet med standardisering, som en del av den mjuka infrastrukturen, är att skapa gemensamma konventioner, normer och arbetssätt som accepteras av många parter för att uppnå högre effektivitet och lägre kostnader. Med andra ord blir en standard meningsfull först när den delas och följs av fler än en aktör. Standardisering sker både på verksamhetsnivå och inom olika områden och branscher, som till exempel elektronik, energi, telekommunikation, säkerhet, miljö och konsumentskydd. Ett centralt syfte med standardisering inom Ena, bland annat av gemensamt överenskomna gränssnitt, är att säkerställa interoperabilitet mellan den nationella digitala infrastrukturen och sektorsspecifika digitala infrastrukturer.

För att säkerställa att Ena byggs med gemensamma standarder behöver utgångspunkterna vara att:

⁹⁰ Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyre, styrning

⁹¹ Ett samhälle i förändring - underlag till regeringens strategiska prioriteringar

⁹² Ett samhälle i förändring - underlag till regeringens strategiska prioriteringar

⁹³ Public Governance Monitor of Sweden (EN)

- använda *formella* standarder där de finns och där det specifika syftet kan uppnås. Använda *informella* standarder där formella inte finns eller när mervärdet av informella standarder är uppenbart.
- alltid medvetet förhålla sig till relevanta *de jure*-standarder⁹⁴: följa dem om de är tvingande och tillämpa dem vid uppenbar nytta om de inte är tvingande. I tillämpliga fall, överväga nyttan av att rekommendera regeringen att erkänna och formalisera *de facto*-standarder, eller åtminstone dokumentera och tillgängliggöra dem som gemensam referens.
- prioritera *öppna* standarder framför *proprietära*⁹⁵.
- låta standardisering i normalfallet ske på högsta möjliga nivå där det går att besluta om och följa en standard enligt *subsidiaritetsprincipen*. Om internationell eller europeisk standard finns bör sådan användas snarare än att ta fram en egen.

För att följa upp att Ena byggs med hög säkerhet använder vi ett tentativt ramverk som ger en bild av de strategiska, juridiska, organisatoriska, tekniska och samhälleliga krav som är relevanta för uppföljningen och som strukturerar de centrala områden som tillsammans avgör infrastrukturens säkerhetsnivå. Ramverket utgår från nationella strategier, relevanta lagkrav, internationella principer och Diggs uppgift och uppdrag. Syftet är att skapa en struktur som sammanfattar och möjliggör uppföljning av säkerheten i Ena.

Vi bedömer att arbetet med uppföljning av det aktuella delmålet kommer att behöva vidareutvecklas, konsolideras och tas vidare i form av strukturer, metoder och indikatorer.

5.2 En sammanhållen och effektiv datadriven offentlig förvaltning

Vid användning av data och AI är det avgörande med ett datadrivet arbetssätt som omfattar såväl ledarskap och kultur som tekniska lösningar. En datadriven organisation samlar in data, använder analyser för insikter och fattar beslut utifrån dessa insikter. Detta förutsätter starkt ledarskap, bred datakunskap och en nyfiken, testande och analyserande kultur. Samtidigt finns betydande skillnader i mognad mellan olika myndigheter och sektorer, och Sverige saknar i flera avseenden centrala komponenter i en modern datainfrastruktur.⁹⁶

5.2.1 Väl utformad styrning möjliggör en datadriven offentlig förvaltning

Den offentliga förvaltningens försörjning av informationssystem ska vara långsiktigt hållbar och offentliga data ska vara en bred värdeskapande resurs för samhället, som bidrar till innovation, transparens och effektivitet.

För att följa upp detta delmål behöver termerna informationssystem och långsiktigt hållbar tolkas. En definition av informationssystem är ”system för att samla in, lagra, bearbeta och distribuera information för ett givet ändamål” med anmärkningen att informationssystem ”innefattar både

⁹⁴ Med *de jure*-standard avses en standard som formellt har antagits genom lag eller på annan rättsenlig väg.

⁹⁵ En proprietär standard är, till skillnad från en öppen standard, inte öppet tillgänglig.

⁹⁶ Se [Ett samhälle i förändring - underlag till regeringens strategiska prioriteringar, Digital public infrastructure for digital governments \(EN\)](#), Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena - Slutredovisning

den tekniska utrustningen och ett strukturerat arbetssätt med nödvändiga aktiviteter som utförs av personer och/eller datorer.”⁹⁷ Utifrån denna definition anser vi att det behövs ett brett inkluderande perspektiv på vad som menas med informationssystem. Mänskliga aktiviteter, interaktioner och organiseringen av dessa behöver beaktas vid uppföljningen av delmålet.

För att försörjningen av informationssystem ska vara långsiktigt hållbar är det till exempel viktigt att det i offentliga upphandlingar av digitala lösningar ställs krav på öppna standarder och interoperabilitet för att möjliggöra datadelning. Även andra, kompletterande perspektiv behöver följas upp, till exempel effektivitet, nytta, säkerhet och teknisk skuld. För vissa perspektiv finns användbara indikatorer, men en grundförutsättning är att uppföljning behöver ske både på myndighetsnivå och på högre systemnivå i form av till exempel samverkansorganisationer och inköpscentraler.

För att offentliga data ska bli en värdeskapande resurs i samhället är styrningsperspektivet en viktig faktor. OECD menar att väl utformad styrning möjliggör en datadriven offentlig förvaltning där data på olika nivåer används som utgångspunkt vid policyutformning, för att förutse och prognostisera behov och som en del i att utveckla, tillhandahålla och följa upp offentliga tjänster och verksamhet. Väl utformad styrning medför också att offentliga data kan delas med näringsliv, medborgare och civilsamhälle, vilket bidrar till att skapa värde för hela samhället.⁹⁸

Att på förhand avgöra vilka typer av offentliga data som kan vara värdeskapande och bidra till innovation, transparens och effektivitet är utmanande. Inom forskningen framhålls ofta⁹⁹ att innovation är något som kan växa fram om förutsättningarna är de rätta – snarare än ett resultat som kan styras linjärt och förutsebart. Detta innebär att det sällan går att veta i förväg vilka datamängder som bidrar till innovation i praktiken.

Mot denna bakgrund talar mycket för att det centrala är att tillgängliggöra offentliga data brett och i stor omfattning enligt principen “så öppet som möjligt, men så säkert som nödvändigt”. Ur ett uppföljningsperspektiv blir därför kvantitativa mått avseende omfattning av tillgängliggjorda offentliga data och faktiskt användning relevanta. Samtidigt bör dessa kompletteras med kvalitativa mått som speglar datadelningens innehåll. EU-kommissionen har fastställt vilka datamängder som ska betraktas som särskilt värdefulla. De myndigheter som förfogar över en eller flera särskilt värdefulla datamängder är skyldiga att säkerställa att dessa görs tillgängliga.¹⁰⁰

⁹⁷ Termbanken för Informationssäkerhet, besökt 2025-10-21.

⁹⁸ OECD (2019), The Path to Becoming a Data-Driven Public Sector, OECD Digital Government Studies, OECD Publishing, Paris, [The Path to Becoming a Data-Driven Public Sector \(EN\)](#).

⁹⁹ Se till exempel:

Hynes, W., Lees, M., & Müller, J. M. (Eds.). (2020). *Systemic Thinking for Policy Making: The Potential of Systems Analysis for Addressing Global Policy Challenges in the 21st Century*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/879c4f7a-en>

OECD. (2025). *Innovation Policy Transformed? The Emergence of Mission-Oriented Innovation Policy and System Transformation*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/innovation-policy-transformed_5ee60cb5-en.html

Arthur, W. B. (2009). *The Nature of Technology: What It Is and How It Evolves*. Free Press.

¹⁰⁰ [Vägledning om värdefulla datamängder | Digg](#). Datamängder klassificerade som ”värdefulla” publiceras i dag på Sveriges dataportal.

I maj 2024 genomförde Digg en workshop för att klarlägga prioriteringar vid regeringens översyn av digitaliseringspolitiken. Deltagande myndigheter och andra organisationer¹⁰¹ sade sig sakna ett nationellt ledarskap och ett samlat grepp om styrningen inom området. Det offentliga, i första hand staten, bör stå för gemensam grundläggande datainfrastruktur, styrning och regelverk som möjliggör interoperabilitet vid datadelning och som i sin tur skapar förutsättningar för framväxt av domänspecifika datamarknader. Det saknas också ett tydligt ansvar för delning och vidareutnyttjande samt incitament för offentliga organisationer, civilsamhälle och marknad. På en övergripande nivå menade deltagarna att det behövs större förståelse för värdet och den strategiska betydelsen av data samt den nytta data kan skapa både för den egna organisationen och för samhället.¹⁰²

Sveriges dataportal är en nationell förteckning över de datamängder som är tillgängliga för vidareanvändning. Där fanns vid årsskiftet 2025/2026 knappt 23 000 datamängder publicerade, varav drygt fyra femtedelar kategoriserade som ”öppna data”. Cirka 850 öppna datamängder är publicerade av ”Lokal myndighet/kommun”. I 2025 års undersökning av kommunernas digitalisering¹⁰³ frågade Digg vilka de största hindren var för att öka kommunernas datadelning. Omkring hälften av de svarande angav att det var bristande kunskap om arbetssätt och metoder, interna prioriteringar, osäkerhet kring lagar och regelverk, samt bristfällig kunskap om syfte och nytta som utgjorde de största hindren.

Digg har följt de statliga myndigheternas datadelning sedan 2020. Andelen myndigheter som tillgängliggör information för vidareutnyttjande är cirka 65 procent. De statliga myndigheterna står också för ungefär hälften av de publicerade datamängderna på dataportal.se. Samtidigt har Digg kunnat konstatera att trenden för att tillgängliggöra både öppna och delade data är svagt nedåtgående för de flesta undersökta datatyperna. Den relativa mängden delade data (med villkor) har ökat på bekostnad av öppna data.¹⁰⁴ Fortfarande tillgängliggör bara en fjärdedel av de statliga myndigheterna data genom standardiserade API:er.¹⁰⁵

Ett ökat utbyte av information ger förutsättningar att öka tempot i den digitala omställningen. För att uppnå detta behöver offentlighets- och sekretesslagstiftningen ses över¹⁰⁶ liksom utformningen av registerförfattningarna eftersom de idag upplevs utgöra ett hinder för myndigheternas digitala omställning¹⁰⁷. Vi konstaterar att en sammanhängande reglering av data- och informationshantering är grundläggande för att kunna arbeta datadrivet och nyttja potentialen i AI.¹⁰⁸

¹⁰¹ Workshopen hölls på initiativ från Regeringkansliet som en del i att ta fram underlag för digitaliseringsstrategin, deltagare var Sveriges Kommuner och Regioner SKR, Svenskt Näringsliv, AI Sweden, RISE, Internetstiftelsen, Nationell dataverkstad, Smart Built Environment och Regeringskansliet.

¹⁰² Se t ex [Datafyren - Sveriges Dataportal](#), samt [Data Maturity Assessment for Government: Framework - GOV.UK](#)

¹⁰³ Opublicerad, undersökningen avseende kommunernas digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 35 procent.

¹⁰⁴ [Uppföljning av statliga myndigheters digitalisering - en enkätundersökning](#) (undersökningsår 2023)

¹⁰⁵ [Uppföljning av statliga myndigheters digitalisering](#) (undersökningsår 2024)

¹⁰⁶ Vissa steg har tagits genom att samtliga myndigheter, kommuner och regioner nu får dela information för att förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda brott, felaktiga utbetalningar, fusk och andra typer av regelöverträdelser. [Nu rivs sekretessen mellan alla myndigheter i Sverige - Regeringen.se](#)

¹⁰⁷ SOU 2015:39 Informationshanteringsutredningen

¹⁰⁸ Se [Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena - Slutredovisning](#), [Ett samhälle i förändring - underlag till regeringens strategiska prioriteringar](#).

Uppföljningen av statliga myndigheters digitalisering visar att bara 15 procent av de svarande myndigheterna både har en strukturerad informationshantering och arbetar datadrivet.¹⁰⁹

5.2.2 Offentlig förvaltning kan bli bättre på att dra nytta av data

Den offentliga förvaltningen ska använda data för att driva innovation, förbättra samhällsnyttan, effektivisera sin verksamhet, stödja datadrivet beslutsfattande och stärka samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer

EU:s nya datastrategi, *Data Union Strategy*, har som huvudtema att data ska tillgängliggöras för AI. Argumentet är att AI förändrar den globala ekonomin, och att EU behöver stora mängder högkvalitativa data för att konkurrera och driva innovation. Strategin betonar att stora mängder värdefulla data fortfarande är isolerad eller underutnyttjad, och EU kommer därför att agera inom tre prioriterade områden, genom att öka tillgången till data för AI, effektivisera dataregler¹¹⁰ samt stärka EU:s globala position i internationella dataflöden.¹¹¹ Även produktivitetskommissionen lyfter betydelsen av data och tillgängliggörandet av offentliga data både för innovation och för ökad intern effektivitet.¹¹²

Europeiska dataområden är ett sätt att stärka samverkan, där det i vissa sektorer finns lagstiftning och utpekade ansvariga organisationer, i andra inte. Den europeiska datastrategin pekar ut fjorton europeiska dataområden som ska kunna bidra till att data från hela EU – både från offentlig sektor och företag – ska kunna utbytas på ett tillförlitligt sätt och till en lägre kostnad, och därmed främja utvecklingen av nya datadrivna produkter och tjänster.¹¹³ Genom bred nationell samverkan läggs grunden för ett mer aktivt svenskt deltagande i dessa dataområden.¹¹⁴ Sverige är i dag aktivt inom ett tiotal dataområden på europainivå.

I dag är det svårt att visa både om och i vilken utsträckning den offentliga förvaltningens användning av data faktiskt leder till önskade effekter som innovation, samhällsnytta och effektivisering. Effektområdena lyfts dock både i Diggs årliga enkätundersökning av statliga myndigheters digitalisering och i en ny kommun-/regionenkät där aktörerna redogör för sina bidrag till dessa effekter.¹¹⁵

Mellan 30 och 40 procent av de statliga myndigheterna bedömer att deras digitala verksamhetsutveckling har resulterat i genomgripande förbättringar det senaste året. Samtidigt är endast en femtedel av de offentliga upphandlingarna är innovationsvänliga i hög eller mycket hög utsträckning. En tredjedel av myndigheterna använder data/dataanalys i motsvarande grad för att bidra till samhällsnytta. Drygt 40 procent använder varken egna eller andras datakällor för att följa upp detta bidrag.

¹⁰⁹ Uppföljning av statliga myndigheters digitalisering (2024)

¹¹⁰ EU arbetar för närvarande med att förenkla lagstiftningen inom digitaliseringsområdet, se *Omnibus VII: regelförenklingar på det digitala området* - Regeringen.se

¹¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TEXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0835>

¹¹² *Fler möjligheter till ökat välbefinnande*, SOU 2025:96

¹¹³ *Gemensamma europeiska dataområden | Shaping Europe's digital future*

¹¹⁴ *Samverkan för ökat svenskt deltagande i europeiska dataområden* - Sveriges Dataportal

¹¹⁵ Opublicerad, Diggs undersökning av statliga myndigheters respektive kommuners digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarefrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 76 respektive 35 procent.

Mer än fyra femtedelar av de svarande kommunerna bedömer att den största potentialen för digitaliseringens samhällsnytta finns inom områdena samhällsbyggnad och infrastruktur, barn och utbildning samt individ- och familjeomsorg.

Knappt 40 procent av myndigheterna arbetar systematiskt med att använda insikter från dataanalys i det dagliga arbetet. Huvuddelen av insikterna baseras på deskriptiva analyser, men även prediktiva analyser förekommer i ganska hög utsträckning. Användningen av prediktiva och preskriptiva analyser har i huvudsak resulterat i förändrad beredskap inför nya utmaningar för en tredjedel av myndigheterna.

Det är svårare att slå fast om användningen av data stärker samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer. Det vi däremot kan undersöka är hur samverkan ser ut i dag. Diggs undersökning visar tydligt att samverkan med andra offentliga aktörer är betydligt vanligare än samverkan med privata aktörer eller intresseorganisationer.¹¹⁶

5.2.3 Effekterna av AI och ny teknik är svårbedömda

Med AI och ny teknik ska den offentliga förvaltningen minska handläggningstider, förbättra kvaliteten och transparensen i beslutsunderlag samt leverera rättssäkra och långsiktigt hållbara tjänster som är inkluderande, lätta att använda och tillgängliga för medborgare och företag.

Det finns stora förhoppningar om att AI kan förändra den offentliga förvaltningen genom att effektivisera processer, höja kvaliteten på tjänster och spara resurser, men realiseringen kräver investeringar i organisatorisk förmåga, infrastruktur och försöksverksamhet med mera. Uppföljningen kräver samtidigt indikatorer som mäter hur AI bidrar till effektivitet, kvalitet och användarnytta i praktiken. Sådana indikatorer behöver även ta hänsyn till bredare samhällseffekter av en tilltagande (potentiell) effektivisering och resursoptimering med människan i centrum – avseende hälsotal, välmående, välstånd, arbetsmarknadseffekter och inkluderingsaspekter.

För att AI ska bidra till önskad nytta behövs tydliga regelverk, riktlinjer och verktyg som säkerställer rättssäker och etisk användning. Digg och IMY¹¹⁷ har tagit fram nationella riktlinjer för ansvarsfull AI, och dessa har på kort tid fått relativt stort genomslag. Diggs uppföljning av statliga myndigheters digitalisering¹¹⁸ noterar att knappt 40 procent av de svarande använder sig av riktlinjerna.

Generativ AI som utvecklats mycket de senaste åren omfattar analys av stora datamängder för att identifiera mönster, förutsäga resursbehov och automatisera delar av handläggningsprocesser med mera. Ytterligare tekniker kopplade till effektivare AI- och datadriven offentlig förvaltning är IoT och kunskapsgrafer¹¹⁹. Blockkedjetekniken har hittills haft begränsad användning, men

¹¹⁶ Opublicerad, Diggs undersökning av statliga myndigheters digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 76 procent.

¹¹⁷ [Riktlinjer för generativ AI | Digg](#)

¹¹⁸ Opublicerad, Diggs undersökning av statliga myndigheters digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 76 procent.

¹¹⁹ En kunskapsgraf är en strukturerad kunskapsrepresentation som utgör en grundkomponent för att bygga mer avancerade AI-funktionalitet som innefattar resonering och planering. [Kunskapsgrafer för samhällsnytta | Vinnova](#)

kan bidra till säkerhets- och kvalitetslösningar framåt. Även cyberfysiska system¹²⁰ är en del av det tekniksprång som kallas Industri 4.0. Användningsområden inom offentlig förvaltning inkluderar övervakning, kontroll och interaktion av digitala system i realtid och potentialen är stor för sektorer som energi, transport, sjukvård och tillverkning.

Flera rapporter har på senare tid pekat ut betydande hinder för realisering av nytta inom offentliga digitaliseringsprojekt och det löpande arbetet med datahantering och införandet av ny teknik. Härifrån kan tematiska indikatorer hämtas. Riksrevisionen pekar ut flera hinder för statliga strategiska digitaliseringsprojekt som till exempel brist på samlad styrning, svag nyttorealiserings och återkommande leveransproblem.¹²¹ SKR:s förslag för att minska krånglet i välfärden¹²² innehåller rekommendationer att minska överadministration och undvika överimplementering. Produktivitetskommissionen lyfter strukturella förutsättningar och behov av koordination för ökad produktivitet.¹²³ Digg har i tidigare uppföljning konstaterat att statliga myndigheter har svårt att dra fördel av de potentiella nyttorna med avancerad dataanalys och AI. Myndigheterna saknar incitament att arbeta datadrivet, samtidigt som tidsbrist och finansiering, liksom kunskaps- och kompetensbrist är betydande hinder.¹²⁴

Det krävs mer arbete för att ta fram indikatorer som fångar hela delmålet och som tar hänsyn till sambanden mellan orsak och verkan. Problematiken handlar bland annat om att det inte går att veta på förhand på vilken nivå i systemet som effekterna av användningen av den nya tekniken kommer att visa sig. Detta gör att det till exempel finns starka begränsningar i hur långt man kan komma med traditionella, kvantitativa indikatorer.

5.3 Gränssnittet mot privatpersoner och företag

Vi konstaterar att förutsättningarna för att använda digitala tjänster är ojämnt fördelade. Detta beror på tillgången till digitala tjänster, individuella förutsättningar och möjlighet till uppkoppling. Det innebär att det finns risker kopplade till utvecklingen, som att personer med störst behov av samhällsservice kommer att använda digitala tjänster minst.

5.3.1 Användaren behöver stå i centrum för utvecklingen

Alla digitala tjänster och system inom den offentliga förvaltningen, både interna och externa, ska vara användarvänliga, lättförståeliga och tillgängliga för användare.

För att människor ska kunna ta del av digitaliseringen behövs dels god tillgänglighet och användbarhet i den digitala miljön av produkter, tjänster och system, dels nödvändiga individuella förutsättningar att använda tjänsterna. En väl utformad digital miljö sänker trösklar, medan en bristfällig sådan skapar hinder för användare att hitta, förstå och använda tjänsterna på lika villkor. Offentliga (och även relevanta privata) aktörer som tillhandahåller digitala tjänster ansvarar också för utformningen – och därmed för den digitala miljö som användaren navigerar i. Det är avgörande att alla delar av samspelet mellan digital miljö och olika individuella

¹²⁰ Ett cyberfysiskt system beskrivs av MCF (före detta MSB) som datorbaserade system för interaktion med maskiner, fordon och annan utrustning, inklusive sensorer som kan inhämta data från omgivningen. [Cyberfysiska system : vad är det?](#)

¹²¹ [Statliga strategiska digitaliseringsprojekt – stora gemensamma utmaningar \(RiR 2025:8\)](#)

¹²² [Antikrångel – välfärden med kärnuppdraget i fokus](#)

¹²³ [Goda möjligheter till ökat välbefinnande - Regeringen.se](#)

¹²⁴ [Uppföljning av statliga myndigheters digitalisering 2024 | Digg](#)

förutsättningar som utrustning, kompetens, eller fysisk förmåga fungerar. Därför är det relevant att följa upp mer än bara individers färdigheter, samt tillgänglighet och användbarhet i offentliga digitala tjänster. Användare är inte heller enbart människor utan även i ökande grad maskiner. För att tjänster och system ska vara användarvänliga för maskiner handlar det dels om att data ska vara maskinläsbar och dels om interoperabilitet.

I linje med lagen om tillgänglighet till digital offentlig service (DOS-lagen¹²⁵) och lagen om vissa produkter och tjänsters tillgänglighet (Tillgänglighetslagen¹²⁶) är det lika relevant och viktigt att följa upp digitala tjänster från den privata sektorn som från offentlig förvaltning, inklusive välfärden. Både enskilda individer och det offentliga är till stor del beroende av näringslivets utbud av produkter och tjänster, och hur tillgängliga och användbara dessa är.

PTS webbmonitorering¹²⁷ och undersökningar från Digg¹²⁸ visar att den digitala miljön inte uppfyller kraven på tillgänglighet. Mätningar av webbplatser och appar visar fortfarande stora tillgänglighetsbrister inom både offentlig och privat sektor.¹²⁹ Offentliga aktörer har dock generellt sett kommit längre i tillgänglighetsarbetet än privata. Detta kan troligen förklaras av att DOS-lagen har varit i kraft sedan 2019, medan tillgänglighetslagen endast varit i kraft sedan halvårsskiftet 2025. I 2025 års uppföljning av de statliga myndigheternas digitalisering¹³⁰ anger drygt fyra femtedelar av myndigheterna att man vid offentlig upphandling av digitala lösningar ställer krav på tillgänglighet enligt WCAG¹³¹.

Riksrevisionen bedömer att myndigheterna inte involverar användare i tillräcklig utsträckning vid utveckling av digitala tjänster. Endast ett fåtal av de undersökta myndigheterna arbetar systematiskt med användarinvolvering. Man konstaterar att ett utvecklat arbete på området skulle leda till en stor förbättring av tjänsternas användbarhet och tillgänglighet.¹³² Även OECD¹³³ och Nordiska Ministerrådet¹³⁴ betonar vikten av att involvera användarna. Diggs undersökningar visar att 88 procent av de statliga myndigheterna involverar målgrupperna vid utveckling/upphandling av digitala tjänster i någon utsträckning. Samtidigt anger cirka två tredjedelar av kommunerna att de involverar målgrupperna i sitt utvecklingsarbete. 15 procent av kommunerna saknar helt rutiner för att samla in respektive använda återkoppling från användare av digitala tjänster.¹³⁵

Riksrevisionen noterar att hälften av totalt tio tillfrågade myndigheter inte genomförde några systematiska användarundersökningar av de digitala tjänster som ingick i urvalet.¹³⁶ I Diggs

¹²⁵ [Lag \(2018:1937\) om tillgänglighet till digital offentlig service | Sveriges riksdag](#)

¹²⁶ [Lag \(2023:254\) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet | Sveriges riksdag](#)

¹²⁷ Undersökning om tillgängligheten på privata aktörers webbplatser. ETU AB. 2024 PTS-ER-2024:28

¹²⁸ Diggs rapport "Övervakning av digital offentlig service i Sverige 2022–2024"

¹²⁹ Se [Övervakning av digital offentlig service i Sverige 2022-2024, Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024, En lägesbild på hur tillgängliga och användbara digitala miljöer i Sverige är | PTS](#)

¹³⁰ Opublicerad, Diggs undersökning av statliga myndigheters digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 76 procent.

¹³¹ [Web Content Accessibility Guidelines \(WCAG\) 2.1](#)

¹³² [RiR 2023_6_master.pdf](#)

¹³³ OECD (2020-10-07), "The OECD Digital Government Policy Framework: Six dimensions of a Digital Government", OECD Public Governance Policy Papers, No. 02, OECD Publishing, Paris. [The OECD Digital Government Policy Framework \(EN\)](#)

¹³⁴ [A small step for digitalisation, a giant leap for humanity?](#)

¹³⁵ Opublicerad, Diggs undersökning av statliga myndigheters respektive kommuners digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 76 respektive 35 procent.

¹³⁶ [RiR 2023_6_master.pdf](#)

undersökning¹³⁷ uppger endast en dryg femtedel av de svarande kommunerna att de regelbundet följer upp enkelheten i kommunens digitala tjänster för invånare. Knappt två tredjedelar av kommunerna följer upp detta sporadiskt.

Användningen av digitala brevlådor fortsätter öka, 2025 använde 76 procent av befolkningen en digital brevlåda¹³⁸, och 95 procent använder e-legitimation. De flesta av de som inte använder e-legitimation är 65 år eller äldre. Knappt 40 procent uppger att sjukvårdens e-tjänster och appar underlättar tidsbokning för läkarbesök, medan fler än var tionde svensk anser att de digitala vårdtjänsterna snarare försvårar tidsbokning.¹³⁹ 23 procent av de svarande har avstått från att boka ett läkarbesök för att hälso- och sjukvårdens e-tjänster och appar upplevs vara för svåra att använda.¹⁴⁰

Vartannat år undersöker Riksbanken svenska folkets betalningsvanor. I undersökningen ställs bland annat frågor om man under de senaste 30 dagarna har betalat räkningar eller gjort överföringar via internet- eller mobilbank, och om man har använt Swish. Den senaste undersökningen från 2023 visar att 60 procent betalar räkningar över internet och att drygt 80 procent av de svarande använder Swish.¹⁴¹

Det bör uppmärksammas att användningen av dessa digitala tjänster generellt sett är lägre bland personer med funktionsnedsättning än i befolkningen i stort, och att variationerna är stora beroende på typ av funktionsnedsättning.

I uppföljningen av statliga myndigheters digitalisering¹⁴² frågade Digg myndigheterna om det finns tekniska hinder som försvårar det interna arbetet. Myndigheterna anger att de största hindren är många olika tekniska system, behov av att samla in uppgifter manuellt eller halvautomatiskt samt att administrationen har ökat med ökad digitalisering. Tekniska hinder bedöms skapa onödigt långa handläggningstider samt försämrad arbetsmiljö och besluts kvalitet.

Vad gäller användarvänlighet, lättförståelighet och tillgänglighet i interna digitala tjänster, det vill säga sådana som används i yrket av medarbetare inom offentlig förvaltning, finns färre övergripande undersökningar. Medarbetarnas förutsättningar inom välfärden behandlas delvis under kapitlet Välfärdens digitalisering.

5.3.2 En gemensam digital ingång saknas idag

Sverige bör etablera en gemensam digital ingång som samlar de viktigaste digitala tjänsterna inom offentlig förvaltning. Ingången ska vara enkel, trygg och användarvänlig och ge både medborgare och företag möjlighet att hantera sina ärenden smidigt och säkert.

Till skillnad från det stora flertalet europeiska länder¹⁴³ har Sverige i dag ingen nationell digital medborgarportal, medborgarapp eller liknande för offentliga tjänster. I början av 2000-talet fanns

¹³⁷ Opublicerad, Diggs undersökning av kommunernas digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 35 procent.

¹³⁸ Samtliga svarande 18+

¹³⁹ Internetanvändare 18+

¹⁴⁰ Svenskarna och internet 2025 | Svenskarna och internet

¹⁴¹ Undersökning: Svenska folkets betalningsvanor | Sveriges Riksbank

¹⁴² Opublicerad, Diggs undersökning av statliga myndigheters digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 76 procent.

¹⁴³ Ett samhälle i förändring - underlag till regeringens strategiska prioriteringar

sverige.se, en nationell portal för digital samhällsinformation, men den lades ner 2008.¹⁴⁴ Det svenska ekosystemet av digitala myndighetstjänster för privatpersoner består i dag av enskilda myndigheters webbplatser samt vissa ansatser till livshändelsecentrerade webbplatser där flera aktörer, offentliga men även privata, samverkar för att åstadkomma en mer integrerad upplevelse med medborgaren i fokus.¹⁴⁵

En gemensam digital ingång ger lättare tillgång till tjänster som redan är helt eller delvis digitaliserade. Samtidigt kvarstår problemet med om och hur digitala och analoga kanaler ska integreras för att skapa sömlöshet för användare i kontakten med förvaltningen. OECD förespråkar en så kallad omni-kanalstrategi, där förvaltningen tillhandahåller digitalt stödda offentliga tjänster i alla leveranskanaler. En omni-kanalstrategi skapar en brygga mellan olika kanaler och möjliggör en jämn kvalitet oavsett vilken metod medborgaren väljer vid kontakt med förvaltningen: dator, mobil, telefonsamtal eller fysiskt möte. Angreppssättet säkerställer att underliggande processer är digitalt integrerade, och att det därmed är möjligt för online- och mobiltjänster att samexistera med tjänster som erbjuds via fysiskt möte eller via telefon.¹⁴⁶ I ett hypotetiskt scenario med en konsekvent och brett införd omni-kanalstrategi tillsammans med etableringen av en gemensam digital ingång, skulle dock sannolikt ställa förvaltningen inför stora förändringsutmaningar.

Ett flertal förutsättningar behöver vara på plats för att en gemensam digital ingång ska kunna erbjuda offentlig service ur ett livshändelseperspektiv. En internationell kartläggning från det finländska finansministeriet sammanfattar ett antal etablerade arbetssätt och strukturella förändringar som krävs för att ett land framgångsrikt ska kunna anamma ett livshändelseperspektiv.¹⁴⁷ Kartläggningen kan ge inspiration till att formulera indikatorer för nödvändiga förutsättningar som behövs för att etablera en svensk gemensam digital ingång. Arbeta för att göra detta kvarstår dock.

Kopplat till en gemensam digital ingång och andra tjänster innebär utvecklingen mot ökad användning av till exempel AI-agenter nya krav på vilka indikatorer som är relevanta. Till exempel behöver fokus flyttas från bara tjänster och processer till hur AI-baserade mellanlager skapar värde och risk. AI-agenter kan både bidra till effektivitet och mer sömlösa och personligt anpassade tjänster, men kräver också nya sätt att utforma arkitektur och ansvarsfördelning. Detta påverkar tjänster, data och infrastruktur och även styrnings- och säkerhetsfrågor.

Indikatorer för att följa upp en gemensam digital ingång analyseras när uppdraget enligt regeringens ändringsbeslut¹⁴⁸ av Digg's regleringsbrev är redovisat 1 april 2026.

¹⁴⁴ <https://kvalitetsmagasinet.se/sverige-se-laggs-ned-i-mars/>, besökt 2025-11-06.

¹⁴⁵ Se till exempel efterlevandeguiden.se, minpension.se, 1177.se, krisinformation.se, informationsverige.se och antagning.se. För företag och företagare finns verksam.se.

¹⁴⁶ OECD, 2020, The OECD Digital Government Policy Framework: Six dimensions of a Digital Government, sid. 10. Digg har tidigare föreslagit en nollvision för digitalt utanförskap, med innebörd att ingen ska lämnas utanför, se *Covidbevis – en biljett till samhället, rapport om utvecklingen av Covidbevis*, Digg, 2023, avsnitt 5.4.3 sid. 43-45.

¹⁴⁷ *Review of the digitalisation of life event service packages (in selected target countries)*, GapGemini på uppdrag av finländska finansministeriet, 2023.

¹⁴⁸ [Ändringsbeslut 2025-11-13 Myndighet Myndigheten för digital förvaltning - Statskontoret](#)

6 Velfärdens digitalisering

Sverige ska erbjuda säkra velfärdstjänster av hög kvalitet som ger mer tid och förbättrad livskvalitet för mottagare av velfärdstjänster samt minskar administrationen och förbättrar arbetsmiljön för personalen.

- Det saknas etablerade och heltäckande indikatorer för att följa upp delmålen inom velfärden.
- Alla delmål avser ”förutsättningar”, och därför behöver det klargöras vilka faktorer som utgör de viktigaste förutsättningarna.

Begreppet velfärd i strategin avser invånarnas välmående i bred bemärkelse och omfattar vård, skola och socialtjänst. AI-tillämpningar inom vården kan grovt delas in i två kategorier: för medicinska respektive administrativa syften. En tredje kategori är i fokus för det första delmålet för digitaliseringen av velfärden: AI-tillämpningar för velfärdstjänster. Samtidigt visar en nulägeskartläggning av förutsättningarna för AI-tillämpningar i hälso- och sjukvården i Sveriges regioner stora utmaningar och hinder, för både medicinska och administrativa användningar av AI – inte minst inom det som är kritiskt för ny teknik, nämligen förmågan att använda data.¹⁴⁹

Financial Times beskrev nyligen AI:s potential att transformera hälso- och sjukvården och lyfte fram det generativa AI-systemet Delphi-2M i Cambridge. Det är tränat på hälsodata från 400 000 deltagare i Storbritannien och har rapporterats kunna prognostisera benägenheten för över tusen sjukdomar decennier framåt.¹⁵⁰ Samma artikel beskriver AI-tillämpningar som minskar och effektiviserar administrationen och hänvisar till en studie från ett sjukhus i London där tiden för att journalföra minskade med mer än hälften med hjälp av AI-baserade transkriberingsverktyg. I Sverige används liknande AI-teknologier för journalföring, vilket ger mer tid till patienter och minskar läkarnas stress.¹⁵¹

6.1 Användningen av ny teknik ökar i velfärdstjänster

Med hjälp av ny teknik, såsom AI, ska velfärdstjänster ges förutsättningar att bli mer förebyggande, personcentrerade och platsberoende.

Velfärdstjänster tolkas som (digitala) tjänster som kommuner, regioner eller upphandlade aktörer tillhandahåller i syfte att hantera invånarnas skyldigheter och rättigheter, till exempel beslut om intyg, tidsbokningar, skolplacering och/eller vård samt betyg och registreringar av skol- och hälsoinformation. I begreppet ingår också den faktiska yrkesutövning som till exempel lärare, sjuksköterskor, läkare och personliga assistenter utför i mötet med invånare.¹⁵² Delmålet berör

¹⁴⁹ Sveriges Kommuner och Regioner, Färdplan för AI i regionerna – Nulägeskartläggning, [Färdplan för AI i regionerna - Nulägeskartläggning \(3\).pdf](#), besökt 2025-11-25.

¹⁵⁰ Financial Times, 11 oktober 2025, *The transformative potential of AI in healthcare Accelerating the safe adoption of the technology in hospitals is a priority*. Se även ICT & health, [New AI model predicts risk of 1,200+ diseases years in advance | ICT&health](#), besökt 2025-11-25.

¹⁵¹ Svenska Dagbladet, 2025-09-06, [Vårdresurser frigörs då AI skriver journaler](#), besökt 2025-11-26.

¹⁵² För definition av offentliga tjänster se exempelvis OECD:s Recommendation of the Council on Human-Centred Public Administrative Services, [OECD Legal Instruments](#), och [What a service is - Service Manual - GOV.UK](#), besökta 2025-11-26.

därmed ett stort och komplext område i det svenska samhället med höga kostnader, många olika yrkesgrupper och stora invånarbehov.¹⁵³

E-hälsomyndigheten pekar ut fem strategiska utvecklingsområden som är centrala för delmålet: styrning och samordning, regler och lagstiftning, datatillgång och AI, kompetens och beredskap samt cybersäkerhet. Särskilt styrning och samordning bedöms skapa tydliga förutsättningar för att AI och ny teknik ska ge Sveriges välfärdstjänster de önskade egenskaperna. Dagens styrning beskrivs som otydlig och att det krävs nationellt styrda ramverk, standarder och tjänster. För att nå egenskaper som platsoberoende och personcentrering behövs en identitets- och behörighetsfederation – en inloggning som ger användare åtkomst till alla digitala tjänster. Vidare visar områdena regler och lagstiftning respektive datatillgång och AI på behov av utveckling för ökad interoperabilitet, delning och användning av hälsodata mellan vårdaktörer samt möjlig användning av molntjänster. E-hälsomyndigheten bedömer också att området datatillgång och AI kräver ett omfattande utvecklingsarbete för att kunna hämta data från gemensamma datalager.¹⁵⁴

SKR:s nulägeskartläggning av AI-tillämpningar i regionerna betonar att förmågan att använda, dela och lagra data är avgörande men varierar kraftigt mellan regioner. Krav på anonymisering och pseudonymisering hindrar datadelning och utveckling, och de flesta regioner bedömer att deras datalager och plattformar inte möter behoven. Styrning och ledning är en nyckelförutsättning – kartläggningen lyfter att regionerna har begränsad förmåga att gå från test till breddinförande, att det finns problem i informationsstyrningen, att endast en liten andel av regionernas data finns i datalager samt det finns brister i datakvalitet.¹⁵⁵

Socialstyrelsens fallstudie av tre kommuner visar att digital natttillsyn och läkemedelsautomater kräver mindre resurser än fysiska besök, och att frigjord tid främst används för att hantera fler insatser. Även om rapporterna inte är entydiga visar de flera positiva effekter, framför allt för de individer som behöver natttillsyn. Sammantaget visar fallstudien hur ny teknik kan skapa förutsättningar för delmål ett – mer platsoberoende (färre fysiska besök), mer personcentrering (val, självständighet) och i vissa fall förebyggande genom bättre följsamhet och säkerhet.¹⁵⁶ Socialstyrelsen visar också att ökningstakten för ny teknik har bromsat när kommuner i högre grad förvaltar, sprider eller avvecklar befintliga lösningar, men betonar samtidigt att teknik kan ha högt värde även vid låg användning när nivån är ändamålsenlig.¹⁵⁷

Ytterligare en aspekt är den normerande utveckling som pågår inom tillgänglig och användbar informations- och kommunikationsteknik genom DOS-lagen och Tillgänglighetslagen. En

¹⁵³ För närvarande pågår två utredningsuppdrag, båda från Socialdepartementet med slutredovisning i januari 2026, med stor potentiell påverkan på delmålet – Samordnare för en nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården, [dir.-2023-177.pdf](#), samt Uppdrag att möjliggöra en nationell digital infrastruktur för hälsodata, [uppdrag-att-mojliggora-en-nationell-digital-infrastruktur-for-halsodata.pdf](#). Båda dessa utredningar bedöms ge vidare underlag kring förutsättningar för att ny teknik, såsom artificiell intelligens, kan ge välfärdstjänster förutsättningar att bli mer förebyggande, personcentrerade och platsoberoende, och kommer att följas upp inför nästa rapportering mot digitaliseringsstrategin 2027

¹⁵⁴ EHM, [strategiska-utvecklingsomraden-for-fortsatt-digitalisering_arsrapport-2024.pdf](#), besökt 2025-11-26.

¹⁵⁵ SKR, [Färdplan för AI i regionerna - Nulägeskartläggning \(3\).pdf](#), besökt 2025-11-26.

¹⁵⁶ Socialstyrelsen, Valfärdsteknikens påverkan på kvalitet och resurseffektivitet En fallstudie av digital natttillsyn och läkemedelsautomater i tre kommuner, [Valfärdsteknikens påverkan på kvalitet och resurseffektivitet](#), besökt 2025-11-26. Se också [E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2025](#) om användningen av digital tillsyn, gps-larm och särskilt läkemedelsautomater.

¹⁵⁷ [E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2025](#)

tillgänglig och användbar digital miljö är en förutsättning för att uppnå målen för välfärdens digitalisering och kommer att vara till nytta för både personal och användare av välfärdstjänster.

Viktiga infrastrukturella förutsättningar för att delmålet ska kunna uppfyllas är

- Ena – Sveriges nationella digitala infrastruktur, motsvarigheten till OECD:s digital public infrastructure (DPI)¹⁵⁸, består av gemensamma, säkra och interoperabla lösningar. Digg samordnar Ena och ansvarar för de flesta av lösningarna. Många av dessa är inte synliga för slutanvändaren, men används av andra aktörer för att utveckla tjänster och driva innovation. Exempel på lösningar inom Ena är Digital post, Mina ombud, Sveriges dataportal, e-legitimering (inklusive den svenska eIDAS-noden) och Säker digital kommunikation (SDK).¹⁵⁹
- NDI – nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården – syftar till att realisera kraven i EHDS-förordningen¹⁶⁰ avseende primäranvändning av data. Infrastrukturen omfattar nationella tillgångstjänster för patienter och hälso- och sjukvårdspersonal. E-hälsomyndigheten bedömer att en stor del av hälsodata på sikt kommer att delas direkt mellan vårdgivare, medan tillgångstjänster kan erbjudas lokalt, regionalt eller nationellt. Andra aktörer som till exempel 1177 kan då integrera samma information och funktionalitet. För att detta ska fungera krävs en nationell, informationsorienterad, interoperabel och API-baserad infrastruktur som binder samman alla vårdgivare med nationellt fastställda specifikationer för vilken information som delas och hur den görs tekniskt tillgänglig.¹⁶¹ E-hälsomyndighetens utgångspunkt är att behov av förvaltnings-gemensamma lösningar som huvudregel ska hanteras inom ramen för Ena och Digg.¹⁶²

I dag finns inga etablerade indikatorer för att följa upp delmålet, men i Diggs undersökning av kommunernas digitalisering¹⁶³ anger kommunerna att användningen av AI eller annan ny teknik har bidragit till att göra välfärdstjänsterna mer förebyggande (37 procent), mer personcentrerade (44 procent) eller mer platsoberoende (50 procent). De största förbättringarna har gjorts inom individ- och familjeomsorgen (inklusive äldreomsorgen). Två tredjedelar av kommunerna anger att de saknar tillräcklig kompetens inom området, och nästan lika många (knappt 60 procent) anger att finansiella resurser och personal saknas.

Vi har, i dialog med Skolverket, E-hälsomyndigheten, Socialstyrelsen, SKR och AI Sweden, samlat in olika typer av data och perspektiv. Bedömningen är att kunskapsläget är fragmenterat och att det i stor utsträckning saknas systematiskt insamlade fakta om hur AI-tillämpningar används inom välfärden. Samtidigt finns många rimliga antaganden om strategiskt viktiga frågor och problem. Det finns också flera exempel på praktiska tillämpningar, inte minst i SKR:s kartläggningar¹⁶⁴ samt i Socialstyrelsens kartläggning av e-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna.¹⁶⁵ Kunskap om och kartläggning av orsakssamband mellan olika typer av

¹⁵⁸ OECD, [Digital public infrastructure for digital governments \(EN\)](#), besökt 2025-11-27.

¹⁵⁹ Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena, [Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena - Slutredovisning](#), besökt 2025-11-26.

¹⁶⁰ Förordningen om det europeiska hälsodataområdet - Public Health

¹⁶¹ EHM, [genomförandet-av-en-nationell-digital-infrastruktur---slutredovisning.pdf](#), besökt 2025-11-26.

¹⁶² Ibid., besökt 2026-01-19.

¹⁶³ Opublicerad, Diggs undersökning av kommuners digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarefrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 35 procent.

¹⁶⁴ SKR, [DELA – lösningar för en innovativ välfärd - SKR](#), besökt 2025-11-26.

¹⁶⁵ Socialstyrelsen, [E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2025 – Uppföljning av den digitala utvecklingen i socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård - Socialstyrelsen](#), besökt 2025-11-26.

förutsättningar, deras koppling till teknik och de egenskaper som efterfrågas saknas dock i nuläget.

6.2 Teknik kan både öka och minska administration

Med hjälp av ny teknik, såsom AI, ska det skapas förutsättningar för att medarbetare ska kunna lägga mindre tid på administration och få mer tid över för omsorgsskapande och patientnära arbete.

Digitaliseringsstrategin betonar att ökad digitalisering kan ge en säkrare, effektivare och mer medborgarcentrerad välfärd. Dagens icke-interoperabla system medför dock bland annat att personal rapporterar samma information i flera system, vilket skapar frustration och ineffektivitet och hindrar att nyttan realiserar. AI kan – tillsammans med andra strategiska och operativa insatser – bidra till att adressera dessa problem. Regeringens uppgift är att skapa de förutsättningar som krävs för att dessa möjligheter ska kunna användas i verksamheterna. Fokus i uppföljningen för detta delmål blir bland annat den typ av AI-tillämpningar som minskar personalens administration.

Precis som för delmålet om välfärdstjänsterna måste uppföljningen av detta delmål hålla hög kvalitet och precision i tre avseenden: orsakskedjan, vad teknik/AI faktiskt bidrar med och tydlig avgränsning. Orsakskedjan handlar om vilka förutsättningar hos AI eller annan ny teknik som kan minska administration, och hur dessa i sin tur frigör tid för vårdpersonal och lärare att ägna sig åt omsorgs- och undervisningsnära arbete. Bidragsdelen kräver att vi beskriver meningsfulla utfall av tekniken i välfärdstjänsterna. Avgränsningen kräver både kvalitativa och kvantitativa ramar som ringar in omfång och prioriterade områden.

Den fleråriga finansieringen av NDI och det tydliga mandatet till E-hälsomyndigheten kan bidra till att minska administrationen i vardagen, genom enhetliga regler och standarder, en nationell tjänsteadresseringskatalog som låter system kommunicera med varandra utan manuell hantering, och ett patientdataindex som gör att vårdpersonal kan hitta och återanvända befintliga uppgifter. NDI och övriga författningsändringar syftar till att tydliggöra ansvar, åtkomst och interoperabilitet så att data delas enligt principen *en uppgift – en gång*. Samordning med den europeiska hälsodataförordningen leder till att minska parallella lösningar och särkrav.¹⁶⁶ Sammantaget kan detta resultera i färre inloggningar, färre manuella överföringar och mindre dubbelrapportering. En viktig förutsättning är Diggs arbete med infrastrukturen för samordnad identitet och behörighet inom ramen för Ena.¹⁶⁷ Den föreslagna Ena-lösningen bedöms ha potential att motverka dagens fragmentering och är tänkt att bygga på bland annat öppna standarder och gemensamma tekniska specifikationer.¹⁶⁸

Flera fackliga och statliga utredningar visar att betungande administration är ett problem, och att digitaliseringsåtgärder som är felaktigt eller ogenomtänkt införda kan få motsatt effekt. Vårdförbundet visar hur bristfälliga, icke-integrerade och felinförda it-lösningar skapar onödigt administrativt arbete och stress. För att nå delmålet krävs bättre integration – särskilt för datautbyte och användbarhet – och riktad automatisering för dokumentation och schemaläggning, till exempel vid journalhantering. Här kan AI ge nytta.¹⁶⁹ Sveriges läkarförbund visar att administration tränger undan patientarbetet för läkare, nära sju av tio läkare har de senaste två

¹⁶⁶ EHM, [genomförandet-av-en-nationell-digital-infrastruktur---slutredovisning.pdf](#), besökt 2025-11-28.

¹⁶⁷ Se [Samordnad identitet och behörighet | Digg](#), besökt 2026-01-19.

¹⁶⁸ [En sammanhållen infrastruktur för identitets- och behörighetshantering](#), s. 2, besökt 2026-01-19.

¹⁶⁹ [den-dumma-digitaliseringen_finaldraft.pdf](#)

åren tagit över uppgifter från andra yrkesgrupper, varav hälften kommer från administratörer. Många läkare hinner inte med sina arbetsuppgifter inom ordinarie arbetstid – ofta just administrativa uppgifter.¹⁷⁰

Även SKR har kartlagt administrativ börda i välfärden och lyfter flera centrala perspektiv och åtgärdsförslag. Sammantaget stödjer en del av förslagen delmålet om mindre administration genom digitalisering – särskilt standarder, gemensam infrastruktur och automatisering i dokumentation och schemaläggning – men en lika viktig del berör inte ny teknik eller AI. Det handlar om att rensa regler, samordna krav och förenkla processer så att digitala lösningar inte reproducerar betungande administration utan frigör tid för kärnuppgiften.¹⁷¹

Socialstyrelsen visar att det digitala stödet till personalen ökar. Allt fler kommuner ger mobil personal utrustning för att dokumentera direkt i verksamhetssystemen, och SKR:s Kompetenscenter Välfärdsteknik beskriver att mobiltelefonen nu är ett etablerat arbetsinstrument¹⁷² och en praktisk förutsättning för att minska administrativ tid i linje med delmålet. Socialstyrelsen visar också att användning av teknik ofta är mindre resurskrävande än fysiska besök. Den frigjorda tiden används i praktiken till mer vård- och omsorgsarbete, vilket ligger i linje med delmålets ambition om mer patient- och omsorgsnära tid. Tidsvinsterna uppstår särskilt när digital tillsyn minskar nattliga ronder och transporter, men utfallet varierar mellan kommuner beroende på teknikval, organisering och användningsnivå.¹⁷³

Förskollärare och lärare lägger betydande tid på uppgifter utanför undervisningsuppdraget, vilket tränger undan huvuduppdraget och driver stress, särskilt genom dokumentationskrav.¹⁷⁴ Huvudspåret för åtgärder är styrning och regelverk snarare än nya teknikförutsättningar – omfördela uppgifter, begränsa dokumentation till det nödvändiga, tydliggör ramar för tid och förenkla regelverk. Det betonas också att it- och teknikrelaterade uppgifter är inbäddade i läraryrket, och att teknik både kan underlätta och skapa merarbete. Att hantera många system med olika inloggningar är till exempel inte ändamålsenligt, inte heller att samma information måste registreras flera gånger.¹⁷⁵ Skolverkets lägesbild visar att två av fem lärare har använt AI – oftast i liten omfattning och främst för planering och förberedelse samt för administrativa uppgifter som att formulera e-post, skapa enkäter och sammanfatta texter. Konkreta exempel visar hur AI automatiserar delar av administrationen och frigör tid för undervisningsnära arbete¹⁷⁶ i linje med delmålets ambition.

Av svaren i Diggs undersökning av kommunernas digitalisering 2025¹⁷⁷ framgår att mer än fyra femtedelar av de svarande har använt ny teknik för att minska administrativ tid. Huvuddelen av initiativen är genomförda antingen inom området barn och utbildning eller som generella införanden av AI-assistenter/generativ AI. Tre fjärdedelar av kommunerna anger dock att de

¹⁷⁰ [lakare-tar-over-administratorernas-jobb.pdf](#)

¹⁷¹ [Antikrängel – välfärden med kärnuppgiften i fokus](#)

¹⁷² Socialstyrelsen, [E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2025](#), besökt 2025-12-01.

¹⁷³ Socialstyrelsen, [socialstyrelsen.se/contentassets/dc96d35456d542bc82b029b7f1b91877/2025-9-9710.pdf](#), besökt 2025-12-01.

¹⁷⁴ [Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet](#)

¹⁷⁵ Ibid. s. 311.

¹⁷⁶ Skolverket, [Artificiell intelligens i undervisningen - en lägesbild över lärares användning och hantering av AI i grundskolan, förskoleklass och fritidshem under 2024](#), besökt 2025-12-01.

¹⁷⁷ Opublicerad, Diggs undersökning av kommunernas digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras. Svarsfrekvensen vid årsskiftet 2025/2026 var 35 procent.

saknar tillräcklig kompetens inom området. Två tredjedelar saknar tillräckliga personalresurser för arbetet och hälften av kommunerna anger att de saknar finansiella resurser.

Olika typer av statistik och uppgifter kan kopplas till delmålet. Dessa behöver dock sammanställas och granskas närmare för att avgöra på vilket sätt de kan vara relevanta för att mäta det aktuella delmålet.

6.3 Förutsättningarna för välfärdens digitalisering behöver stärkas

Regeringen ska ge förutsättningar för att välfärdens digitala utveckling ska öka.

Delmålet indikerar att regeringen ska tillhandahålla de villkor som möjliggör välfärdens digitala utveckling. Strategin beskriver att digitaliseringen hittills skett i stuprör där statliga myndigheter, regioner, kommuner och privata utförare byggt egna och ofta inkompatibla system som försvårar informationsutbyte. Ena pekas ut som vägen till fler förvaltningsgemensamma digitala lösningar och ökad interoperabilitet, samtidigt som lokala anpassningar fortsatt behövs. Strategin lyfter också att ökad statlig styrning kan förbättra kommunsektorns förutsättningar.

Förutsättningarna handlar därför bland annat om hur Ena styrs och finansieras: via lagstiftning (EU och svensk), myndighetsinstruktioner, regeringsuppdrag, samordningsuppdrag och krav på samverkan. Att bara fokusera på Ena riskerar dock att ge en ensidig bild av statens insatser, eftersom parallella styråtgärder samtidigt pågår för NDI.¹⁷⁸ Strategin betonar att stuprör ska brytas och den strategiska styrningen stärkas, men nämner inte NDI trots parallellt införande och förberedelser för EHDS¹⁷⁹. Detta talar för att regeringen behöver tydliggöra hur NDI förhåller sig till Ena i ansvar och interoperabilitet.

En sammanställning av viktiga förutsättningar för Ena visar ett resurs- och ambitionsgap jämfört med Enas strategiska färdplan. I färdplanen föreslås nya investeringar på cirka 200–290 mkr per år 2026–2030, främst för nya digitala tjänster, interoperabilitetslösningar och samordning av Ena.¹⁸⁰ I dag finns omkring 45 mkr per år i särskilda sakanslag för förvaltningsgemensam digital infrastruktur (2:7 ap.1), och medlen går i praktiken åt till att förvalta etablerade lösningar. Detta innebär att finansieringen av Ena inte är tillräcklig för att möta de långsiktiga utvecklingsbehoven i välfärden. Digg konstaterar i budgetunderlaget för 2025–2027 att det finns ett finansieringsbehov av storleksordningen 1,4 miljarder på tre år för att möta kända, förvaltningsgemensamma behov för informationsutbyte.¹⁸¹ Ena har tidigare utvecklats med tillfälliga medel från EU:s återhämtningsfond (RRF). Till detta kommer att kostnaderna för NDI 2025–2028 beräknas till totalt cirka 1,3 miljarder.^{182,183}

OECD:s modell för ”digital public infrastructure” (DPI)¹⁸⁴ har relativt höga ambitioner kring samlad styrning, stark och flerårig finansiering, tydliga mandat och tvärsektoriell användning. I

¹⁷⁸ EHM, [NDI • E-hälsomyndigheten](#), besökt 2025-11-27.

¹⁷⁹ EHM, [genomforandet-av-en-nationell-digital-infrastruktur---slutredovisning.pdf](#), besökt 2025-11-27.

¹⁸⁰ Digg, [Förslag till långsiktig utveckling och förvaltning av Ena - Slutredovisning](#), besökt 2025-11-27.

¹⁸¹ Digg, s. 28, [Budgetunderlag 2025-2027 \(2024-0931\) - Myndigheten för digital förvaltning](#), besökt 2025-11-28.

¹⁸² EHM, s. 8, [genomforandet-av-en-nationell-digital-infrastruktur---slutredovisning.pdf](#), besökt 2025-11-28.

¹⁸³ <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2025/09/nu-minskar-vi-it-kranglet-i-svensk-vard/>

¹⁸⁴ OECD, [Digital public infrastructure for digital governments \(EN\)](#), besökt 2025-11-27.

jämförelse framstår förutsättningarna för gemensam digital infrastruktur i Sverige (Ena, NDI med flera) som underfinansierade och splittrade, med tidsbegränsade medel och otydlig styrning mellan myndigheter och sektorer. Vi ser att staten har tagit viktiga steg med initiativ och kärnkomponenter, men att det fortfarande saknas en samlad nationell styrning och flerårig, skalbar finansiering av kärnkomponenter i linje med DPI.¹⁸⁵ För att leva upp till OECD:s rekommendationer behöver staten konsolidera styrningen över sektorer och säkra finansiering för att långsiktigt ta hand om infrastrukturlösningar och skapa utrymme för förändringar och innovation. Dessutom bör nationella gemensamma lösningar vara obligatoriska eller starkt vägledande.

Utvecklingen sker fortfarande tydligt sektorsvis, med hälso- och sjukvården som primär arena där Enas sammanhängande roll och förutsättningar behöver förtydligas och klarläggas. Positivt i sammanhanget är att Digg är en aktiv dialog- och samverkanspartner i E-hälsomyndighetens arbete med NDI.¹⁸⁶ E-hälsomyndigheten har också fått ett regeringsuppdrag avseende stöd för anslutning till den nationella digitala infrastrukturen.¹⁸⁷ Vi noterar att detta uppdrag ges specifikt till vården när digitaliseringsstrategin tydligt prioriterar utvecklingen av Ena. En positiv aspekt är att Diggs uppdrag om en sammanhållen infrastruktur för identitets- och behörighetshantering skett i nära samverkan med inte minst E-hälsomyndigheten.¹⁸⁸

Bristerna i förutsättningarna för Ena kan jämföras med motsvarande brister för NDI som E-hälsomyndigheten har identifierat gällande styrning och samordning, regler och lagstiftning samt datatillgång och AI.¹⁸⁹ Dessa slutsatser speglar också Riksrevisionens kritik mot statens strategiska digitaliseringsprojekt med svag målstyrning, otillräcklig tvärsektoriell samordning och bristande systematik i uppföljningen. Tillsammans försvårar detta bedömningen av hur regeringens förutsättningar faktiskt bidrar till välfärdens digitalisering.¹⁹⁰ Statskontoret har dessutom visat att digitaliseringspolitiken är utmanande med sin tvärsektoriella karaktär och tidsbegränsade uppdrag till många aktörer som gör det svårt att se ansvar, hålla ihop uppföljningen och med risk för sämre genomförande.¹⁹¹ Det saknas etablerade indikatorer för detta delmål i dag.

¹⁸⁵ Se exempelvis OECD, [Digital public infrastructure for digital governments | OECD](#) och [Effectively Managing Investments in Digital Government | OECD](#), besökt 2025-11-28.

¹⁸⁶ [genomförandet-av-en-nationell-digital-infrastruktur---slutredovisning.pdf](#), besökt 2026-01-19.

¹⁸⁷ [Beslutsdokument](#)

¹⁸⁸ [Se Samordnad identitet och behörighet | Digg](#), besökt 2026-01-19.

¹⁸⁹ EHM, [strategiska-utvecklingsomraden-for-fortsatt-digitalisering_arsrapport-2024.pdf](#), besökt 2025-11-28. Här nämns endast tre av de fem identifierade strategiska områdena.

¹⁹⁰ Riksrevisionen, [Statliga strategiska digitaliseringsprojekt – stora gemensamma utmaningar \(RiR 2025:8\)](#), besökt 2025-11-28.

¹⁹¹ Statskontoret, [Fortsatta former för digitaliseringspolitiken - Utvärdering av Digitaliseringsrådet och kartläggning av regeringens styrning \(2020:3\)](#), 2025-11-28.

7 Konnektivitet

I Sverige och mot omvärlden ska det alltid finnas tillförlitlig konnektivitet så att det är möjligt att bo, leva och verka i hela landet. Den digitala infrastrukturen ska vara motståndskraftig, säker och främja konkurrenskraft, innovation och hållbarhet.

- Vi har goda förutsättningar att ta fram indikatorer för att följa utbyggnadsmålen inom investeringar och konkurrenskraft. För att bedöma om gigabitnät är samhällsekonomiskt motiverade behöver vi utveckla kostnads-nyttoanalysen.
- En ny, dialogbaserad metod behöver utvecklas för att följa nuvarande och framtida branschens behov av konnektivitet.
- Det saknas indikatorer för att bedöma delmålen om säkerhet och tillförlitlighet. Baserat på befintlig datainsamling ser vi möjlighet att bedöma redundans till viss del, medan incidentrapportering bör användas försiktigt för att inte dra alltför långt gående slutsatser om hela infrastrukturens robusthet och återställningsförmåga.
- Det pågår internationellt harmoniseringsarbete mellan regleringsmyndigheter som framtida uppföljning behöver ta hänsyn till. Utöver det ser vi behov av att även följa utvecklingen av datacenter och deras energiåtgång.

Sverige har under många år haft en stark bredbandspolitik med tydliga strategier och mål för att hela landet ska ha tillgång till snabbt bredband. Målen för konnektivitetsområdet ersätter den tidigare bredbandsstrategins mål.¹⁹² Begreppet *konnektivitet* omfattar både elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster¹⁹³. Konnektivitet omfattar också informationsöverföring mellan olika användare, tjänster och utrustning. För att konnektiviteten ska fungera med tillfredsställande kvalitet och kapacitet krävs infrastruktur som kablar, antenner och datorer. Förutom det krävs till exempel IP-adresser och nummer, radiospektrum, tillförlitlig tids- och energiförsörjning.

För att uppnå regeringens mål behövs åtgärder inom tre strategiskt viktiga områden: investeringar och konkurrenskraft, tillförlitlighet och säkerhet samt samhällsplanering och hållbar utveckling i hela landet. Detta kapitel följer samma struktur i redovisningen av områdets nuläge och identifierade utmaningar.

Uppgifter som motsvarar digitaliseringsstrategins mål har samlats in för 2025 och publiceras i PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning under våren 2026.¹⁹⁴ Här gör vi därför bara en preliminär uppskattning av måluppfyllnaden utifrån data insamlat för det förra mobil målet. Konsekvensen blir att de faktiska procentuella täckningsgraderna för målen kan skilja sig.

¹⁹² Sverige helt uppkopplat 2025 – en bredbandsstrategi (N2016/08008).

¹⁹³ Båda dessa begrepp beskrivs i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation.

¹⁹⁴ Uppgifterna för mobiltäckning från oktober 2024 är inte helt jämförbara med digitaliseringsstrategins mål. 10 Mbit/s är exempelvis en högre nedladdningshastighet än den som ingår i definitionen av "grundläggande kapacitet" i digitaliseringsstrategin, medan PTS definition av den tidigare strategins begrepp "god kvalitet" innehåller en lägre nedladdningshastighet (30 Mbit/s) än den nya strategins definition av "god kapacitet" (50 Mbit/s).

7.1 Investeringar och konkurrenskraft

Delmålen för investeringar och konkurrenskraft förväntas ske på samma sätt som i tidigare strategier: en marknadsdriven utbyggnad kompletterad av offentliga insatser. Sedan 2009 har bredbandsstrategiernas främsta bidrag varit att mobilisera och samordna en påskyndad fiberutbyggnad i hela landet med fokus på räckvidd och konkurrens utanför tätorter. Nyckeln har i femton år varit konkurrens om utbyggnaden där privata operatörer och nätägare, kommunalt ägda stadsnät och lokalt drivna bynät projekterat nya områden och erbjudit anslutning mot avgift från slutanvändare, till exempel hushåll och verksamheter.

När marknaden inte har kunnat bygga ut gigabitnät har PTS sedan 2020 tilldelat stöd till nätägare för investering i infrastruktur, främst utanför tätorter. Utbyggnaden har också finansierats med stöd från de europeiska struktur- och investeringsfonderna 2007-2013 och 2014-2020. Stöd till bredband för hushåll och företag har bland annat gått genom Landsbygdsprogrammet som förvaltares av Jordbruksverket och administrerades av Länsstyrelserna. Stöd till nät som binder ihop orter har gått via Europeiska Regionalfonden, förvaltat av Tillväxtverket och samordnat genom myndigheten med regionalt utvecklingsansvar.

Detta bidrog till en kraftig ökning av investeringar i fast infrastruktur fram till 2017, för att sedan ha minskat gradvis till 2025.¹⁹⁵ Mellan 2023 och 2024 sjönk investeringarna i fast bredbandsinfrastruktur med 14 procent till 7,5 miljarder kronor. Samtidigt ökade investeringarna med 31 procent till 4,7 miljarder kronor, som ett led i uppgraderingen av mobilnäten till 5G.¹⁹⁶

7.1.1 Utbyggnad av samhällsekonomiskt motiverade gigabitnät

Alla hushåll och verksamhetsställen ska senast 2030 ha tillgång till infrastruktur som med ger minst 1 Gbit/s där det bedöms samhällsekonomiskt motiverat.

Politikens strategiska fokus på fiberutbyggnad har resulterat i att Sverige internationellt sett har mycket hög tillgång till nät för gigabithastigheter (gigabitnät, eller gigabitkonnektivitet) i både tät och gles bebyggelse.

Enligt data insamlad i oktober 2024 hade nästan 98,5 procent av Sveriges hushåll och verksamheter tillgång till 1 Gbit/s.¹⁹⁷ I tätort och småort var tillgången nära 100 procent, medan glesbebyggda områden låg på cirka 90 procent. Drygt 96 000 hushåll och verksamhetsställen i Sverige saknade ännu tillgång till 1 Gbit/s, ej inräknat det stora antalet fritidshus.¹⁹⁸

Bredbandsstödet har genom sin årliga utlysningssmodell bidragit till förutsebarhet i investeringsmöjligheten på marknaden. Stödet har varit en viktig resurs för infrastrukturägare liksom för lokal och regional politik som tagit fram egna mål för utbyggnaden. Allt eftersom de hushåll och arbetsplatser som inte har tillgång till fiber successivt minskat har också beroendet av bredbandsstödet ökat, eftersom antalet återstående möjliga anslutningar minskar och är alltmer glest fördelade. Detta ökar investeringskostnaden per byggnad, samtidigt som potentiella intäkter från nya anslutningar varit oförändrade eller minskat. Bilden bekräftas av att det genomsnittliga

¹⁹⁵ Uppföljning av regeringens bredbandsstrategi 2024 (PTS-ER-2024:19)

¹⁹⁶ Enligt PTS beräkningar.

¹⁹⁷ Bithastigheter avser nedladdningshastighet om inte annat står som förtydligande.

¹⁹⁸ Mobiltäcknings- och bredbandskartläggningen 2024. Geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige (PTS-ER-2025:7)

sökta stödbeloppet per byggnad mer än fördubblats mellan 2020 och 2025.¹⁹⁹ Budgeten för stödet sträcker sig i dag till år 2027 och kommer inte att räcka till att ansluta alla kvarvarande hushåll.

Utifrån vår dialog med marknaden och bredbandskoordinatorerna bedömer vi att efterfrågan på investeringar i fiber kommer kvarstå efter den sista budgeterade utlysningen av stöd år 2027, dels för att uppfylla lokala och regionala bredbandsmål om nya anslutningar, dels för att öka robusthet och redundans i befintliga nät. En fullständig nyttoanalys av fiberutbyggnaden kräver ett uppdrag eller en statlig utredning med avsatta resurser för analys och datainsamling. Bedömningen av samhällsnytta behöver då utgå från hur infrastrukturen används.

Givet geografiska förutsättningar och dagens utbyggnadstempo bedömer vi att det blir svårt att nå alla hushåll och verksamhetsställen i Sverige med gigabitnät fram till 2030. Eftersom kabeltv-nät inte längre byggs ut i Sverige är ökningen i praktiken beroende av att fibernätet byggs ut. Både fasta nät och mobilnät kräver tillräckligt stora kluster av byggnader för att utbyggnaden ska vara motiverad utifrån nätbyggarens perspektiv.

Många av de områden som i dag saknar gigabitnät är så glest bebyggda att det finns betydande risk för svag lönsamhet även med tillgängliga stöd.²⁰⁰ Regeringen har i redovisningen till EU-kommissionen noterat att Sverige sannolikt inte kommer nå EU:s målsättning att alla ska ha tillgång till mycket snabbt bredband 2030 på grund av den glesbebyggda geografin.²⁰¹

PTS har tidigare utrett förutsättningarna att ge stöd till trådlösa tekniker för att ansluta hushåll och företag i glesbefolkade områden. Trots möjligheten att undvika vissa grävkostnader genom att bygga basstationer för trådlös kommunikation (master) bedömer vi att en markbaserad trådlös infrastruktur inte blir mer kostnadseffektiv för att tillförlitligt uppnå gigabithastigheter i glesbefolkade områden.²⁰²

I samband med etableringen av 5G-nät har kommersiella trådlösa lösningar för bredband till hushåll och företag ökat kapaciteten i överföringshastighet avsevärt. Marknaden för "Fixed Wireless Access" (FWA, med hastigheter motsvarande 100 Mbit/s) har vuxit för de hushåll och fritidshus som inte har enskilda behov av gigabithastighet.²⁰³ PTS har tidigare bedömt att alla hushåll och fasta verksamhetsställen som saknar bredband via fiber, mobilnät eller radiolänk sannolikt kan få motsvarande 30 Mbit/s via satelliter i låg omloppsbana. Kapaciteten är dock lägre i stora delar av Sverige eftersom antalet satelliter med täckning omkring breddgraderna 58-60 nord är betydligt färre.

På längre sikt skulle hushåll och verksamhetsställen i glest bebyggda områden möjligtvis få tillgång till 1 Gbit/s via satellit. I ett sådant scenario skulle alla svenska hushåll och verksamhetsställen ges gigabittäckning till låg kostnad för samhället, förutsatt att satellitnätverket har tillräcklig kapacitet. I dag finns dock inga kända planer från satellitoperatörer på att erbjuda täckning för gigabittjänster i hela Sverige före 2030.

¹⁹⁹ 2025 var det genomsnittliga sökta stödbeloppet per byggnad 80 000 kronor.

²⁰⁰ Mobiltäcknings- och bredbandskartläggningen 2024. Geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige (PTS-ER-2025:7)

²⁰¹ Svensk nationell färdplan för EU:s digitala decennium, Bilaga till III:2 vid regeringssammanträde den 5 oktober 2023, regeringen.se

²⁰² Stöd för att påskynda utbyggnad av bredband i glesbefolkade områden (PTS-ER-2023:22)

²⁰³ Svensk Telekommarknad 2024 (PTS-ER-2025:9)

7.1.2 Ett nytt strategiskt fokus på infrastruktur för mobila tjänster

I dag förväntar sig den enskilde en hög grad av mobil konnektivitet, omkring hemmet och överallt där man är. Detta förutsätter att det finns infrastruktur, även i områden med mycket få eller inga fastboende. Den höga täckningsgraden av fibernät bidrar också till ökad kapacitet i mobilnäten genom att basstationer ansluts med fiber. Sammantaget erbjuder operatörerna en nästan komplett befolkningstäckning genom sina mobilnät, men täckningen varierar mellan operatörerna och omfattar inte alla områden där människor är eller förväntar sig tillgång till uppkoppling.

Digitaliseringsstrategins definition av god kapacitet för mobila tjänster är mer enhetlig och högre än de hastighetsnivåer PTS tog fram för att följa upp mobilmål till 2023 i den förra regeringens bredbandsstrategi.²⁰⁴ Nytt är också målets fokus på uppladdningshastigheter och svarstider (latens).

Jämfört med den förra strategins mobilmål är definitionen av grundläggande kapacitet för mobil infrastruktur lägre än kraven på funktionell tillgång till internet²⁰⁵, men täcker i stället mobila tjänster över hela Sveriges yta²⁰⁶. Även den nya definitionen omfattar krav på uppladdningshastigheter och svarstid för att säkerställa grundläggande funktioner för användare utomhus.

Inomhustäckning har lyfts av flera aktörer, inte minst från fastighetsbranschen. Strategin har inga mål för detta men lyfter vikten av samarbete genom avtal mellan fastighetsägare och operatörer i valen mellan uppkopplingstyper, drift och underhåll. PTS har tidigare bedömt att mobiltelefoni inomhus för enskilda hushåll kan hanteras genom wifi-samtal.

7.1.3 Satellittjänster dröjer för grundläggande kapacitet för mobila tjänster

Hela Sverige ska täckas av nät för mobila tjänster med grundläggande kapacitet. Näten ska göra det möjligt att skicka meddelanden, ringa och via internet använda samhällsviktiga tjänster samt enklare uppkopplade saker.

Grundläggande kapacitet handlar främst om att göra basfunktioner för den enskildes trygghet och uppkopplade saker tillgängliga, oavsett plats i landet. De mobilnät som medger hastigheter om 10 Mbit/s täckte 88,5 procent av Sveriges yta i oktober 2024.²⁰⁷ Med en lägre hastighetsgräns för grundläggande kapacitet förväntas täckningsytan för grundläggande kapacitet bli högre. Trots detta är många platser för otillgängliga för att både bygga basstationer och säkerställa elförsörjning, särskilt på kommersiell grund.

Att bygga ut nätet för mobila tjänster via satelliter (direct to device, eller D2D) i låg omloppsbana kan bli avgörande för att nå det nya målet att hela Sverige ska täckas av infrastruktur med grundläggande kapacitet, eftersom det skulle göra en mer sömlös övergång mellan satellitbaserad och markbaserad mobiltjänst möjlig. Dagens text-, samtals- och enklare datatjänster via satellit sker med mycket lägre kapacitet än vad delmålet kräver och är inte integrerade med vanlig mobilanvändning eftersom de främst är dimensionerade för nödsituationer. För fordon som

²⁰⁴ Sverige helt uppkopplat 2025 – en bredbandsstrategi (N2016/08008/D)

²⁰⁵ Funktionell tillgång till internet definieras som att det finns en fast nätanslutningspunkt som är utformad så att data kan tas emot med en hastighet om lägst 10 Mbit/s, se [Förordning \(2018:20\) om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet](#) | Sveriges riksdag

²⁰⁶ Hela Sveriges markyta, utom de fyra största sjöarna.

²⁰⁷ [PTS-ER-2025:7](#)

lastbilar och tåg som kan använda större terminaler finns möjlighet att även mobilt använda befintliga bredbandssatellitssystem i låg omloppsbana. Uppkopplingen av mobiltelefoner via D2D är däremot beroende av en framtida utbyggnad av satelliter.

Även om en eller flera svenska mobiloperatörer i närtid skulle börja samarbeta med internationella D2D-leverantörer är det inte självklart att satellittjänsten medger täckning över hela Sverige till 2030. Precis som för bredband till hushåll och verksamheter är kapaciteten i norra Sverige beroende av om leverantören har satelliter i omloppsbana över polarområdena, eftersom satelliter i låg omloppsbana runt ekvatorn generellt sett har svårt att nå områden norr om breddgraderna 58-60 nord. Flera globala satellitoperatörer undersöker för närvarande möjligheten att få frekvenstillstånd i EU och Storbritannien eftersom det harmoniserade tillståndet inom Europa i 2 GHz-bandet²⁰⁸ för mobila satellittjänster (MSS) går ut år 2027.²⁰⁹

I december 2025 stängdes 2G- och 3G-näten hos operatörerna Tele2, Telenor och Tre. Efter att PTS fått information om att kunder med vissa telefoner inte kommer kunna nå nödnumret 112 genom operatörernas egna nät – trots att telefonerna använder 4G – förelades operatörerna att identifiera och kontakta slutanvändare med telefoner som omfattas. Enligt PTS sammanställning från operatörerna handlar det om omkring 67 000 telefoner som blockeras för användning 2 februari 2026.

7.1.4 Vägar och järnvägar saknar god kapacitet för mobila tjänster

Alla befolkade områden ska täckas av nät för mobila tjänster med god kapacitet.

Allmänna vägar och järnvägar ska ha sammanhängande täckning av nät för mobila tjänster med god kapacitet.

Bebyggda områden, järnvägar och allmänna vägar upptar bara några procent av hela Sveriges yta, men breder ut sig över hela landet.²¹⁰ I områden utan gigabitnät via fiber behöver mobilnätet också förse hushåll och verksamheter med fast uppkoppling i konkurrens om kapaciteten för mobilt bruk.

Baserat på det tidigare mobilmålets högsta nivå (30 Mbit/s²¹¹) hade i stort sett alla bebyggda områden god kapacitet förutom några tiondels procentenheter i gles bebyggelse. Då dessa byggnader saknar fast uppkoppling via fiber kan de ses som relativt digitalt isolerade och sannolikt beroende av bredband via satellit för sin uppkoppling. Justerat för den nya hastighetsdefinitionen förväntar vi oss att andelen hushåll som har täckning är något lägre i gles bebyggelse. I tät bebyggelse förväntar vi oss att den är i stort sett oförändrad i och med att operatörerna upgraderat sina nät till 5G.

För enskilda användare är behovet av mobila tjänster med god kapacitet möjligen högre längs med järnvägar än utmed allmänna vägar, eftersom tågresa gör det möjligt att arbeta på distans. Vi bedömer även att täckningen har större brister längs med järnvägen och att utbyggnad behövs,

²⁰⁸ Mer specifikt banden 1980–2010 MHz och 2170–2200 MHz

²⁰⁹ [Avancerade satellitbaserade D2D-tjänster dröjer i Sverige | PTS.se](https://www.pts.se/Avancerade-satellitbaserade-D2D-tjanster-dröjer-i-Sverige)

²¹⁰ [PTS-ER-2025:7](https://www.pts.se/PTS-ER-2025-7)

²¹¹ Avser en dämpning av radiosignalen motsvarande handhållen mobil inomhus/tågvagn (16 dB)

även om flera åtgärder redan utförts. För vägnätet bedömer vi att nya behov kan växa fram över tid för att hantera autonoma fordon.^{212 213}

PTS har tidigare lämnat flera förslag och genomfört åtgärder för att stärka tillgången till mobiltäckning på tåg²¹⁴. Myndigheten har också beslutat om ett täckningskrav för områden längs med transportstråk i delar av Sverige, där tillstånden i 2100 MHz- och 2600 MHz-banderna ställer krav på färdigställd utbyggnad längs de identifierade stråken senast 2030²¹⁵. I januari i år lämnade PTS över förslag till regeringen om ett stöd till infrastruktur för mobila tjänster som ska öka sammanhållen täckning och kapacitet längs väg- och järnvägar, vilket skulle bidra till att uppfylla målet om god kapacitet.²¹⁶

Trafikverket fick i 2025 års regleringsbrev ett ofinansierat uppdrag fram till 2027 att verka för mobiltäckning i tunnlar och bergskärningar. Myndigheten har signalerat att frågor om långsiktig finansiering och ansvarsfördelning mellan Trafikverket och operatörerna återstår.

7.1.5 Uppföljning av nuvarande och framtida branschers behov av mobil konnektivitet

Sverige ska proaktivt möta behoven av mobil konnektivitet inom nuvarande och framtida branscher.

Delmålet särskiljer sig från andra delmål om investering och konkurrenskraft genom sin framtidskomponent. Den är i linje med strategins intention att identifiera och proaktivt agera på nya behov och ny teknik.

PTS har erfarenhet av att redovisa omvärldsanalyser och prognoser utifrån framtida spektrum-användning och enligt specifika bredbandsmål, men behöver utveckla arbetsmetoder för att mer systematiskt fånga upp nuvarande och framväxande behov för hela konnektivitetsbegreppet med både teknisk infrastruktur och tjänster. Avsikten är att målet följs upp genom en strukturerad arbetsprocess som kombinerar indikatorer från flera av strategins delmål samt en strukturerad dialog med berörda aktörer. Rapporteringen blir även en del i PTS nya uppdrag att återkommande utvärdera användarnas behov och marknadens utbud av konnektivitet.²¹⁷

Ett ökat beroende av konnektivitet för grundläggande samhällstjänster, distribution av radio och TV, samt nödsamtal betyder inte automatiskt mer efterfrågan från hushåll på höga nedladdnings-hastigheter eller nya generationer av mobilnät. Däremot noterar PTS ett växande behov av högre upplänkshastigheter, låg svarstid (latens), samt hög tillförlitlighet och säkerhet – inte minst för olika verksamheters behov av mobila tjänster²¹⁸

²¹² [Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster \(PTS-ER-2026:3\)](#)

²¹³ [PTS-ER-2025:7](#)

²¹⁴ [Bättre mobil uppkoppling för tågresenärer i hela Sverige \(PTS-ER-2023:5\)](#)

²¹⁵ PTS dnr 21-10605, aktbilagor nr 249-256

²¹⁶ [Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster \(PTS-ER-2026:3\)](#)

²¹⁷ [Regleringsbrev 2026 Myndighet Post- och telestyrelsen – Statskontoret.se](#)

²¹⁸ [PTS-ER-2026:3](#)

7.2 Tillförlitlighet och säkerhet

Digital infrastruktur och digitala tjänster ska vara robusta för att motstå påfrestningar i syfte att upprätthålla funktionalitet.

Digital infrastruktur och digitala tjänster ska kunna återställas snabbt efter påfrestningar som leder till störningar.

Digital infrastruktur och samhällsviktiga digitala tjänster ska vara redundanta och diversifierade för att kunna fortsätta fungera vid bortfall av någon del.

Ett förändrat säkerhetsläge, hög utbyggnadsgrad och ökande beroende av digital infrastruktur som bärare av samhällsviktiga tjänster är goda skäl för att komplettera tidigare utbyggnadsmål med ytterligare egenskapskrav. Vi ser att målen kompletteras de i cybersäkerhetsstrategin²¹⁹ genom att de når en något annan och i vissa fall bredare målgrupp. När berörda infrastrukturägare genomför åtgärder i sin verksamhet utifrån cybersäkerhetsstrategins mer konkreta mål bidrar det också till att genomföra delmålen i digitaliseringsstrategin. Det pågår redan ett omfattande arbete med att stärka Sveriges totalförsvarsförmåga i händelse av kris och krig. Samma nät och tjänster används såväl i fred som i kris och krig, vilket betyder att åtgärder som stärker nät och tjänster i krig och vid höjd beredskap även ger positiva effekter i fredstid.

Under 2025 har PTS beslutat om finansiering till omkring ett hundra åtgärder för att stärka det civila försvarets förmåga. Åtgärderna har omfattat utvecklad reservkraft, transportabla mobilbasstationer, punktsatser för ökad redundans, sändning av viktiga meddelanden till allmänheten via mobilnätet (cell broadcast), nationell roaming i händelse av nätbortfall, modernisering av korrekt och spårbar tid, skyddade anläggningar, samt ökad regional robusthet. PTS har även finansierat utveckling av mobila ledningsplatser, arbetet med Nationella Telesamverkansgruppen (NTSG), samt NTSG Fältövning 25.

Utöver enskilda årliga insatser finansierar PTS även branschgemensamma projekt, Tjänsten Ledningskollen.se²²⁰ sammanför nätägare för att minimera antalet avgrävda ledningar och främja samordning vid förläggning. Robust fiber²²¹ är en branschgemensam standard för hur kablar ska förläggas. Andra åtgärder som stärker robustheten är korrekt spårbar tid och tillgång till transportabla mobilbasstationer. PTS har också tagit fram vägledningen Säkra elektroniska kommunikationstjänster²²² som ska stödja företag, kommuner, myndigheter och andra organisationer att identifiera och tillgodose sina säkerhetsbehov när de köper och använder elektroniska kommunikationstjänster.

7.2.1 Mänskliga faktorn är vanligaste skälet till incidenter, men elbortfall får större konsekvenser

Enligt PTS incident- och tillsynsrapportering var de två vanligaste grundorsakerna till rapporterade integritetsincidenter 2024 brister i organisatoriska rutiner och processer samt mänskliga misstag eller felbedömningar. Samma år var de vanligaste grundorsakerna för

²¹⁹ En ny era av cybersäkerhet - Nationell strategi för cybersäkerhet 2025–2029

²²⁰ Ledningskollen.se - undvik avgrävningar och förenkla planering av markarbeten

²²¹ Robust fiber – Robust fiberanläggning

²²² Säkra elektroniska kommunikationstjänster – en vägledning för användarorganisationer (PTS-ER-2024:23)

rapporterade säkerhetsincidenter systemfel och antagonistiska angrepp.²²³ Totalt tolv av 34 säkerhetsincidenter hade påverkan på funktioner i samhället, till exempel förmågan att nå nöd-kommunikation eller andra samhällsviktiga nummer.

Elbortfall är dock den fortsatt största orsaken till avbrott i konnektivitet. Antalet incidenter har minskat över tid, men förblir en överhängande risk för konnektiviteten vid kris och krig. För att hantera det långsiktiga drift- och utvecklingsbehovet effektivare har vissa kommunalt ägda stadsnät gått samman i regionala samverkansorganisationer^{224 225}.

Även den logiska infrastrukturen behöver vara robust. Den senaste versionen av protokoll, IPv6, låter internetansluten utrustning kommunicera. Detta behövs för att elektroniska kommunikationsnät, inklusive internet, ska vara fortsatt globalt nåbara med ett växande antal uppkopplade saker. År 2025 kunde knappt en tredjedel av alla användare i Sverige nå resurser via IPv6, långt efter till exempel Frankrike.²²⁶ De flesta kommuner, regioner och statliga myndigheter har fortfarande flera tjänster som inte är upgraderade till IPv6.²²⁷ PTS har tidigare lyft att främjandeinsatser inte är tillräckliga för att påskynda övergången till IPv6.²²⁸

7.2.2 Det saknas tillförlitliga indikatorer för att följa målen idag

Det saknas indikatorer till delmålen inom tillförlitlighet och säkerhet för att pålitligt bedöma robusthet, återställningsförmåga och redundans i hela det allmänna kommunikationsnätet.

Statistiken för konnektivitet är välutvecklad vad gäller utbyggnad, täckning och kapacitet, men mer begränsad när det handlar om tillgänglighet, redundans och diversitet. Under 2026 ser vi behov av fortsatt utvecklingsarbete kring indikatorer för tillgänglighet, robusthet och resiliens, inklusive återställningsförmåga, i dialog med tillhandahållare²²⁹ och berörda aktörer för att möjliggöra uppföljning. Nya indikatorer som beskriver nätens diversitet kommer att utvecklas. Vi ser också behov av fördjupad analys kring hur till exempel investeringar inom AI och ny teknik kan bidra till delmålen om säkerhet och tillförlitlighet, samt hur den mjuka infrastrukturen kan följas upp.

Ett möjligt utvecklingsområde är mer jämförbar och långsiktigt stabil statistik om tillgänglighet, inklusive antal berörda användare och geografisk spridning. Sådana mått kan i huvudsak baseras på redan insamlade data, tillsyns- och incidentunderlag. Det förutsätter att definitioner och redovisning harmoniseras över tid, till exempel genom kraven i Cybersäkerhetslagen.

Statistik om återställningsförmåga är mer begränsad i dag, och saknar en etablerad metod. Sådana indikatorer skulle kunna utvecklas med uppgifter om reservlösningar, prioritering av samhällsviktiga funktioner och sammanställningar från övnings- och incidenthanterings-verksamhet för att ge en mer samlad bild av återställningsförmågan. Det saknas också statistik om diversitet som alternativa accessvägar, gemensamma stråk och sårbara knutpunkter i byggnader. För den internationella konnektiviteten finns offentliga kartor över sjökablar²³⁰ och

²²³ Incident- och tillsynsrapport inom området säker kommunikation 2024 (PTS-ER-2025:5)

²²⁴ Om oss - AC-Net ac-net.se

²²⁵ Stadsnät i samverkan - IT Norrbotten itnorrbottn.se

²²⁶ EU Internet Standards Deployment Monitoring Website

²²⁷ Webbtjänst för IPV6-Offentlig sektor pts.se

²²⁸ IPv6 i Sverige - inte längre tillräckligt med enbart främjandeåtgärder (PTS-ER-2022:26)

²²⁹ Inom den nya Cybersäkerhetslagen används även uttrycket verksamhetsutövare

²³⁰ submarinecablemap.com

viss statistik över trafik genom internetutbytespunkter²³¹. Vi ser att det är utmanande att ta fram relevanta sammantagna mått som speglar hur väl den internationella datatrafiken är fördelad över flera geografiskt åtskilda sjökabelstråk.

Eftersom bara säkerhetsincidenter med betydande påverkan på tillgänglighet, autenticitet, riktighet eller konfidentialitet i nät och tjänster är rapporteringspliktiga till PTS saknas en heltäckande bild av alla säkerhetsincidenter. Flera sjökabelbrott i Östersjön har intresse senaste åren, men har hittills inte lett till betydande störningar eller avbrott i kommunikationen i Sverige.²³² PTS följer avbrotten noga och deltar i koordinering av återställningsarbete. EU-kommissionen har tagit fram en handlingsplan för att stärka säkerheten och motståndskraften hos undervattenskablar.²³³ Kommissionen har nyligen också avsatt 3,9 miljarder kronor för investeringar i Europas undervattenskabelinfrastruktur²³⁴, samt lanserat en vägledning²³⁵.

Även om incidentrapportering som följd av EU-regulatoriska krav oftast är tillfredsställande har det uppmärksammats att det globalt finns bristande tillgång på tillförlitliga indikatorer inom säkerhet på nationell nivå. Tillgängliga data behöver hanteras med försiktighet, särskilt då dessa bygger på självskattning.²³⁶ Jämförelser av EU-länders incidentrapportering försvåras också av att medlemsländer implementerat olika tröskelvärden för när en incident måste rapporteras. PTS noterar också en ojämn fördelning av inrapporterade incidenter mellan tillhandahållare, vilket kan tyda på att det finns ett mörkertal.²³⁷ Myndigheten för Civilt Försvar (tidigare MSB) noterar även att uppföljning och utvärdering av arbete med cybersäkerhet har brister bland kommuner, regioner och statliga myndigheter.²³⁸

7.3 Samhällsplanering och hållbar utveckling i hela landet

Alla aktörer i Sverige ska bidra till att minska miljöpåverkan av konnektiviteten genom att använda energieffektiva och klimatsmarta lösningar

7.3.1 Energieffektiv konnektivitet

Både klimatförändringar och samhällets digitalisering är globala fenomen. Hela telekomsektorn bidrar med både positiv och negativ klimatpåverkan i alla led, från produktion av terminaler till digitalisering av verksamheter. Digitaliseringens möjliggörande effekt kommer att kräva utveckling och framför allt användning av digitala teknologier, samtidigt som potentiella negativa effekter som ökad energiförbrukning och giftigt avfall hanteras.²³⁹

I Agenda-2030 presenterade FN 17 prioriterade områden och globala mål för att främja arbetet med hållbarhet. Delmål 12, "Hållbar konsumtion och produktion", inkluderar att uppmuntra

²³¹ IX Statistics | Netnod netnod.se

²³² PTS-ER-2025:5

²³³ Joint Communication to strengthen the security and resilience of submarine cables - digital-strategy.ec.europa.eu

²³⁴ Commission increases submarine cable security with €347 million investment and new toolbox

²³⁵ Submarine Cable Security Toolbox and Cable Projects of European Interest | ec.europa.eu

²³⁶ New Perspectives On Measuring Cybersecurity (OECD Publishing No. 366, June 2024)

²³⁷ Incident- och tillsynsrapport inom området säker kommunikation (PTS-ER-2025:5)

²³⁸ Resultatredovisning av Cybersäkerhetskollen 2024 (MSB2545, 2025)

²³⁹ Digg (2023) Digitaliseringens klimat- och miljöeffekter (2023-2197), Kraftsamling för ett hållbart digitaliserat Sverige, Vinnova (VR 2021:05)

företag att redovisa hållbarhetsdata. Även EU:s deklaration om digitala rättigheter och principer tar upp behovet av att främja en hållbar digital framtid.²⁴⁰ Den europeiska gröna given är ett paket med politiska initiativ som ska bana väg för en grön omställning i EU och har slutmålet klimatneutralitet senast 2050. Kommissionen lanserade initiativpaketet i december 2019 och det pågår till 2030.²⁴¹ Den gröna given gränsar till målen för det digitala årtiondet eftersom ett verktyg för grön omställning är genom digitalisering, så kallad ”twin transition.”²⁴²

Enligt studier som BEREC²⁴³ hänvisar till bedöms IKT-sektorn stå för cirka 2-4 procent av de totala globala växthusgasutsläppen (”GHG emissions”). Utsläppen fördelas mellan de elektroniska kommunikationsnäten (12-24 procent), terminaler (60-80 procent) och datacenter (15 procent). Resultaten varierar beroende på studie och bör hanteras med viss försiktighet. Samtidigt noterar BEREC vikten av att fortsatt bevaka utvecklingstrenden inom sektorn.²⁴⁴

Svenska operatörer tillämpar hållbarhetsindikatorer i dag. För klimatmålen är dessa till stor del baserade på den senaste klimatvetenskapen enligt Parisavtalet och certifierade av organisationen Science Based Targets Initiative²⁴⁵. Utöver det ställs nya krav på företags årsredovisningar som gäller från 2024 baserat på det europeiska hållbarhetsdirektivet.²⁴⁶

Delmålet följs upp genom indikatorer baserade på EU-kommissionens prioriterade indikatorer²⁴⁷. Arbetet med att konkretisera definitionerna pågår ännu och hänsyn kommer att tas till eventuella förändringar vid uppföljningar av digitaliseringsstrategin. PTS har samlat in data för energikonsumtion i de fasta och mobila bredbandsnäten sedan 2023, men har hittills avvaktat med publicering på grund av att metodiken ännu utvecklats.

Energieffektiviteten i bredbandsnäten mäts med en indikator för energikonsumtion²⁴⁸ som är av stor vikt för både hållbarhetsbedömningar och kostnadsminimering. I indikatorn ingår dock inte energiförbrukning från till exempel mobiler och datorskärmar, trots att dessa står för cirka 70 procent av den totala energiförbrukningen.²⁴⁹ Inte heller ingår energiprestanda i serverhallar. Den som äger eller förvaltar ett datacenter med ett installerat it-effektbehov på minst 500 kW är skyldig att offentliggöra uppgifter om datacentrets energiprestanda. Uppgifterna ska rapporteras in till en EU-gemensam databas med Energimyndigheten som tillsynsmyndighet.²⁵⁰

²⁴⁰ [European Declaration on Digital Rights and Principles for the Digital Decade \(EUR-LEX 2023/C 23/01\)](#)

²⁴¹ [Den europeiska gröna given - Consilium](#)

²⁴² [JRC \(2022\) Towards a green and digital future – Key requirements for successful twin transition in the European Union \(JRC129319\)](#)

²⁴³ [The Body of European Regulators for Electronic Communications \(BEREC\)](#)

²⁴⁴ [Report on Sustainability: Assessing BEREC's contribution to limiting the impact of the digital sector on the environment. \(BEREC BoR 22 93 Berec\)](#)

²⁴⁵ [Energianvändning i digitala system, datacenter och kryptovaluta \(ER 2023:04\)](#)

²⁴⁶ [Hållbarhetsrapport – Bolagsverket bolagsverket.se](#)

²⁴⁷ [Identifying common indicators for measuring the environmental footprint of electronic communications networks \(ECNs\) for the provision of electronic communications services \(JRC136475\)](#)

²⁴⁸ Indikatorn mäter hur effektivt energikonsumtionen används för att utföra en specifik uppgift, i detta fall att transportera en Gigabyte data i det mobila Ran-nätet eller det fasta bredbandsnätet.

²⁴⁹ [BEREC BoR \(22\) 93](#)

²⁵⁰ [Lagen \(2025:570\) om offentliggörande av information om datacenters energiprestanda, baserad på Enligt EU:s Energieffektiviseringsdirektiv \(EED\), Rapportering av datacenters energiprestanda](#)

7.3.2 AI, moln och datacenter står för en ökande energikonsumtion

Även om utvecklingen inom telekommunikation har lett till en relativt sett ökad energieffektivitet i nätverk och terminaler ökar den totala energikonsumtionen genom ständigt stigande användning av data och beräkningskraft i samhället.²⁵¹ Digitalisering i stort spelar därför en nyckelroll i att minska andra sektors och industriers klimatpåverkan, inte bara för konnektivitetsområdet. Även elnätsspecifik tilldelning av spektrum förekommer för att skapa smarta elnät. Med en digital tvilling kan man samtidigt minska fysisk interaktion, vilket bidrar till möjligheten att elektronisk kommunikation kan sänka samhällets totala klimatpåverkan.

AI kan användas som verktyg för att reducera kostnader och effektivisera energi genom till exempel smart nedstängning av sändarutrustning och utveckling av smarta elnät. Ökande användning av generativ AI och molntjänster ställer samtidigt högre krav på datakapacitet via allt fler och större datacenter, vilket successivt ökar efterfrågan på kapacitet i elnätet.²⁵²

Energimyndigheten beskriver att datacenters energianvändning är en icke försumbar del av den digitala ekonomins klimatpåverkan, och att efterfrågan på elförsörjning till datacenter kan påverka planeringen av bebyggelse om kapaciteten är begränsad.²⁵³ Datacenters expansion kan också påverka elpriset i Sverige. Under 2025 tog Svenska Kraftnät emot ansökningar för stora datacenter, med ett samlat elförsörjningsbehov motsvarande fem kärnkraftsreaktorer.²⁵⁴ Samtidigt har Sverige en styrka jämfört med andra länder i en mer fossilfri elmix genom tillgången till sol, vind, vatten och kärnkraft. Det pågår också insatser för att minska klimatpåverkan från datacenter genom att till exempel minimera miljöfarliga kyltekniker och återanvända värmeenergi.²⁵⁵ Vi ser därför behov av fortsatta analyser av hur användningen av AI-tjänster bidrar till hållbarhetsnettot.

7.3.3 Regionerna har en naturlig roll inom konnektivitetsområdet

Tillsättningen av regionala bredbandskoordinatorer gav regionerna en tydlig roll i genomförandet av den förra bredbandstrategin. Uppdraget hade också en viktig funktion för informationsutbyte och datadelning. De regionala bredbandskoordinatorerna har fått förlängt uppdrag till och med 2027. Parallellt har regeringen uppdragit²⁵⁶ åt SVESAM²⁵⁷ att utreda hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas. Uppdraget ska slutredovisas 1 juni 2026. För uppdraget att följa upp strategin framhåller regeringen regionernas naturliga roll på konnektivitetsområdet, i synnerhet kring att bidra med en behovs- och kravbild för konnektivitet som respons på och input till kommande uppföljningsrapporter. Rapporteringen av koordinatorernas verksamhet²⁵⁸ och nära dialog med regionerna om regionala behov är viktig för att lyfta regionala utmaningar inom konnektivitet, och potentiellt även hela strategin.

²⁵¹ Digg (2023) Digitaliseringens klimat- och miljöeffekter (2023-2197)

²⁵² Digitaliseringens klimat- och miljöeffekter, (Digg dnr 2023-2197)

²⁵³ Energimyndigheten Energianvändning i digitala system, datacenter och kryptovaluta (ER 2023:04)

²⁵⁴ Varningen: Stora datacenter kan höja elpriset - Ekot | Sveriges Radio

²⁵⁵ Klimat- och miljöpåverkan - TechSverige techsverige.se

²⁵⁶ Den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken, (dir. 2024:69)

²⁵⁷ Ökad tydlighet, stärkt samverkan - Regeringen.se

²⁵⁸ De regionala bredbandskoordinatorernas verksamhet 2025 (PTS-ER2025:16)

8 Förutsättningsskapande horisontella områden

Sveriges digitala omställning ska ge ökad medborgarnytta, bättre välfärd, stärkt konkurrenskraft, höjd säkerhet och minskad administration,

För att regeringens övergripande mål för digitaliseringspolitiken ska kunna realiseras, krävs, förutom att målen inom de fem strategiska områden som redovisats hittills uppfylls, även att målen för mer förutsättningsskapande områden uppfylls. Dessa benämns i strategin som strategiska horisontella mål och är tänkta att genomsyra de strategiska fem områdena.

De strategiska horisontella målen, *säkerhet, data samt AI och ny teknik*, bygger på varandra, och borgar tillsammans för att helheten – samhällets digitala omställning – ska präglas av trygghet och tillit i vardag, kris och krig. Välfungerande, trygga och robusta dataekosystem, där data är en strategisk resurs i praktiken, bygger den nationella digitala infrastrukturen med interoperabilitet. Tillgång till säkra data med hög kvalitet skapar förutsättningar för att Sveriges innovations- och konkurrenskraft kan öka, och de strategiska målen uppnås, med AI och ny teknik i framkant, såväl i näringslivet som i det offentliga.

8.1 Säkerhet - hög digital motståndskraft och tillförlitlighet

Sverige ska ha hög digital motståndskraft och tillförlitlighet för att användare och tjänster ska vara säkra och information ska vara säker.

Utgångspunkten för säkerhetsområdet är informationssäkerhetens klassiska dimensioner konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet – eftersom de utgör grunden för att digitaliseringen ska kunna bedrivas på ett säkert sätt och vara långsiktigt hållbar och tillförlitlig. Dessa dimensioner synliggör hur brister kan påverka verksamheter och samhällsviktiga tjänster, från informationsläckage till driftstörningar. Kopplingen till strategins mål blir därför naturlig. Ett Sverige med hög digital motståndskraft kräver att dessa tre grundläggande säkerhetsaspekter fungerar som stabila fundament för all digital utveckling och användning. Till dessa dimensioner ska också läggas autenticitet eftersom den digitala miljön alltmer präglas av identitetsbaserade angrepp, avancerade bedrägerier och manipulation av information. Autenticitet är också en bärande pelare i Cybersäkerhetslagen²⁵⁹.

Säkerhetsarbetet börjar med människan. Flera studier pekar på hur mänskliga misstag som phishing, svaga lösenord och bristande medvetenhet står i centrum för många angrepp.²⁶⁰ Särskilt ledningsgrupper behöver kraftigt öka sin förståelse för säkerhetsfrågor och öka sin förmåga att prioritera dessa på ledningsnivå. För att möta de hot som SANS Institute beskriver, och samtidigt uppnå målen i Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030, behöver ledningsgrupper förändra hur de ser på och styr cybersäkerhet. Säkerhet kan inte längre betraktas som en teknisk it-fråga utan måste hanteras som en strategisk verksamhetsrisk i nivå med juridiska, ekonomiska och arbetsmiljörelaterade risker. SANS-hoten visar att många angrepp lyckas eftersom säkerhetsfrågor inte är integrerade i ordinarie beslutsprocesser. Ledningsgrupper behöver därför ta ett

²⁵⁹ [Cybersäkerhetslagen](#)

²⁶⁰ [SANS Technology Institute Research Review Journal vol.5](#)

tydligare ansvar för cyberrisker vid digitalisering, AI-införande, upphandling och organisationsförändringar och se till att säkerhet inte nedprioriteras till förmån för kortsiktig effektivitet eller kostnadsbesparingar.

En avgörande framgångsfaktor är tydligt ägarskap och systematisk styrning på ledningsnivå. För att strategins mål ska kunna omsättas i praktiken behöver ansvaret för digital säkerhet vara tydligt förankrat i ledningen genom regelbunden rapportering och uppföljning. Ledningsgrupper behöver höja sin egen grundläggande förståelse för cyberrisker för att kunna göra informerade avvägningar mellan verksamhetsnytta, juridik och säkerhet. SANS-journalen visar att brister ofta uppstår när ledningen saknar insyn i hur säkerhetsåtgärder faktiskt fungerar i praktiken, eller när säkerhet reduceras till efterlevnad snarare än verklig motståndskraft.

Ledningsgrupper behöver prioritera resurser för att kunna utbilda kontinuerligt, öva, testa och införa tydligare styrning av AI-användning och externa beroenden. Motståndskraft byggs inte genom planer på papper, utan genom regelbunden träning, uppföljning och samverkan. Först när cybersäkerhet blir en naturlig del av ledningens styrning, kultur och ansvar kan digitaliseringsstrategins mål om trygg, tillförlitlig och hållbar digitalisering uppnås.

Vi ser därför det horisontella målet om säkerhet som en signal till alla aktörer att driva ett kontinuerligt och samordnat förbättringsarbete med särskilt fokus på ledningsgruppsnivån i offentliga och privata verksamheter. I delmålet om tillförlitlighet och säkerhet inom konnektivitet är faktorer som den hårda infrastrukturens robusthet, återställningsförmåga och redundans prioriterade egenskaper. För att följa upp detta behöver nya indikatorer utvecklas.

8.1.1 Säkerhetsrelevans och autenticitet

Gemensamt för kompetens, näringsliv, offentlig förvaltning och välfärd är att digital motståndskraft och beredskap blir avgörande när fler tjänster, beslut och värdeskapande processer flyttas till digitala miljöer. När beroendet av digitala tjänster ökar blir också konsekvenserna av bristande konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet och autenticitet alltmer systempåverkande.

Säkerhetsfrågor är nära kopplade till tillit. För både offentliga och privata digitala tjänster bygger tilliten på användarnas erfarenhet av att konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet och autenticitet fungerar. Utan tillit uteblir användning och nyttorealiserings, även om tjänsterna formellt sett är tillgängliga. I dag finns det begränsat underlag för att systematiskt följa hur tilliten påverkas av säkerhetsnivå, incidenter och säkerhetsrelaterade brister. Indikatorer som på olika sätt fångar tillit, direkt eller indirekt, framstår därför som en viktig utvecklingsinriktning. Exempel på indikatorer kan vara upplevd trygghet, klagomönster eller användning av säkra alternativ.

Ett återkommande resultat är att säkerhet i stor utsträckning avgörs av strukturer och arbetssätt snarare än enbart tekniska skydd. ”Security by design”²⁶¹ framträder som en central princip, att säkerhet tidigt byggs in i kravställning, utveckling, upphandling, drift och livscykelhantering, snarare än att den hanteras reaktivt. Samtidigt är detta svårt att mäta direkt, eftersom det i hög grad handlar om kultur, styrning och mognad. I dag finns främst indikatorer på enskilda åtgärder som förekomst av vissa skydd, styrdokument eller rapporterade incidenter. Mått på hur väl säkerhet faktiskt är integrerad i utvecklings- och beslutsprocesser är däremot mer begränsade. SCB redovisar att knappt hälften av företagen har styrdokument för åtgärder/rutiner inom

²⁶¹ Se till exempel [Inbyggd säkerhet - Skydd av offentliga miljöer](#)

informationssäkerhet eller it-säkerhet. Lika många erbjuder frivilliga utbildningar, medan drygt en fjärdedel av företagen har obligatorisk utbildning inom området.²⁶²

Analysen pekar mot några övergripande utvecklingsbehov när fler indikatorer ska tas fram. De ska:

- bättre fånga digital motståndskraft och beredskap, inklusive beroenden till gemensamma infrastrukturer
- belysa tillit till digitala tjänster i relation till säkerhet och incidenter
- direkt eller indirekt spegla hur mycket ”security by design” och systematiskt säkerhetsarbete²⁶³ som finns inbyggt i styrning, utveckling och förvaltning.

I dag är kunskapsläget ojämnt och många av dessa aspekter mäts bara delvis eller via indirekta mått, men trots detta ger analysen en samlad bild. Om säkerhet i form av konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet, autenticitet, motståndskraft och beredskap successivt integreras i kompetensförsörjning, infrastruktur, styrning och utvecklingsprocesser stärks också förutsättningarna för att digitaliseringsstrategins mål ska kunna nås. De indikatorer som utvecklas behöver därför ses som ett verktyg för att följa inte bara graden av skydd, utan också i vilken utsträckning säkerhet fungerar som en bärande pelare i Sveriges digitala omställning.

8.1.2 Motståndskraft och beredskap

Ett genomgående mönster är att motståndskraften bygger på en kedja som sträcker sig från baskompetens i befolkningen, via breddkompetens i arbetslivet till spetskompetens inom avancerad teknik och säkerhet. Kedjan återkommer i alla vertikaler, men blir synlig på olika sätt. Baskompetens hos medborgare och användare minskar den mänskliga angreppsytan, medan breddkompetens i verksamheter avgör om säkerhet integreras i styrning och vardagliga beslut. Spetskompetens behövs för att utveckla och förvalta säkra digitala tjänster, AI-lösningar och infrastrukturer. I dag är behoven inom breddkompetens särskilt tydliga, men strukturerade mått och systematisk uppföljning är svagare.

Ett annat tydligt mönster är att gemensamma infrastrukturer kan vara bärande för Sveriges digitala motståndskraft. Exempel på sådana är Ena, inklusive den gemensamma digitala ingången, nationella vård- och välfärdslösningar samt centrala data- och identitetstjänster. Gemensamma infrastrukturer skapar möjligheter till enhetliga säkerhetsnivåer, gemensamma standarder och effektivare incidenthantering, men innebär också koncentrerade beroenden och risk för enskilda felpunkter. Motståndskraften i strategins mål påverkas därför stort av hur dessa infrastrukturer utformas, styrs och följs upp.

Myndigheten för civilt försvar (MCF, tidigare MSB) genomför cybersäkerhetsmätningar som ger en samlad bedömning av det systematiska cybersäkerhetsarbetet hos samhällsviktiga verksamheter. Alla mätningar hittills visar på brister i det systematiska cybersäkerhetsarbetet inom offentlig förvaltning. Myndighetens mest centrala rekommendation är att prioritera det systematiska informations- och cybersäkerhetsarbetet från ledningsnivå och nedåt och tilldela mer resurser om det behövs.²⁶⁴

²⁶² [Statistikdatabasen - Välj tabell](#)

²⁶³ [ISO 27001, Ledningssystem för informationssäkerhet - Svenska institutet för standarder, SIS](#)

²⁶⁴ [Cybersäkerhetskollen](#)

8.2 Data – en robust och säker nationell datainfrastruktur

Sverige ska ha en robust och säker nationell datainfrastruktur som möjliggör standardiserad, effektiv och hållbar delning och användning av data där den personliga integriteten värnas.

Data är en strategisk resurs och en grundförutsättning för digitalisering. Som råvara behöver data vara väl beskriven, kvalitetssäkrad och möjlig att dela för att användas i beslut, tjänster och innovation. Digitala tjänster och AI kräver data som är tillförlitlig, spårbar och beskriven enligt gemensamma standarder för att kunna användas effektivt och rättssäkert. Den snabba utvecklingen inom AI, inklusive mer autonoma och agentbaserade lösningar, ställer ökade krav på robust datastyrning, metadatahantering och informationsklassning för att säkra datakvalitet, lagefterlevnad och interoperabilitet. För många organisationer krävs ett kulturskifte där dataområdet erkänns som en strategiskt viktig verksamhet.

8.2.1 Data som nationell strategisk tillgång

En fungerande datainfrastruktur är grundläggande för digital kompetens, näringslivets omställning, effektiv förvaltning, välfärdstjänster, robust konnektivitet och AI-tillämpningar. En icke-fungerande datainfrastruktur riskerar att dra ner Sveriges konkurrenskraft, hämma välfärd och medborgarnytta och öka den administrativa bördan för både företag och privatpersoner. Datamålet är därmed både ett eget strategiskt mål och en förutsättning för att kunna nå övriga mål i digitaliseringsstrategin.

Effektiv datadelning mellan offentlig sektor och näringsliv är avgörande för samhällsutveckling, innovation och en etablerad dataekonomi. Offentliga aktörer bidrar med nationella grunddata och annan data av hög kvalitet, standardisering och nationella datainfrastrukturer. Näringslivet tillför teknisk utveckling, nya användningsfall och marknadsdrivna behov.

På EU-nivå växer en gemensam struktur fram genom europeiska dataområden²⁶⁵. Syftet är att skapa förutsättningar för säker och tillitsfull datadelning över nations- och sektorsgränser, baserade på gemensamma standarder, semantik, interoperabilitet och tillitstjänster. Att delta i europeiska dataområden förutsätter nationell samordning och enhetliga arbetssätt för datastyrning och datadelning. Arbetet med nationell datainfrastruktur sker inom ramen för ett europeiskt regelverk som utvecklas snabbt. Centrala EU-rättsakter som dataförordningen²⁶⁶, dataförvaltningsförordningen²⁶⁷, öppna datadirektivet²⁶⁸, AI-förordningen²⁶⁹, interoperabilitetsförordningen²⁷⁰ och eIDAS 2.0²⁷¹ ställer ökade krav på interoperabilitet, tillit, säkerhet och enhetlig tillämpning. Detta förstärker behovet av övergripande nationell styrning och samordning.

²⁶⁵ Europeiska dataområden - Sveriges Dataportal

²⁶⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2854 av den 13 december 2023 om harmoniserade regler för skäligen åtkomst till och användning av data.

²⁶⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/868 av den 30 maj 2022 och Förordning (2024/502) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning.

²⁶⁸ Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.

²⁶⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024

²⁷⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/903 av den 13 mars 2024

²⁷¹ Förordning - EU - 2024/1183 - EN - EUR-Lex

2021 års nationella datastrategi²⁷² lade grunden för att se data som en strategisk tillgång. Den nya digitaliseringsstrategin bygger vidare på detta och betonar behovet av en sammanhållen datainfrastruktur som är robust, säker och interoperabel, och som förvaltas löpande. För att göra detta möjligt krävs långsiktig finansiering, tydlig styrning och mandat. Dessutom behöver offentliga aktörer prioritera dataförvaltning lika högt som systemförvaltning.

8.2.2 Datadelning behöver fungera i praktiken

Utan ett systematiskt och strukturerat datautbyte är möjligheterna begränsade att utveckla end-to-end-tjänster, automatisera handläggning och skapa rättssäkra digitala beslut. Ökad datadelning är en förutsättning för att offentlig sektor ska kunna dra nytta av AI, skapa mer sammanhållna processer och minska den administrativa bördan för både medborgare och företag. För företagens digitala omställning och innovationsförmåga måste datamiljöerna präglas av förtroende, tydliga spelregler och förutsebara villkor för datadelning. Områden som sekretess, affärshemligheter och ansvarsfördelning behöver hanteras på ett sätt som både skyddar företagen och gör det möjligt att dra nytta av data utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

När antalet tillgängliga datamängder ökar och behovet av datadelning växer till följd av mer datadrivna arbetssätt, ställs högre krav på tydliga roller, utpekat ansvar och ökad kompetens inom datastyrningsområdet. EU arbetar för närvarande med att förenkla lagstiftningen inom digitaliseringsområdet²⁷³ och kompetensgapet är särskilt tydligt inom offentlig sektor. Tillgången till högkvalitativa data och förståelse för hur dessa får, kan och bör användas, blir därför en nyckelfaktor i all digital kompetensutveckling. Att stärka denna förståelse är centralt för att öka den digitala mognaden och säkerställa att vi tar vara på digitaliseringens möjligheter på ett tryggt, effektivt och hållbart sätt.

Vi konstaterar att Sverige har en stark teknisk grundkapacitet, men att mognaden i praktisk datadelning och interoperabilitet är ojämn. Datadelning sker ofta manuellt eller filbaserat, och incitamenten för att utveckla mer avancerade maskin-till-maskin-lösningar är fortsatt svaga.

Vid sidan av datadelning ökar behovet av lokal databehandling för att minska fördröjning. Kantnoder (edge nodes) är servrar med beräkningskapacitet nära datakällor som gör det möjligt att fatta snabba beslut i exempelvis självkörande fordon och industrin.

8.2.3 Frivillig samverkan och ambition räcker inte

Trots god teknisk kompetens i Sverige finns stora skillnader mellan olika aktörer gällande datastyrning, semantik och interoperabilitet. Detta gör nationell samordning och tydliga incitament särskilt viktiga. En central utmaning är att kunskapen om den ”mjuka” infrastrukturen för data, som gemensamma standarder, styrmodeller och arbetssätt, fortfarande är begränsad och att kompetensen skiljer sig åt mellan organisationer. Andra hinder är olika juridiska krav, skillnader i kultur och arbetssätt, bristande standardisering och varierande mognadsgrad inom dataförvaltning. Kommersiella drivkrafter och offentlighetsprincipen kan också skapa målkonflikter.

För att Sverige ska uppnå målet om en robust och säker nationell datainfrastruktur behöver arbetet med den mjuka infrastrukturen intensifieras. Det handlar om att utveckla gemensamma

²⁷² 2021 års datastrategi för Sverige, [Data för ett kunskapsbaserat och innovativt Sverige](#), är nu ersatt av Sveriges digitaliseringsstrategi

²⁷³ [Omnibus VII; regelförenklningar på det digitala området - Regeringen.se](#)

standarder och normer, stärka kapaciteten för datastyrning och skapa en mer etablerad och långsiktig samverkan mellan statliga myndigheter, regioner, kommuner och näringsliv.

Den mjuka infrastrukturen behöver utvecklas tillsammans med den hårda infrastrukturen för data, konnektivitet, molntjänster och tekniska plattformar. Generellt sett har Sverige god tillgång till robust konnektivitet. Ökade krav på säkerhet och resiliens, bland annat genom NIS2, innebär dock att både tekniska och organisatoriska förutsättningar behöver stärkas parallellt.

Nationella lösningar inom Ena är centrala för att skapa ordning, interoperabilitet och tillit över tid. Frivillig samverkan och ambition räcker inte. Det krävs starkare incitament för att datadelning ska bli en verklig prioritet och en del av ordinarie styrning och resursfördelning. Det kan handla om att införa datadelning som uppgift i myndighetsinstruktioner eller uppdrag i regleringsbrev, eller ekonomiska incitament, till exempel datadelningstillägg till myndigheter som tillgängliggör data, använder API:er eller deltar i europeiska dataområden. Det kan också innebära att integrera krav på öppna standarder och datadelning i digitala investeringsbeslut och upphandlingar.

Parallellt behöver kapaciteten i systemet stärkas. Behoven omfattar bland annat ett nationellt kompetenslyft i datastyrning, semantik och interoperabilitet i samverkan mellan Digg, PTS, andra myndigheter och akademien. Dessutom behövs stöd och vägledning inom dataförvaltning, där verktyg, utbildningar, erfarenheter och goda exempel kan göras tillgängliga genom befintliga strukturer som Sveriges dataportal. Utvidgade mätningar av datamognad, som till exempel kopplar ihop Datafyren²⁷⁴, metadatakvalitet²⁷⁵ och indikatorer för interoperabilitet och datadelning, kan ge bättre underlag för riktade stödsatser.

För att stärka samverkan behövs gemensamma standarder och ramverk för interoperabilitet, tydligare incitament och affärsmodeller för datadelning, stärkt informationssäkerhet och riskhantering tillsammans med mekanismer som bygger förtroende och gör gemensam uppföljning möjlig. Detta kräver också långsiktig nationell samordning och styrning. Den tidigare datastrategin betonar att data är den råvara som möjliggör digitalisering, dataanalys och användning av AI. Genom att bygga vidare på dessa insikter och kombinera dem med ett helhetsperspektiv på styrning, förvaltning och interoperabilitet kan Sverige etablera en datainfrastruktur som är säker, hållbar och värdeskapande över tid.

En nationell reform för datadelning är under beredning. När reformen genomförs kan den bidra till tydligare ansvar, mer enhetliga arbetssätt och stärkt användning av gemensamma standarder och tillitslösningar. Samtidigt innebär reformen ökade krav på kompetens, tolkning och införande hos berörda aktörer.

8.2.4 Utveckling av en långsiktig uppföljning

Under 2026–2030 behöver arbetet med datamålet gå från uppstartsfas till en mer etablerad och långsiktigt hållbar uppföljning. Det innebär att vi successivt bygger upp en sammanhållen struktur för hur datainfrastruktur, datadelning, interoperabilitet och tillit följs upp, analyseras och används som underlag för styrning.

Datamålet behöver tydligare kopplas till andra mål i strategin. Efter februari 2026 är inriktningen att etablera en samlad indikatorram för datainfrastruktur, datadelning, interoperabilitet och tillit.

²⁷⁴ [Datafyren - Sveriges Dataportal](#)

²⁷⁵ data.europa.eu/mqa/methodology?locale=sv

Den ska vara stabil över tid men kunna kompletteras vid behov. Vi avser också att följa upp svenskt deltagande i europeiska dataområden och stärka kopplingen mellan nationell datainfrastruktur och EU:s referensarkitekturer, till exempel de som utvecklas av Data Spaces Support Center²⁷⁶.

Målet är att Sverige senast 2030 ska kunna redovisa en samlad, styrbar och internationellt jämförbar bild av hur datainfrastrukturen utvecklas, och hur den bidrar till digitaliseringens övergripande mål.

8.3 AI och ny teknik – samhällsnytta, hållbar utveckling, konkurrenskraft och innovation

I Sverige ska AI och framväxande tekniker användas och utvecklas för att driva samhällsnytta, hållbar utveckling, konkurrenskraft och innovation.

Artificiell intelligens är en systemövergripande teknologi som förväntas påverka hela samhället i stor utsträckning: från elförsörjning, konnektivitet, tillgång till beräkningskraft, data och säkerhet till regelverk, AI-kompetens, innovationsförmåga, riskkapital och förändringsledning. Om en del av detta saknas eller har brister får åtgärder på andra områden sämre effekt. Generellt placeras Sverige högt i relation till jämförbara länder. Samtidigt visar siffrorna också behovet av mer djupgående analyser av hur AI integreras och används i verksamheter, och vilka effekter som uppstår.²⁷⁷ SCB:s senaste statistik pekar på snabb spridning i näringslivet.²⁷⁸ Användningen i befolkningen ökar också. Andelen som använt generativa AI-verktyg har ökat med 12 procentenheter det senaste året till 37 procent.²⁷⁹

Uppföljningen av målet behöver anpassas till prioriteringar i regeringens nya AI-strategi. Samtidigt finns betydande dataluckor kvar, särskilt för att följa användning och utveckling av nya och framväxande tekniker. Uppföljningen behöver därför vidareutvecklas tillsammans med relevanta aktörer under 2026.

Från 2026 ser vi stort behov av fördjupade dialoger utifrån den nya AI-strategin, både avseende relevanta indikatorer och effektiva åtgärdsförslag. Det stora intresset för AI i Sverige och omvärlden ser vi som en möjlighet för att identifiera nya och än mer relevanta indikatorer 2026–2030. Vi ser också behov av att utveckla ett mer sammanhållet ramverk för hur internationella AI-index används i uppföljningen.

8.3.1 Användning och utveckling av AI växer snabbt

I undersökningen *It-användning i företag*²⁸⁰ har Statistiska centralbyrån följt upp användningen av AI²⁸¹ i företag och konstaterar att användningen har ökat markant de senaste åren. Bland

²⁷⁶ Data Spaces Support Centre

²⁷⁷ [The Observer Global AI Index](#) | [The Observer](#) och [Government AI Readiness Index 2025](#) - Oxford Insights

²⁷⁸ [Större företag använder AI mer](#)

²⁷⁹ [Generativa AI-verktyg tar plats i svensk vardag](#)

²⁸⁰ [It-användning i företag](#)

²⁸¹ Undersökningen har begränsats till åtta AI-teknologier: text mining, taligenkänning, talsyntes, generering av bild/video/ljud, bildigenkänning/bildbehandling, maskininlärning, AI-baserad programautomatisering av robotprocesser, samt autonoma robotar/självkörande fordon/autonoma drönare.

företag med tio eller fler anställda har 35 procent använt någon typ av AI-teknologi 2025, en ökning med drygt tio procentenheter sedan 2024.

Användningen av AI varierar dock stort mellan olika delar av näringslivet. Knappt 88 procent av företagen med Informations- och kommunikationsverksamhet har använt någon form av AI-teknologi. Motsvarande andel inom Transport och magasinering låg på drygt 12 procent under samma tidsperiod.²⁸² Det behövs en fortsatt analys av bakgrunden till skillnaderna och vilka åtgärder som är möjliga för att öka AI-användningen.

Data från 2025 pekar på en betydande ökning av myndigheter som använder AI för olika ändamål²⁸³ i hela eller delar av verksamheten.²⁸⁴ I 2025 års uppföljning av kommunernas digitalisering uppger 96 procent av de svarande kommunerna att de använder AI i någon del av verksamheten och endast fyra procent använder inte AI alls. Tio procent använder AI brett i hela organisationen, medan 60 procent svarar att AI används inom enstaka funktioner eller verksamheter. Spridningen av AI i kommunsektorn framstår som relativt hög jämfört med näringslivet. Samtidigt är indikatorerna inte direkt jämförbara eftersom definitioner, mätmetoder och verksamhetslogik skiljer sig åt mellan offentlig och privat sektor.

I takt med att AI blir mer tillgänglig för enskilda medarbetare, inte bara i enskilda projekt, ökar betydelsen av tydlig styrning, gemensamma ramar och organisatorisk förmåga. Produktivitetskommissionen konstaterade att en återkommande utmaning inom nästan alla sektorer är osäkerheten kring hur AI-teknik kan, och framför allt får, användas i arbetet. Forskningen pekar på att denna osäkerhet är ett hinder för att använda tekniken brett i organisationer och på arbetsplatser.²⁸⁵

8.3.1 Uppföljning av utvecklingen inom AI

AI och ny teknik växer fram i ett komplext ekosystem av aktörer, regelverk och kunskapsflöden. I uppföljningen av målet ser vi på utvecklingen av AI liknande hur SCB beskriver det nationella innovationssystemet, som en systemprocess med förutsättningar, samspel och strukturer som påverkar lösningarna, deras spridning och effekter.²⁸⁶

Flera internationella index har utvecklats för att belysa olika dimensioner av den globala AI-utvecklingen. Motsvarande statistik saknas i stort sett för nya och framväxande tekniker. Ur ett uppföljningsperspektiv skiljer sig de stora AI-indexen främst i vad de mäter och på vilken nivå de analyserar utvecklingen, men tillsammans kompletterar de varandra och ger goda förutsättningar för att analysera och förstå områdets utveckling.

- *Observers Global AI Index (GAII)*²⁸⁷ bygger på en sammanvägd ranking där länder bedöms utifrån kapacitet, investeringar och implementering.

²⁸² [AI-användning i företag 2025](#)

²⁸³ Ändamål kan vara Ärendehandläggning, omvärldsanalys respektive annat analysarbete.

²⁸⁴ Opublicerad, Diggs undersökning av statliga myndigheters respektive kommuners digitalisering år 2025 pågår och resultaten kan komma att ändras.

²⁸⁵ [Fler möjligheter till ökat välbefinnande \(SOU 2025:96\)](#)

²⁸⁶ [Utveckling av indikatorer för innovation. Slutrapport](#)

²⁸⁷ [The Observer Global AI Index | The Observer](#)

- *Oxford Insights Government AI Readiness (GARI)*²⁸⁸ fokuserar specifikt på offentlig sektors förmåga att använda och styra AI-utvecklingen, med betoning på styrning, institutionell kapacitet och dataförutsättningar.
- *Stanford HAI AI Index*²⁸⁹ samlar flera indikatorer om forskning, patent, investeringar, arbetsmarknad och teknisk utveckling. Indexet ger på så vis en faktabaserad översikt snarare än poängbaserad ranking.
- Vidare utvecklar OECD ett ramverk med indikatorer för ansvarsfull och tillförlitlig AI, som väntas lanseras under 2026²⁹⁰.

Inget index ger ensamt en fullständig bild av faktisk användning och samhällseffekter, men tillsammans ger de goda förutsättningar för att analysera och förstå området. AI-kommissionen noterade en nedåtgående trend för Sveriges globala position i GAIL.²⁹¹ I den senaste mätningen har Sverige ökat från plats 25 till plats 19, med förbättrad placering inom forskningskapacitet, utveckling och kommersiella ekosystem, men försämrar inom operationell miljö och talang.

8.3.2 Ny och framväxande teknik behöver egna indikatorer

Förutsättningarna för att följa upp AI-utvecklingen är olika jämfört med uppföljningen av hur nya och framväxande tekniker används och utvecklas. I strategin används begreppen nya respektive framväxande tekniker parallellt. Begreppet *framväxande tekniker* kan beskrivas som tekniker med stor förväntad samhällseffekt inom fem till tio år, internationellt ofta benämnt "*emerging technologies*". Ett annat sätt att beskriva dem är tekniker som är nya för världen eller landet.

Ny teknik är i jämförelse mer mogen, men kan vara ny för organisationen eller individen. Ett exempel på detta från digitaliseringsstrategin är avsikten att "öka användningen av ny teknik på arbetsplatsen" i det strategiska delmålet för digital kompetens. Det är rimligt att anta att mycket av den ökande användningen av ny teknik på arbetsplatsen inte avser framväxande teknik, utan snarare digital teknik som arbetsplatsen inte tidigare använt.²⁹²

Flera perspektiv på ny teknik lyfts inom de delmål som vi följer upp. Utöver det har Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) kartlagt Sveriges globala position inom 48 strategiskt viktiga tekniker, flera med direkt koppling till digitalisering. Enligt IVA utmärker sig Sverige inom vissa områden, men menar att ledarskapet är nedåtgående inom andra – både vetenskapligt och tekniskt. IVA drar slutsatsen att Sverige har ett av EU:s starkaste vetenskapliga ekosystem, men att det finns betydande brister i att omvandla detta till teknologiskt ledarskap och investeringar för startups.²⁹³

²⁸⁸ [Government AI Readiness Index 2025 - Oxford Insights](#)

²⁸⁹ [AI Index | Stanford HAI](#)

²⁹⁰ [Introducing the OECD AI Capability Indicators | OECD](#)

²⁹¹ [Färdplan för Sverige \(SOU 2025:12\)](#)

²⁹² [Se till exempel Emerging technologies | Interoperable Europe Portal](#), [Future and Emerging Technologies \(FET\) flagships | Shaping Europe's digital future](#), [Excellent forskning och innovationskraft premieras i den största forsknings- och innovationspropositionen någonsin - Regeringen.se](#), [Methodology - Top 10 Emerging Technologies of 2025 | World Economic Forum](#)

²⁹³ [Sveriges position inom 48 strategiskt viktiga tekniker, se även Strategiska tekniker för Sverige, IVA](#)